

Serie nouă
FEBRUARIE 2019

2
(CCXI)
48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

D i n s u m a r :

- ✓ Festivalul Internațional MERIDIAN - ecouri
- ✓ Serile de chitară
- ✓ TIMSONIA 2018 (II)
- ✓ Crizantema de aur 2018
- ✓ Lansare disc Marina Florea
- ✓ Sanremo - Istoria unui festival (VII)

În imagine:
Marina FLOREA

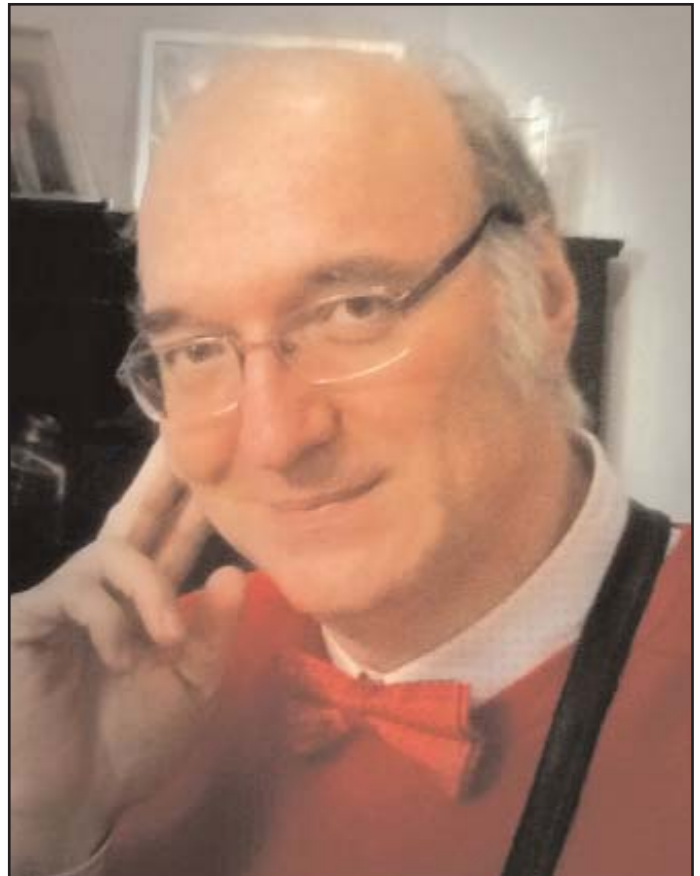
Riscul unei fatale încremeniri

Probabil că, într-un moment de maxim eutic, spiritul a încercat să-și afle chipul privind într-o oglindă. O oglindă obișnuită, materială, manufacturată, luată din târg. Te și întrebă cum de s-ar putea, totuși, ca o astfel de oglindă profană să-i arate spiritului un chip propriu. E o întrebare care prezumă spiritului valența sacrului. Dar poate că nu e tocmai așa. Spiritul nu e doar inefabil, ci și ireflectabil. Bunăoară, cum s-ar putea ca oglinda să ne dea și o imagine a sunetului, chiar dacă vibrația lui e fizică. În fine, cert este că, tot privindu-se, spiritul a prins a se nedumeri, căci oricum se poziționa și în orice fel se șiruia ori ghemuia, se apropia ori se îndepărta, nu reușea să-și afle un chip pe de-a-ntregul. Oglinda, în nepăsarea-i minerală, îi livra doar un rest de chip, un fel de rămas ciobit după trecerea prin oglindire. Lucru de mirare, cum de spiritul să nu-și poată afla mărețea-i înfățișare dintr-o simplă oglindă. Această insuficiență îl săcăia cumplit. Ar fi vrut, de furie, chiar să spargă inpasibila oglindă. Însă, imaterial fiind, nu avea cum să-și manifeste forța. Căci da, spiritul nu poate decât să influențeze, nu și să determine. Îi este imposibilă interacțiunea fățișă cu realitatea, fiind el însuși de semn contrar, adică ireal, deși adevărat. Altfel spus, certitudinea de adevăr a spiritului nu poate schimba propriul materialității lumesti.

Necazul nu s-a oprit însă aici, căci spiritul și-a dat curând seama că nu se poate desprinde cu totul de marginile acelei oglinzi. Nu contează dacă oglinda avea sau nu ramă. În fond, rama ține de un protocol decorativ. Obiectual, oglinda era mărginită într-o formă oarecare. Pe nebagate seamă, marginea oglinzii, într-un infim punct al ei, a început să-l prindă pe spirit într-un mod straniu și la fel de imaterial ca și el. Ceva din substanța lui, o valență egotică, se transferase subtil și definitiv în acea margine. Nu era spiritul mai împușinat din asta, dar nici liber nu se mai putea simți. Și nici nu se putea amputa de acea valență, căci, în calitatea-i superlativă, spiritul era monadic: continuu, insecvențial. Cum știm, el ține de ordinea calitativă a creației, iar nu de aceea cantitativă a compoziției. Așadar, spiritul nu se face și desface, după cum nici nu se naște și moare. În cel mai bun caz i se poate contempla prezența, căci aparență nu are. (Oare de asta o fi încercat să se privească într-o altfel de oglindă decât aceea a sinelui ce-și este?)

Îi era însă spiritului proprie elasticitatea, așa că putea da năvală peste tot în arealul lumii, ca un suflu de întrezărire inspirativă. Dar, cum se alterase cu o ținuire improprie, ponderând în marginea oglinzii din care a dorit să-și admire eul (ori poate doar să-și cunoască chipul pe de-a-ntregul), era nevoit să revină de fiecă dată în punctul acelei ireversibile prinderi. O margine pe care n-o putea ignora, așa că pe oriunde ar fi rătăcit, spiritul se readucea sieși în preajma acelei margini pe care, vrând-nevrând, o și aureola. Nesemnificativa oglindă căpătase prin asta atributul unicității, la fel cum a tot semnificativul spirit pe cel a unei margini singulare și insolvabile, pe care doar el o putea simți. Cine știe, pentru cei din lume, probabil că oglinda cu pricina căpătase aura miraculosului...

Nu știm când s-a întâmplat această abatere a spiritului către eul lumesc, odată ce s-a privit într-o oglindă materială, dar pare o poveste credibilă. Nici pe unde s-ar putea afla acum acea oglindă n-avem idee. Ca toate întâmplările legendare, și mărginirea de sine a spiritului

s-a petrecut cândva, în vremuri de demult. Atenți să fim, însă, atunci când ne uităm în oglindă, ca nu cumva privirea să ne gliseze spre marginile a ceea ce vedem. În obscuritatea conturului chipului oglindit, părăndu-ni-se atrăgător de întreg, ponderează chiar eul nostru lumesc. Să cătăm, prin urmare, doar către centru, la oglindirea propriei priviri, iar nu a chipului ce-o poartă. Prin deschisul ei s-ar putea ca, întrezărindu-ne sinele, să ne simțim tresăriți de o stare de spirit. A însuși spiritului din faptul hoinăririi lui liber-inspirative și ca fără-de-margine în afara oglinzii. Altfel, riscăm mai mult decât o buclucașă prindere: fatale încremenire.

George BALINT

DIN SUMAR

Simfonicele Filarmonicii.....	2-5
Recitaluri pe scene bucureștene.....	6-9
Festivalul MERIDIAN - Ecouri.....	9-16
Serile de chitară.....	16-17
TIMSONIA 2018 (II).....	18-21
Un român la Oscarurile Operei.....	24-25
Crizantema de aur 2018.....	30-32
Omagiu lui Dumitru Lupu.....	34-35
Pop-rock.....	36-37
Sanremo - Istoria unui festival (VII).....	42-43
Grammy Awards 61.....	46

Primele concerte ale anului

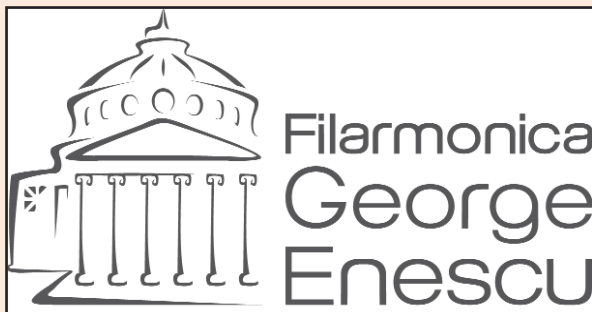
Primele concerte simfonice ale anului 2019, susținute pe scena **Filarmonicii George Enescu** în 11 și 12 ianuarie, au oferit publicului un program adecvat sărbătorilor de iarnă. Sub conducerea maestrului **Ilarion Ionescu-Galați**, orchestra simfonică a instituției a interpretat un repertoriu alcătuit din piese de mare popularitate și virtuozitate, selectate din muzica românească și universală. Participarea publicului bucureștean la cele două evenimente a fost recompensată sărbătorește de verva, bucuria, eleganța și fantezia ce au caracterizat prestația artistică. Programul a debutat cu *Uvertura la Liliacul* de **Johann Strauss**-fiul, lucrare cuceritoare prin melodicitatea generoasă, prin imaginile contrastante și sentimentele optimiste pe care le transmite. Sub bagheta inspirată a dirijorului **Ilarion Ionescu-Galați**, orchestra a evocat o fascinantă poveste despre frumusețea, armonia, idealurile, pasiunea, tinerețea și exuberanța unei lumi multicolore, efemere și trecătoare. Alcătuită din muzicieni talentați și experimentați, orchestra a ajuns la un nivel foarte înalt de performanță ce-i permite să realizeze interpretări cu valoare de unicat. Chiar și atunci când abordează lucrări consacrate din genul divertismentului, precum cele scrise de familia **Strauss** și de alți compozitori din perioadele ce au urmat, ansamblul o face cu profesionalism, cu responsabilitate și entuziasm, comunicând publicului sentimente pozitive. În continuare am ascultat valsul *Valurile Dunării* de **Iosif Ivanovici** (în orchestrația realizată de **Alfonso Castaldi**), lucrare foarte îndrăgită de publicul de pretutindeni. Am admirat optimismul debordant și capacitatea dirijorului de a valorifica diversitatea sonoră și timbrală a diferitelor partide instrumentale, muzicalitatea sa înăscută, rafinamentul simț poetic și modalitatea originală prin care reușește să comunice direct cu orchestra și cu publicul. Domnia sa știe să vadă dincolo de aparențe, să reevalueze și să recreeze muzica din inedite perspective sonore, poetice și picturale. O face de fiecare dată într-o manieră desăvârșită. Programul a continuat cu *Olteneasca* de **Paul Constantinescu**, lucrare de inspirație folclorică ce amintește motive din *Dansul Călușului* și prilejuiește interpreților ocazia de a-și etala plener calitățile instrumentale și creativitatea. Varianta propusă pe scena Ateneului a fascinat auditoriul prin strălucirea și verva cu care fost redată; ascultând-o îmi imaginam o petrecere populară fastuoasă, în care grupurile de cântăreți și dansatori evoluează cu dezinvoltură, cu elan și voie bună. În sens mai larg, lucrarea poate fi abordată ca o metaforă a zborului, a elevației, a rapidității, a imponderabilității, a transcenderii realului, sau a aspirației spre ideal. A urmat versiunea simfonică a temei principale din filmul *Marele Blond cu pantof negru*, scrisă de compozitorul **Vladimir Cosma**. Muzicienii au interpretat cu măiestrie și virtuozitate această piesă antrenantă, de inspirație românească, în care publicul a perceput ritmul pregnant de sărbătoare, unele procedee polifonice și prezența țambalului în cadrul ansamblului. În program au figurat și apreciatele lucrări din repertoriul lăutăresc: *Hora Staccato* și *Hora Mărțișorului* de **Grigoraș Dinicu**, în care **Nicoleta Tudorache** a evoluat în postură solistică la țambal. Interpreta a abordat partitura cu multă pasiune, cu

virtuozitate, cu aplomb și strălucire. Pentru toți artiștii aflați pe podiumul de concert a fost un nou prilej de bucurie și de etalare a unor calități de excepție. Prestația muzicală entuziasmantă ne-a sugerat o odă a bucuriei, o chemare la viață și iubire, ca în poezia *Vara la râu* de **Lucian Blaga**: "Uite cântă ciocârliă/ din sămânță și din muguri/ te ridică, vino Lia".

Prima parte a programului s-a încheiat cu cunoscutul *Vals imperial* de **Johann Strauss**-fiul, lucrare ce figurează în repertoriul majorității concertelor de Anul Nou. Sub

conducerea experimentatului maestru **Ilarion Ionescu-Galați**, orchestra Filarmonicii a oferit o versiune de excepție a valsului. Fascinați de frumusețea muzicii, de turnurile melodice imprevizibile și de tempo-ul alert, spectatorii își imaginau saloanele de bal ale secolului al XIX-lea, iluminate feeric, în care dansatorii făceau adevărate demonstrații de

eleganță, de acrobație și bun gust. În partea a doua a programului, muzicienii au prezentat *Suita de jazz nr. 2* de **Dmitri Șostakovič**, lucrare simfonică de anvergură – al cărui *Vals nr.2* cunoaște mai multe variante: pentru duo-ul vioară-pian (amintim aici interpretarea inspirată realizată de **Gabriel Croitoru** și **Horia Mihail**), pentru cvartet de coarde (prezentată cu succes de ansamblul *Sonoro*) și alte combinații instrumentale -, ce încântă atât interpreții cât și spectatorii. Publicul a admirat arta dirijorală a maestrului **Ilarion Ionescu-Galați**, precum și colaborarea fericită cu orchestra, în care s-a aflat și acordeonistul **Ion Drăgoi**, un apreciat virtuo

al instrumentului; împreună, au întruchipat tablouri muzicale pline de culoare, de candoare, de strălucire și noblețe expresivă. Artiștii au imaginat o fascinantă frescă sonoră, remarcabilă prin derularea cinematografică a imaginilor muzicale, prin eleganța contururilor frazelor, prin lirismul debordant, prin frumusețea discursului simfonic, marcat de unele accente burlești, ori de melancolie ușor desuetă. La nivelul înalt de performanță artistică al **Filarmonicii George Enescu** s-a adăugat dorința muzicienilor de a evoca tablouri sonore memorabile și personaje înnobilate de sentimente general-umane. Cu sensibilitatea și experiența sa îndelungată, maestrul **Ilarion Ionescu-Galați** a reușit să completeze ceea ce era schițat în partituri, să polarizeze atenția membrilor orchestrei și să realizeze împreună cu

aceștia variante de unicat ale lucrărilor prezentate. La cererea publicului, muzicienii au interpretat celebrul *Marș Radetzky* de **Johann Strauss**, cu care se încheie în mod tradițional concertele de Anul Nou. Evenimentele desfășurate pe scena Ateneului Român la început de an vor rămâne în memoria afectivă a publicului ca modele de înaltă ținută artistică, de generozitate sufletească și de imensă bucurie.

Carmen MANEA

Yoav Talmi la pupitrul Filarmonicii

Concertele Filarmonicii "George Enescu" din 17 - 18 ianuarie 2019 au fost conduse de Yoav Talmi, artist cu o carte de vizită impresionantă : studii de dirijat și compoziție la

Academia de Muzică Rubin din Tel Aviv și la Juilliard School, premii și distincții academice, colaborări cu cele mai prestigioase orchestre, Berlin Philharmonic, Concertgebouw din Amsterdam, orchestrele simfonice din Londra, Praga, St.Petersburg, Oslo, Roma, Tokyo, San Diego etc.

Programul concertului a cuprins lucrări de W.A. Mozart, Anton Zimmermann, Edward Elgar, Giovanni D'Aquila.

Am ascultat, mai întâi, *Simfonia nr. 36, în do major, K.V.425 Linz*, de W.A. Mozart. Asemeni altor opere mozartiene și *Simfonia Linz* are o poveste a ei care, și ea, la rândul ei, demonstrează fenomenul și miracolul Mozart.

(Pe drumul de întoarcere de la Salzburg la Viena, Mozart împreună cu tânăra sa soție, Konstanze Weber, au poptat la Linz. Conte Thun-Hohenstein i-a invitat la palatul său iar Mozart urma să concerteze la teatrul orașului. Iată ce-i scria tatălui său „neavând la mine nici o singură simfonie, voi scrie repede una nouă”). În câteva zile, trei, patru, Mozart a compus *Simfonia Linz*, „cea mai strălucitoare operă instrumentală la vremea respectivă”, l-am citat pe Hermann Abert, unul din cei mai importanți biografi ai artistului.

Introducerea lentă a *Simfoniei Linz* provine din intrada suitei baroce, dar și din simfoniile, mai târzii, ale lui Haydn. În partea întâi, Adagio-Allegro spirituos, distingem un motiv, predominant ritmic, intonat de corni și trompete. Acest motiv, expresiv și concis, pe care Mozart îl va relua în aria lui Figaro, în *Gloria*, din *Marea Missă* în do minor ș.a. Îl

vom regăsi în *Missa Solemnis* de Beethoven (*Agnus Dei*), dar și în „fanfarele” romantice ale lui Berlioz ori Verdi. Urmează, partea lentă a simfoniei, Poco Adagio, Menuetul și finalul, Presto, care este, în fapt, încheierea scilpitoare și festivă a întregii lucrări. Aș avea de făcut o singură observație, care se referă strict la concertul din seara zilei de 18 ianuarie a.c. , privind interpretarea *Simfoniei Linz*. Frumusețea și „tinerețea eternă” a muzicii lui Mozart se realizează prin sunete frumoase, perfect intonate, cu străluciri, asemeni cristalelor bine șlefuite, cu sunete suple și nuanțe fine; coardele, mai ales cele grave, și alăturările trebuie să mai exerseze spre a împlini astfel de deziderate, cu atât mai mult cu cât Filarmonica „George Enescu” este, sau dorește a fi, întâia orchestră a țării.

În continuare, am ascultat două piese concertante pentru alphorn și orchestră, *Sinfonia pastoritia*, de Anton Zimmermann și *The great Horn of Helm*, de Giovanni D'Aquila.

Alphornul este înrudit cu buciumul, străvechi instrument păstoresc, specific folclorului românesc. Semnalele de buciumul erau folosite de ciobani, dar erau, încă din Dacia preromană, și chemări la arme împotriva dușmanilor veniți din toate părțile.

Alphornul este menționat de Michael Praetorius în *Syntagma musicum* (1615 - 1619). După o sută și mai bine de ani, Leopold Mozart compune *Sinfonia pastorella*, în Sol, pentru coarde, alphorn și continuo. Contemporanul său, Anton Zimmermann, capelmaistru la curte și organist al domului din Pressburg (Bratislava) compune pentru același instrument și orchestră, *Sinfonia pastoritia*. Cele două lucrări se aseamănă prin: tematica comună, prin arhitectura formei muzicale, prin componența ansamblului instrumental.

În zilele noastre, așa cum buciumul, din care cântă mai ales fetele și nevestele, răsună în Carpați și Țara Moșilor, tot așa, alphornul răsună în văile alpine. În Elveția, la Nendaz, se organizează anual un festival de alphorn, instrument care a pătruns și în jazz și în muzica modernă.

Tânărul și talentatul compozitor italian Giovanni D'Aquila a scris muzică simfonică, de cameră, muzică pentru pian, pentru voce, opere, balet, muzică de scenă pentru piese de Sofocle, Euripide, Trevisan etc. Compozițiile sale sunt interpretate în Italia, Europa, în S.U.A.

The great Horn of Helm, pentru alphorn și și orchestră este inspirat de un episod din trilogia fantastică, *Stăpânul inelelor*, de Tolkien, episod ilustrat și în filmul cu același nume al lui Peter Jackson.

Helm Hammerhand, rege al Rohanului, are un corn, fermecat i-aș spune eu; sunetele acestui *great horn*, chiamă la luptă războinicii lui Helm și-i ajută să învingă armatele invadatoare ale unor creaturi înfricoșătoare, care „vin de 'ntunecă pământul”. Muzica lui D'Aquila păstrează datele esențiale ale narațiunii: Mai întâi, alphornul evoluează pe fundalul unei melodii însoțită de armonii cvasi-romantice și mai apoi, acompaniamentul orchestrei, prin sonorități de marș militar, disonanțe, creșteri dinamice, freamăt și izbucniri sonore, creează imaginea invaziei unei armate de neînvinși.

Solistul concertului, Carlo Torlontano, este profesor la Conservatorul "Alfredo Casella" din L'Aquila și un artist instrumentist de certă valoare.

Carlo Torlontano are mari merite în introducerea alphornului în sala de concert. Acest instrument cu sunete unice, folosit înainte vreme doar pentru semnale păstorești, în Alpii elvețieni, de pildă, devine solist, acompaniat de o orchestră simfonică. (Compozitorul Marțian Negrea a introdus, cu mențiunea ad libitum, patru buccine -

Simfonicele Filarmonicii

corespondentele răsăritene ale alphornului – în *Concertul său pentru orchestră*, în partea a treia, *Bocet*, deoarece în nordul Transilvaniei și al Moldovei, în ritualul funebru, se folosesc semnale de buciom).

Carlo Torlontano a concertat ca solist al unor importante orchestre din Asia, Australia, Europa și America de Nord. În concertul susținut la București, cu Filarmonica „George Enescu”, i-am admirat talentul și tehnica desăvârșită, sunetul vibrant și frumos, dificil de cântat, dat fiind lungimea, de peste trei metri, a alphornului, care poate emite doar un singur sunet fundamental și armonicele sale, aproximativ 10 – 15 sunete.

Concertul s-a încheiat cu *Variațiunile „Enigma”* op. 36 de Edward Elgar, operă excepțională care l-a făcut celebru peste noapte pe autorul ei. Pe o temă originală, Elgar a compus 14 variațiuni, fiecare fiind perfect conturată asemeni personajelor unei piese de teatru sau roman. Unele variațiuni descind din romantismul temperat, gen Biedermeier, după cum îl numește Nemoianu, vezi variațiunea X, *Dorabella*, sau variațiunea XIII, *Romanze*, altele din romantismul înalt, wagnerian, vezi variațiunea VII, *Troyte* sau variațiunea XIV, *Finale*. Variațiunile sunt legate între ele printr-o temă muzicală, care, după spusele autorului, nu se aude, dar ea este pretutindeni fiind în tot și plutind în toate. În aceeași manieră, adică, variațiuni pe o temă care nu se aude, Tiberiu Olah a compus cea de a treia simfonie a sa, „Dacă treci râul Selenei”, atât de frumoasă și atât de rar cântată.

Evenimentul serii a fost *Variațiunile pe o temă originală* op. 36, *Enigma*, de Edward Elgar, dirijorul Yoav Talmi a creat, într-o deplină „consonanță” cu orchestra, un moment artistic de neuitat.

Veturia DIMOFTACHE

Un eveniment al lunii ianuarie – Concertul Leo Hussain

Negreșit, poate fi atașată această emblemă. Este nivelul la care ne-am dori să se petreacă fiecare simfonic al Filarmonicii bucureștene. Ultimul concert al lunii ianuarie a fost în adevăr un eveniment definit în toate aspectele sale caracteristice. Mă refer la programul vienez, simfonii de Mozart, de Mahler, program arcuit peste epoci de muzică ce definesc o tradiție însemnată; momente definite stilistic în valorile fundamentale ale acestora. **Dirijorul Leo Hussain** revine la pupitrul Filarmonicii noastre antrenând pasiunea, profesionalismul, implicarea tuturor membrilor formației, entuziasmul de ambele părți ale rampei sălii de concert. Aspectul inedit l-a constituit evoluția în concert, pentru prima oară pe scena Atheneului, a tinerei soprane Laura Nicorescu, o voce de bună cultură vocală germană. Pentru oricare muzician responsabil realizarea *Simfoniei în sol minor* de Mozart se constituie într-o adevărată piatră de încercare; în ce privește raportul dintre acuratețea stilistică ce trebuie să susțină fiecare articulație a frazei muzicale, o anume limpezime ce caracterizează fiecare segment al discursului muzical, pe de-o parte și, pe de alta, angajamentul expresiv al implicării, o anume tipologie mozartiană a expresiei, comunicativă, clară, luminoasă. Andante-le median dar și Finale Allegro assai mi-au apărut a fi fost momentele în adevăr impresionante; sub aspectul clarității formulării discursului muzical, dar și al expresiei atent controlate, dar comunicative.

Mai rar – din păcate! – prezentă pe scenele noastre de concert, *Simfonia a 4-a* de Mahler a revenit de această dată pe scena Filarmonicii la inițiativa fericită a lui Leo Hussain. Face parte din grupul primelor simfonii dintre care trei dispun de aportul poetic al unei vocalități de autentică sensibilitate. Cea de a patra este apropiată unei viziuni clasice, prin forma structurată în patru părți, prin viziunea luminoasă a unei sensibilități de autentică cordialitate. Este o construcție căreia Hussain îi conferă întregul complex al valorilor acestei lucrări ce aparține romantismului târziu al începutului de secol XX.

Indiscutabil, aportul **sopranei Laura Nicorescu** a adus împlinirea imaginii de ansamblu; claritatea declamației vocale de specific german privind expresia, au fost remarcabile. S-a aflat într-o bună colaborare profesională anterioară cu dirijorul Leo Hussain; fapt ce a venit de această dată în întâmpinarea interesului publicului bucureștean.

Inclusiv al celui ce frecventează Opera națională; căci revenirea Laurei Nicorescu pe scenele noastre ar aduce un real câștig peisajului nostru muzical actual.

Revenind la personalitatea șefului de orchestră, nu ar fi posibil să nu ne aducem aminte, cu câțiva ani în urmă, la una dintre edițiile festivalului enescian, Leo Hussain a salvat unul dintre concertele Filarmonicii bucureștene, concert ce rămăsese descoperit în mod cu totul accidental. Cu acel prilej s-a putu audia în primă audiere bucureșteană celebrul ciclu vocal simfonic, cantata *Cântecul lui Gurre*, un opus complex datorat lui Arnold Schoenberg. Căci, în plus, eficiența în lucru este o imens de importantă calitate pe care Hussain o probează cu supra de măsură. Revenirea acestui important artist, a acestui stimat muzician, devine imperios necesară.

Dumitru AVAKIAN

Concert la Ateneu

Sub bagheta dirijorului britanic **Jonathan Berman**, Orchestra simfonică și Corul Filarmonicii „George Enescu” au oferit publicului bucureștean în 31 ianuarie și 1 februarie 2019 două evenimente muzicale de înaltă ținută artistică. Valoarea incontestabilă a protagoniștilor, ca și repertoriul original propus de aceștia au constituit motive de interes pentru audiența numeroasă. Programul a debutat cu *Preludiu și moartea Isoldei* de Richard Wagner, lucrare remarcabilă prin frumusețea discursului simfonic și profunzimea semnificațiilor pe care le transmite. Am admirat deopotrivă arta dirijorală a maestrului **Jonathan Berman** cât și noblețea expresivă, rafinamentul și varietatea timbrală a

sonorității orchestrale. Într-o colaborare de zile mari, muzicienii au reușit să emoționeze publicul și să evoce cu măiestrie și sensibilitate sentimentele pe care le sintetizează capodopera wagneriană; au întruchipat iubirea sublimă a personajelor principale, iubire deznădăjduită și fără de prihană. Prin intermediul muzicii, publicul a pătruns în universul wagnerian, a simțit la cote maxime frământările și drama pe care o trăiesc personajele principale, precum și seninătatea tristă din final (ca în tragediile antice), unde moartea și iubirea se înfrățesc. Realizarea artistică incontestabilă a evidențiat în egală măsură calitățile capodoperei muzicale, precum și măiestria și rafinamentul artei interpretative.

În continuare, alături de orchestră a evoluat în postură solistică fagotistul **Adrian Jojatu**, apreciat pentru performanțele sale interpretative pe scene din țară și din străinătate. El a oferit publicului o versiune plină de vitalitate, de noblețe și fantezie a unei creații mai puțin cântate: *Suita Concertino pentru fagot și orchestră* de Ermanno Wolf-Ferrari. Lucrarea, alcătuită din patru mișcări contrastante ca tempo și atmosferă, în care fagotul se află în permanent dialog cu orchestra, a constituit un prilej de etalare a calităților remarcabile ale solistului, dirijorului și orchestrei; aceștia au redat cu măiestrie și dăruire aspectul preponderent narativ și cantabilitatea primei mișcări, *Notturmo. Andante un poco mosso*, explozia de bucurie, exuberanța și caracterul dansant din mișcarea a doua, *Strimpelatta. Presto*, expresivitatea generoasă a mișcării a treia, *Canzone. Andante cantabile*, precum și optimismul și impetuoșitatea finalului *Andante con moto*. Spectatorii au admirat calitățile solistului:

Jonathan Berman

tonul cald, bunul gust, frazarea plină de rafinament și bogăția expresivă din momentele cantabile, virtuozitatea, dezinvoltura și strălucirea cu care a redat pasajele mișcărilor rapide. La cererea entuziastă a publicului, artiștii au reluat mișcarea a doua a lucrării concertante.

În partea a doua a programului, admiratorii muzicii lui Richard Wagner au avut prilejul de a asculta o altă pagină de excepție din creația compozitorului - *Murmurul pădurii* din *Siegfried*. În contrast cu atmosfera apăsătoare și dramatismul muzicii prezentate în debutul concertului, fragmentele provenite din actul al II-lea al operei *Siegfried* evocă o lume fantastică, plină de vitalitate, de culoare și mișcare. Muzica oferă interpreților - dirijor și orchestră - ocazia de a-și etala plinul talent și măiestria. S-a întâmplat așa și pe scena Ateneului, unde am admirat calitățile de excepție ale dirijorului Jonathan Berman și ale muzicienilor din orchestră, care au redat cu multă fantezie și creativitate tabloul muzical în care eroul principal al operei wagneriene ascultă originalul concert al păsărilor din pădurea fermecată.

În încheierea programului, orchestra a prezentat *Nocturne* de Claude Debussy - creație complexă și dificilă a repertoriului vocal-simfonic ce presupune din partea celor care o abordează multă maturitate și rafinament expresiv. Lucrarea constituie o originală sinteză a artei muzicale cu poezia și pictura. Compozitorul declara că nu este vorba de o nocturnă în accepțiunea tradițională a genului muzical; el făcea trimitere la sensul cuprinzător al cuvântului, ce evocă anumite "impresii și lumini speciale". Elaborate în perioada anilor 1897-1899, cele *Trois Nocturnes - Nuages, Fêtes, Sirènes* (*Nori, Serbări, Sirene*), impresionează prin diversitatea caleidoscopică a tablourilor muzical-picturale, prin rafinamentul armonic și diversitatea lor expresivă. Dacă prima nocturnă, sugerează aspectul norilor de pe cer, cu mișcarea lor lentă și culoarea cenușie, a doua evocă sugestiv momente dintr-o serbare populară, în care sunt percepute scene dansante, pline de exuberanță și lumină și prezența unui cortegiu original. În cea de-a treia nocturnă, compozitorul aduce un omagiu mării, cu farmecul și imensitatea ei, în care valurile sunt luminate noaptea de razele argintii ale lunii și însoțite uneori de cântecul sirenelor. Am admirat relieful caracterului pictural din prima nocturnă - *Nori* -, realizat cu mult rafinament de instrumentele de suflat (tratate solistic), dar și contribuția instrumentelor de coarde în evocarea mișcării lente a norilor purtați de vânt și a atmosferei melancolice. Prin contrast, a impresionat impetuoșitatea și frenezia din *Serbări*, unde orchestra a evocat sugestiv liniile melodice, culorile armonice originale precum și apariția neașteptată a teme de marș (din secțiunea mediană, asemănătoare trio-ului din forma de scherzo). Alături de orchestră, în cea de-a treia nocturnă - *Sirene* -, pe podium s-a aflat Corul Filarmonicii "George Enescu", ansamblu prestigios, pregătit cu profesionalism, cu acribie, cu pasiune și devotament de maestrul Iosif Ion Prunzer. Prin intermediul orchestrației bogat ornamentate, compozitorul creează o veritabilă feerie marină, în care vocea umană (o formație corală alcătuită din opt soprane și opt mezzo-soprane) are o contribuție deosebită. Originalitatea sonorității este asigurată de abordarea corului ca instrument de orchestră, în care vocile sunt tratate ca vocalize. Efectele muzicale inedite din acest poem dedicat iubirii și mării se datorează fluidității sonorităților, tratării armonice, mobilității imaginilor sonore, ca și prezenței vocilor misterioase (ale sirenelor). Minunatele nocturne nu pot fi integrate strict unor forme muzicale, deși poartă unele trăsături distincte de lied (prima și a treia nocturnă), ori scherzo (cea de-a doua). Referitor la arhitectura tripticului lui Debussy, compozitorul Vincent d'Indy excludea sonata, suita sau poemul simfonic, optând în final pentru fantezie, pe care o considera forma liberă cea mai apropiată de respectivele lucrări. Artiștii de pe scena Ateneului au oferit o versiune de excepție a acestui triptic inspirat; au evidențiat cu măiestrie rafinamentul armonic, registrația cromatică orchestrală, permanenta mișcare și transformare a motivelor muzicale, bogăția lor sonoră și timbrală, precum și fascinanta comuniune a omului cu natura. Am remarcat subtila dozare a nuanțelor, modificările de tempo și frumusețea fără egal a discursului muzical care a îngemănat miraculos sonoritățile instrumentale cu cele vocale. Reușita de excepție din cadrul evenimentelor prezentate la Ateneul Român a evidențiat nivelul artistic performant al orchestrei simfonice și al corului Filarmonicii "George Enescu", preocuparea instituției de a invita dirijori și interpreți valoroși și de a oferi publicului un repertoriu divers și original.

Carmen MANEA

Recital de muzică românească

Miercuri, 16 ianuarie 2019, la Sala mică a Ateneului Român, tânăra pianistă și compozitoare **Lidia Ciubuc** a prezentat un program rezervat în totalitate unor creații românești, printre care și o partitură scrisă de ea însăși.

Lidia Ciubuc a absolvit în 2001 Liceul de muzică Ciprian Porumbescu din Chișinău - Republica Moldova - iar în 2013 a absolvit secția de compoziție clasică din cadrul Facultății de Compoziție, Muzicologie și Pedagogie muzicală din același oraș, pentru ca în 2015 să-și definitiveze masteratul în specializarea Limbaj compozițional la Universitatea Națională de Muzică din București, unde mai urmează cursuri de pianistică superioară. Din 2014 este membră a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din Republica Moldova, creațiile sale având o prezență semnificativă la recitaluri, concerte și festivaluri de prestigiu și pe scene importante din Europa și nu numai.

Pianistic, Lidia Ciubuc are un sunet puternic, fără să fie brutal. Și în analogie cu lumea operei, pot arăta că este

o interpretă de tip wagnerian, elevată, impetuoasă, sinceră și cu o admirabilă noblețe în lumile și gesturile ei pe claviatură.

Am ascultat la început quasi-miniatura *Motive folclorice* de Vladimir Rotaru, compozitor de la Chișinău. În această muzică se întretes alert melos și accente de jocuri românești, într-un tot bine articulat și bine impulsivat.

Ghenadie Ciobanu este un compozitor venerabil și de puternică autoritate artistică la Chișinău. Dintre creațiile sale am ascultat *Fantasia quasi una Sonata - cette fois-ci a Paris* -, un discurs muzical cu suflu expresiv în broderii de natură plastică și de fluentă a narațiunii într-un imaginar de Paris virtual.

Amanecer de Lidia Ciubuc pentru pian - claviatură și cu episoade de atac direct pe corzi - este o scriere componistică de tip virtuos în modelarea distinctă și distinsă a materiei sonore. Aici mi-am amintit de Caragiale care spunea despre forța puternică a spiritului ce dă naștere imaginației. Pentru că asta am văzut la compozitoarea Lidia Ciubuc.

Prin Munți de Marțian Negrea este o evocare creionată a unui periplu montan, cu substanță melodică și frumuseți intrinsece într-un context fără complexități tehnice deosebite care să revină în sarcina interpretului solist.

Toccata - joc dobrogean - de Paul Constantinescu are privilegiul de a fi considerată ca una dintre cele mai reușite pagini românești scrise pentru pian. Unii comentatori, spun, și eu sunt de acord cu ei, că lucrarea lui Paul Constantinescu o depășește pe cea similară ca gen scrisă de Serghei Prokofiev. Lidia Ciubuc a excelat superb în redarea aceste muzici plină de vitalitate și de farmec teafăr și necontrafăcut.

Ulpiu Vlad a cucerit și a surprins pe deplin asistența cu creația sa *Sonorități și gladiole multicolore*. Ulpiu Vlad are conștiința și conștiința actului și efectului major în artă, și asta se reflectă în mod egal între fervoarea interpretării și publicul cuprins de intensitatea clară, calmă și delicată a imaginilor în colorația universală deschise fiecăruia pe ecranele lui interioare.

Rondo a capriccio de Radu Paladi beneficiază de o frecventă prezență prin repertoriile de concert și de recital ale pianistilor noștri, lucrarea având o scriere inteligentă și fiind totodată perfect potrivită cântului pe claviatura pianistică.

Passacaglia pe o temă de colind, în primă audiere absolută, de Dinu Ciocan este o lucrare meritorie în acest gen care a fost cultivat și de Sigismund Toduță în *Passacaglia* sa, tot pe o temă de colind. Am apreciat evoluțiile sonore din discant. Am apreciat, de asemenea, modul foarte personal de a îmbina structura barocă variațională cu tehnica de muzică contemporană.

Din restrânsa operă componistică a lui Dinu Lipatti, Lidia Ciubuc a interpretat cunoscutele *Nocturne*, pagini de un uimitor echilibru în ceea ce marele pianist a resimțit în adâncul sensibilității sale pentru a se ilustra în aceste sonorități cu volute minunate și cu un preaplin de fină emotivitate. Lidia Ciubuc a desenat măiestrit luminile și umbrele acestui univers pentru care a dovedit că dispune de aptitudine și dedicație în forme excelente.

Cu o ferventă pledoarie pro-domo, recitalul s-a încheiat cu *Rapsodia Română nr. 1, în La major, op. 11* de George Enescu, Lidia Ciubuc lansându-se concertistic în celebrarea acestei capodopere recunoscută ca valoare în patrimoniul cultural al umanității, fără să mai adăugăm, este actul identitar în muzică al națiunii române, alături, bineînțeles de *Rapsodia a 2-a* a aceluiași compozitor.

A existat și un bis, *Hora Brașovului* de Ciprian Porumbescu, un ecou din epoca transilvană de acum aproape 2 secole, când - ca și acum - românii își cântau muzicile lor ca forme ale existenței, rezistenței și perseverenței naționale în timp și vremuri, un ecou care nu se stinge și nu coboară sub orizonturi în uitare.

Mircea ȘTEFĂNESCU

Cele mai frumoase lieduri

Sala mare a Ateneului Român își împlinește mesajul tradiției sale culturale, primind, de-a lungul serilor muzicale, melomani atrași de dorința cunoașterii prețioaselor daruri ale armoniei și artei sunetelor. Artiștii bucureșteni împlinesc convingător o asemenea misiune, oferind publicului idei generoase de relaționare cu dorința

Concert cameral cu program baroc și clasic

În 29 Ianuarie 2019 s-a desfășurat în sala mică a Ateneului Român un concert cameral de sonate susținut de **Ștefan Aprodu** – vioară și **Olga Babadjan** – pian.

Cu un program splendid, cuprinzând stilurile baroc și clasic cei doi interpreți au captivat numerosul public prezent, talentul violonistului și experiența stilistică și interpretativă a pianistei cu vastă activitate camerală, solistică și profesorală au încântat auditoriul întreaga seara.

Ștefan Aprodu are acum la 15 ani, un palmares imens de premii naționale și internaționale (peste 80) și, deasemeni, de concerte camerale, sau cu orchestra sub bagheta unor mari dirijori (**Sabin Pautza**, **Gabriel Bebeșelea**, **Koichiro Kanno**, etc.) în **România, Germania, Anglia, Italia, Suedia, Grecia, Bulgaria, Albania**, studiind la clasa distinsei profesoare **Magdalena Ursu**, la Colegiul de Arte "Dinu Lipatti".

Pianista **Olga Babadjan**, cu studii la Conservatorul "P.I. Ceaikovski" din Moscova, a desfășurat o activitate concertistică și pedagogică susținută în Chișinău, țările fostului spațiu sovietic, în **Germania, Olanda, Italia, Franța** (cu aprecieri superlative), stabilindu-se din 1994 în București.

Concertul de la Ateneu – sala mică, a cuprins Sonata în sol minor de **Jean Marie LECLAIR** intitulată "Le tombeau", Sonatele în la major K305 și în sol major K301 de **Wolfgang Amadeus Mozart**, de asemenea, Sonata nr. 8 op. 30 nr. 3, în sol major de **Ludwig van Beethoven**.

Complexitatea programului, a celor trei stiluri diferite, cere deja o maturitate de înțelegere și interpretare

instrumentală în cele mai fine amănunte ale textului muzical.

De aceea, pentru un tânăr instrumentist, trecerea de la un repertoriu de virtuozitate a romantismului târziu, cu impact rapid asupra marelui public, la capodoperele muzicale din baroc și clasicism se face, la violoniști odată cu asimilarea unor cunoștințe de cultură muzicală, forme, armonie, contrapunct și amănuntele expresiei instrumentale (frazare, nuanțare, vibrato). În acest sens pianistii sunt avantajați de piesele scrise pentru începători de familia **Bach, Mozart** și mulți alți compozitori.

Talentul și pasiunea pentru muzică a tânărului violonist, susținerea muzicală și pianistică a experimentatei muziciene **Olga Babadjan** (cu aportul minuțios al prof. **Magdalena Ursu**), au realizat, împreună, momente de

de întâlnire cu capodopere, scop împlinit zilele trecute de apreciatul Cvartet cameral Manoleanu. De data aceasta, tematica atractivă era vizibilă încă de la afișul Filarmonicii Bucureștene, concertul cu genericul „Cele mai frumoase lieduri”. Ideea recitalului provine de la primii doi interpreți – soprana Bianca Luigia Manoleanu și pianistul Remus Manoleanu care, de mulți ani, și-au afirmat măiestria vocației prin activitatea profesională și interpretativă desfășurată la Universitatea Națională de Muzică din București. Propriul orizont artistic, pe care îi știm bine noi cei ce le urmărim concertele, s-a amplificat și prin evoluția pilduitoare a promovării urmașilor, soprana Stanca-Maria Manoleanu și pianistul Roman Manoleanu, capabili să întregască ansamblul cvartetului vocal cameral despre care avem prilejul să vorbim acum.

Subiectul acestei seri poetico-muzicale pornește de la opțiunile repertoriale ce reunesec opere care reprezintă pagini aparținând compozitorilor romantici ce și-au dorit perpetuarea în timp a creațiilor pentru voce și pian,

generații ce și-au câștigat celebritatea încă din timpul secolului romantic. Cu gust și rafinament, soprana Bianca Luigia Manoleanu a ales o parte din romanțele și cântecele rusești opus 38, realizate de Serghei Rahmaninov după modelul stilistic al partiturilor lui Rimski-Korsakov și Ceaikovski. Din aceeași perioadă provine minunata viziune a lui Henri Duparc, discipol al predecesorului școlii franceze modelate de César Franck, cu melodii devenite nemuritoare prin „Invitarea la drumetie” (versuri Baudelaire), „Romanța lui Mignon” (versuri de Goethe), „Cântec trist” (inspirat de poetul Jean Lahor). Cu glasul său nuanțat, soprana Stanca-Maria Manoleanu a prelungit și poetica melodiilor **Sérénade** și **La Cigale** de Ernest Chausson. Finalul seratei ne-a îndreptat, cu o luminozitate aparte, spre un grup de piese, „canzoni italiene”, compuse de Donizetti, Verdi și Leoncavallo, o cu totul altfel de lume expresivă, față de melodiile franceze și romanțele ruse. Firește, pianistii Remus și Roman Manoleanu au însoțit cu abilitate vocile, prin acompaniamentul lor armonios, adesea vrăjit, colorat de sugestiile picturale ale sălii de concerte a Ateneului, cu ecourile și impresia unor astfel de serate. Melomanii înțeleg prea bine că argumentul estetic al „celor mai frumoase lieduri” și-a aflat calea spre propriile noastre visuri, tănuite și dăruite de Cvartetul Manoleanu, prelungind romantismul și poetica muzicii vocale, pe care timpul îl prețuiește cu minunata „tinerețe fără bătrânețe” a capodoperelor.

Grigore CONSTANTINESCU

cultură și expresie interpretativă de mare impact emoțional, foarte apreciate de publicul numeros și entuziast.

Îi dorim lui **Ștefan Aprodu** realizări frumoase în marele repertoriu pe care îl abordează, cu pasiune, în prezent și, de asemeni, afirmarea sa în concursurile importante și pe scenele internaționale de prestigiu, în fruntea generației tinere de violoniști performanți din întreaga lume. Pentru acest scop trebuie să-și cântărească singur, dar și cei din preajma lui, fiecare pas.

Cornelia BRONZETTI

Seara omagială Ludovic Bács

15 ianuarie mi-a adus în minte *Oda* lui Mihai Eminescu, *În metru antic*: "Nu credeam să'nvăț a muri vr'odată..."

În 19 ianuarie, sărbătoream ziua de naștere a unui muzician de calibrul, care a slujit ca dirijor la Orchestra de Cameră Radio timp de 50 de ani. S-a stins în iunie 2015. Regretatul Ludovic Bács a fost dirijor, compozitor și pedagog de excepție, personalitate artistică ce a inspirat generații de muzicieni. Viața sa a fost un exemplu pentru familie și discipoli. Dacă ar fi să scriu despre câțiva dintre studenții săi de la clasa de dirijat, aș face referire la nume cunoscute: Radu Popa, Tiberiu Soare, Tiberiu Oprea, Marius Hristescu și Bogdan Vodă. Pentru că în 22 ianuarie este Ziua Culturii Maghiare, Institutul „Balassi” din București îi dedică de trei ani încoace un concert omagial lui Ludovic Bács, cel care a contribuit la înființarea Festivalului Muzicii Maghiare și i-a fost mentor. Există și un premiu *In memoriam Ludovic Bács*.

Anul acesta, seara omagială Ludovic Bács din 18 ianuarie 2019 le-a avut ca protagoniste pe câștigătoarele Premiului din 2018. Soprana Adriana Gheorghisor, acompaniată de pianista Ioana Ionescu, a susținut un recital de lieduri, delectând publicul cu *Șapte cântece pe versuri de Clement Marot* ale lui George Enescu, *Trei Sonete după Petrarca*, de Franz Liszt și minunatele *Cinci cântece*, de Tiberiu Brediceanu. Adriana Gheorghisor a studiat în Italia cu Marta Taddei și Gianni Fabbrini. Absolventă a Conservatorului „Luigi Cherubini” din Florența, susține concerte în țară, în Italia, Bulgaria, Ungaria și Marea Britanie. Obține în 2017 Premiul de Excelență la Concursul Național al Liedului Românesc, se califică semifinalistă la Concursul „Aslico” (Italia), este admisă la prestigioasa competiție „50ste International Vocalisten Concours's Hertogenbosch” din Olanda și studiază cu Brian Jauhiainen, în programul *Young Singers of Belcanto Global Arts Europe*. Ioana Ionescu a studiat la Universitatea Națională de

Muzică din București și, cu bursă Erasmus, la *Hochschule für Musik, Theater und Medien*, la Hanovra. Are premii la importante concursuri naționale și internaționale, la Atena, Salerno, master la *Hogeschool voor de Kunsten Codarts* din Rotterdam.

Reușit concert, în memoria unui maestru care a venerat muzica lui Johann Sebastian Bach, despre care credea că este prezent, trecut și viitor. *Muzica*, scria Johann Sebastian Bach, este o armonie agreabilă în onoarea lui Dumnezeu și desfătarea permisă sufletului. Mulțumesc, tardiv, în gând, pentru acea minunată după amiază în care maestrul Bács ne-a povestit cum l-a „cunoscut” pe Bach când era copil. Prozatorul Doru Kalmuski îi mărturisea că îl vede pe Bach ca pe un Francisc de Assisi reîncarnat. "Sunetul lui are înălțimea ocultă și gravă a absolutului ce învăluie ordinea sacră a elementelor. Credința în sacru începe cu ordinea (...) Sfințenia nu e nici la Ierusalim, nici la Vatican, nici la Athos. Doar la Bach."

Eram ca într-o grădină a paradisului, cu Bach și Bács. Îl tot ispiteam să ne povestească, dar era, de fapt, o stare de grație, pe care acum încercăm să o rememorăm, la trei ani de când a plecat. Ludovic Bács l-a iubit pe Bach – pe care îl considera cel mai mare dintre toți compozitorii. Mărturisea adesea că "fiecare artă are sfinții ei" și îi amintea

pe Shakespeare ori Michelangelo. Iată ultimele rânduri din Sonetul *Pe-o mare bântuită de furtună*, din 1555 a lui Michelangelo: "Nu-mi dă odihnă pensula, nici dalta, Ce doar acel ce pentru-mbrățișare Spre noi desface brațele pe cruce"... Împărtășeam gânduri despre coralul luteran și lucrările, peste 250, dedicate orgii, de *Clavecinul bine temperat*, *Matthäus Passion* și recitativele Evanghelistului, despre unicitatea unei capodopere precum *Arta fugii* despre toate acele momente de perfecțiune care ne-au îmbogățit și cucerit spiritul. Se însuflețea și se entuziasma când găsea oameni pe aceeași lungime de undă, explica cu o bucurie inocentă ce "vedea" dincolo de ceea ce auzea și noi toți acești fericiți, ar trebui să ne trecem în CV șansa de a-l fi cunoscut și de a fi aflat ceea ce a descoperit după mii de ore de muncă, de înflăcărată pasiune și

dedicare muzicală, care l-au cizelat și spiritualizat. A considerat că de muzica lui Bach trebuie să te apropii nu numai cu mare dragoste, dar și cu infinit respect. Perfecțiunea operei cere tot ce este mai bun în interpretare. De multe ori, îți pare că Bach e foarte actual. Are pur și simplu dreptate fiul său, actorul și profesorul Miklos Bács: „Avem nevoie de ideal, avem nevoie de oameni cărora să le spunem mulțumesc. Îl pasiona atât de mult munca pe care o făcea și iubea cu atâta feroare muzica, încât e clar că asta a fost Darul lui Dumnezeu către tatăl meu”. Și vom avea din ce în ce mai multă nevoie de Bach, de Bács, de ideal și rugăciune.

Ozana KALMUSKI-ZAREA

Beethoven la Sala Radio

Programul Beethoven din seara de 30 ianuarie 2019 a umplut Sala Radio. A fost o bucurie să vezi o sală de concert plină, cu un public cald, ce aștepta cu nerăbdare ca muzica să înceapă. În ultimul timp au avut loc și concerte foarte bune cu săli pe jumătate goale, astfel încât în mod inevitabil ajungi să te întrebi ce mecanisme sporesc interesul publicului: ce tip de programe – cele variate, menite să atragă prin diversitate, sau cele unitare stilistic? Ce autori și ce interpreți – cei arhicunoscuți, cei recent afirmați, cei foarte mediatizați, sau pur și simplu cei foarte buni? Aidoma creatorilor ce pot fi încadrați – limitativ - în dihotomia versatil – obsesional, cel evolutiv fiind, probabil, cel mai interesant, programele au personalitatea lor – pot fi accesibile sau criptice, pestrițe sau sobre, estetizante sau alese pe criterii hedoniste, provocatoare sau tradiționale, ambițioase sau relaxate, de succes imediat sau pomenite mulți ani după ce s-au cântat. Desigur, dincolo de constrângerile administrative, ele reflectă în mare parte personalitatea celui care le-a alcătuit. Programul din 30 ianuarie a fost unitar, sobru și totodată divers; multiplele aspecte ale muzicii lui Beethoven au fost transmise cu o putere de convingere ieșită din comun de către dirijorul Gianluigi Zampieri, care a fost adevăratul centru de interes al serii.

Gianluigi Zampieri

foto: Ibrahim Leco

Uvertura Coriolan op.62, scrisă în 1807 pentru tragedia lui Heinrich Joseph von Collin (și nu a lui Shakespeare) a deschis concertul. De la bun început, personalitatea și măiestria lui Zampieri au impus o respirație largă, generoasă. Tempo-ul echilibrat, tensiunea pauzelor și notelor lungi, gestică concisă și dramatică, originală, uneori abruptă, purtând, poate, și amprenta stilului lui Ghennadi Rojdestvenski, contrastul puternic dintre cele două teme principale au impresionat și au stabilit un anumit calibrul al celor ce aveau să se întâmple în continuare. Or, în acest context, varianta pianistei Sânziana Mircea a *Concertului nr. 4 în Sol major* a marcat o schimbare notabilă de registru. Introducerea pianului, promițătoare, sobră și mai degrabă

intimă, s-a încheiat grăbit, evaziv, fără prestanță. În ciuda unei tehnici bine puse la punct, a unei culturi a sunetului, întreaga interpretare a părții I a suferit de o tendință de repezeală, de unele sfârșituri de frază jucăușe, acolo unde se cerea noblețe, eleganță sau înțelepciune. În dezvoltare, dramatismul a tras tot spre zglobiu; în repriză, tema I a dat impresia de nerăbdare. Cadența lui Beethoven, de altfel curată și veloce, a părut nejustificat de capricioasă, cu accelerando-uri neconvingătoare. Chiar și în agitație, Beethoven nu pierde niciodată din măreție; în cazul de față însă, cea din urmă nu s-a întrezărit. În partea a doua, demnitățile și dramatismul au atins cote ceva mai ridicate, iar aplecarea spre zglobiu și-a găsit un teren mai potrivit în partea a treia, care s-ar fi putut bucura totuși de mai multă pregnanță. Foarte bine a sunat revenirea temei I cu arpeggiato-uri la mâna stângă. Gianluigi Zampieri a

acompaniat cu măiestrie solista, asumând și totodată estompând impresia recurentă de grabă. Orchestra de cameră Radio a cântat cu aceeași precizie și dăruire cu care a interpretat *Uvertura Coriolan*.

După pauză, statura lui Beethoven s-a recalibrat odată cu interpretarea *Simfoniei a II a în Re major*, op. 36. Zampieri a manevrat tempo-urile cu știință și finețe; schimbările agogice au fost imperceptibile, ca o tunsoare bine făcută, adică neostentativă; raporturile dintre tempi au fost perfecte, în buna tradiție a lui Franco Ferrara. Natural și cultivat, Zampieri

are simțul întregului, fără să neglijeze claritatea detaliilor. Orchestra a cântat cu atenție și însuflețire – sonoritatea omogenă și totodată diferențiată a fost mai mult decât satisfăcătoare.

Dincolo de plăcerea estetică, întreaga seară a fost un nou prilej de reflecție despre afinitățile dintre interpreți și compozitori, despre impactul personalității, culturii, maturității unui interpret asupra materialului pe care îl prezintă publicului și despre percepția globală a actului artistic. În concertul din 30 ianuarie, Gianluigi Zampieri a avut total câștig de cauză.

Lena VIERU CONTA

Festivalul Meridian, ediția a XIV-a - ECOURI

Pentru a încuraja în rândul tinerilor muzicieni faptul de a scrie cronică la concertele de muzică contemporană, două distinsse doamne muzicolog – Mioara Băscă și Valentina Sandu-Dediu – au avut inițiativa de a solicita studenților, masteranzilor și doctoranzilor de la secțiile teoretice ale UNMB să-și încerce exprimarea opiniilor despre diferite evenimente din cadrul Festivalului MERIDIAN sub forma unor cronici. În cea mai mare parte, acestea au fost postate pe blogul Festivalului. Chiar dacă la vremea respectivă revista *Actualitatea Muzicală* a reflectat producțiile întregului Festival (nr. 12/2018), ni s-a părut de bun augur să ne alăturăm acestei nobile întreprinderi publicând în paginile revistei *Actualitatea Muzicală* câteva dintre cronicile acestor tineri. Este știut, în afara comentariului verbal de natură critică (adică sistematizat printr-o serie de criterii) actele muzicale de ordin reflexiv nu se pot sedimenta în sfera valorilor culturale, rămânând doar anecdotice, ca simple întâmplări. Or, gândirea muzicală evoluează și pe calea vorbirii despre, într-un mod asumat (public) și prin competența celor îndrituiți să se exprime astfel.

În întâmpinarea unui festival de muzică contemporană

Cel sau cea care citește cronicile din Festivalul *Meridian* știe de la bun început despre ce poate fi vorba: despre „muzica contemporană”. Citește tocmai pentru că face parte din aceeași sectă cu autorul. Simte însă nevoia autorul acestor rânduri să se adreseze și celor care nu citesc pagini despre muzică contemporană. Și atunci el nu poate începe altfel decât punând-o (și punându-se) sub semnul întrebării.

Lumea e încăpătoare, toți au un loc sub soare; oamenii sunt mulți, iar activitățile lor – imposibil de inventariat, imposibil de unificat. Printre ele se numără și facerea, ascultarea și discutarea acestei așa-numite muzici contemporane.

Câți dintre mulții oameni de sub soare își ocupă timpul cu această activitate? Sigur, înainte de a răspunde, e utilă și benefică reamintirea următorului fapt știut și proclamat la unison de toată lumea: muzica în general poate fi considerată una dintre puținele activități care-i unifică pe mulți oameni. Totuși, întrebarea anterioară a fost pusă tocmai pentru previzibilitatea răspunsului: puțini oameni își ocupă timpul cu muzica contemporană. Chiar infim de puțini, s-ar putea spune, dacă s-ar ține cont de prestigiul spiritual pe care s-a obișnuit să și-l revendice această activitate, în calitatea ei de urmașă scăpată a ceea ce istoria a consacrat drept cea mai elevată, înălțătoare, profundă, pretențioasă formă de muzică – i s-a spus „muzică clasică” (sau savantă sau academică sau cultă; și alți termeni incozi).

În fine, cauzele care au dus la această sublimă irelevanță îi sunt fără îndoială cunoscute cititorului – altfel nici n-ar mai citi. Ar fi și cu totul lipsit de bun simț din partea autorului dacă ar încerca pertinenta și definitivă deslușire a respectivelor cauze tocmai acum și tocmai aici. În plus, pe cel care nu citește mai mult ca sigur nu-l interesează respectivele cauze. În schimb, s-ar putea să-l intereseze (adică să-l nedumerească) tocmai ceea ce nici autorului nu-i dă pace, împiedicându-l să înceapă în bună regulă.

În definitiv, ce-i determină pe unii oameni să realizeze ceva pe lumea asta, în pofida indiferenței mediatice și uneori

Debut de Meridian

Un recital cu adevărat deosebit a marcat deschiderea celei de-a XIV-a ediții a Festivalului *Meridian*. Tocmai acest fapt m-a frapat, înainte de toate: că rolul inaugurator i s-a acordat unui recital de cvartete de coarde, aproape toate cântate în primă audiție absolută. E o opțiune pe m-am simțit tentat să o interpretez ca pe un fel de declarație de intenție, ca o expresie esențializată a naturii oricărui festival dedicat muzicii contemporane. Căci ce alt tip de muzică rămâne etalonul profunzimii deopotrivă intelectuale și afective dacă nu tocmai cvartetul de coarde? Cum altfel dacă nu ca un manifest poate fi interpretată așezarea în cap de listă a celui mai cerebral și introspectiv gen muzical, care a căpătat reputația istorică a celei mai redevabile pietre de încercare pentru măiestria și maturitatea oricărui compozitor, care îi provoacă deopotrivă pe interpreți și ascultători la căutarea plăcerii în efortul concentrării spirituale?

Pregnantă a fost impresia generală de defilare a unor semnături creatoare perfect închegate, stăpâne pe propriile mijloace și posibilități. Din fiecare lucrare prezentată a reieșit această siguranță a meșteșugului și a afectului, ceea ce nu înseamnă altceva decât maturitate creatoare, ajunsă în posesia unei individualități distincte, pe linia căreia se afirmă

Festivalul Internațional
MERIDIAN
ediția a XIV-a
5-11.11.2018
Ediție dedicată Centenarului Marii Uniri
ROMANIA
100
Proiect cultural finanțat de Ministerul Culturii și Identității Naționale

chiar a obstacolelor de tot soiul de care știu foarte bine că sunt nevoiți să se izbească? Ce resorturi, ce nădejdi, ce idealuri le mențin trează convingerea că ceea ce realizează ei are o anumită valoare? De ce mai există pe lumea asta compozitori și interpreți, ascultători și muzicologi preocupați de muzica contemporană, din moment ce lumea pare să nu prea-i bage-n seamă? Pur și simplu să fie vorba doar despre același sado-masochism interior numit idealism, cu atât mai admirabil, cu cât are orgoliul de a se ști ignorat? Sau poate doar pentru că acești infim de puțini cândva asta au învățat să facă cel mai bine, iar acum funcționează în virtutea unei autosuficiente inerții profesionale? Sau poate e la mijloc și acea mică vanitate, acea siguranță și satisfacție interioară, acea mai mult sau mai puțin iluzorie justificare a propriei existențe pe care o conferă sentimentul apartenenței la un grup, la o tradiție, la o castă spirituală? Ce vrea să fie, până la urmă, această muzică savantă a vremurilor de astăzi? Vrea să fie prilej de reculegere? Pretinde ea efort intelectual susținut? Vizează ea înălțimile, dar și rădăcinile cele mai interiorizate? Păi de ce, dacă lumea cea mare caută de fapt în muzică în primul rând un panaceu distractiv, o mică mângâiere pe creștet, o mică gădilare și-o scurtă sărutare?

De bun simț ar fi acum ca autorul să declare că s-a pierdut pe drum. Îi mai rămâne doar atât: să spere că lumea se va dovedi cel puțin la fel de încăpătoare.

Vlad VĂIDEAN

consecvent, redimensionându-și, eventual lărgindu-și preocupările și obsesiile proprii. S-ar putea crede că o astfel de trăsătură e sesizabilă mai degrabă de către cei deja familiarizați cu stilurile compozitorilor respectivi; totuși, punctul forte al maturității creatoare rezidă tocmai în eficiența cu care îi convinge până și pe neofiți că are într-adevăr ceva de spus (virtute cardinală, ce nu e deloc democratic distribuită), că știe de unde vine și încotro se îndreaptă. În plus, dincolo de amprenta personală a fiecărui compozitor, a părut să subziste undeva, în adâncuri implicite, sentimentul apartenenței la o aceeași școală de compoziție.

De pildă, chiar cel mai tânăr autor – Roman Vlad – s-a dovedit în cvartetul *Vibrații* atașat de binecunoscuta paradigmă postenesciană a doinirii eterofonice, pe care a alternat-o cu discrete dinamizări, făcând-o să vibreze pe nivele variate de intensitate afectivă: a adus-o mai întâi în pragul elegiei, apoi în cel al tânguirii dramatice, până când s-a înscris pe traiectoria purificării finale, cantonată în registrul acut. S-ar putea spune, de fapt, că fiul a învățat lecția tatălui, căci același scenariu expresiv – să-i zicem „în căutarea paradisului pierdut” – și același dozaj ireproșabil între stări au putut fi regăsite și în duetul de viori *Sonorități din flori albastre* al lui Ulpiu Vlad: și aici discursul a început prin a levita în propria-i stază onirică și melismatică, de evidentă sorginte postenesciană, pentru ca mai apoi să capete, aproape pe nesimțite, irizații dramatice, retopite în final în aceeași puritate melopeică din care au izvorât.

Mai narative, mai pastelate s-au dovedit cvartetele lui Adrian Pop (*Pas de quatre*) și Dan Dediu (*Axis*). Deși de facturi stilistice diferite, ambele au captivat prin diversitate și prin știință a contrastelor: primul a oscilat, pe de o parte, între ticăituri, structuri imitative, ostinato-uri și acumulări motorice nelipsite de o anume vervă șostakoviciană, iar pe de altă parte a oferit la răstimpuri spațiu de desfășurare unor cantilene generoase, aproape neoromantice. Cel de-al doilea a creionat un scenariu expresiv bizar, un fel de simbolizare sonoră a reprimării psihologice care, cu cât persistă mai mult, cu atât se soldează în cele din urmă cu răbufniri mai copleșitoare: gesturile pointiliste au predominat inițial, instaurând misterul apăsător al răsufării tăiate, zădărniciind fiecare încercare a unor mecanisme ritmice ghiduse sau a unor strigăte omofone tragice de a ieși la suprafață și de a închea fluența. Acestea s-au emancipat însă ulterior, ajungând să alterneze fulgerătoare și să se suprapună într-o goană macabră, al cărei punct concludiv a părut să survină într-un mod oarecum aleator.

Dar probabil cel mai acaparant și solicitant (atât tehnic, cât și expresiv) a fost *Cvartetul de coarde nr. 5* al lui Adrian Iorgulescu: angrenat la rândul lui în zona aceleiași trepidații vehemente care nu suportă stagnarea, în miezul căreia fermentează neîncetat nevoia direcționării ferme a fiecărui gest, acest cvartet a convins prin robustețe și aplomb, prin rigoarea concepției formale care nu lasă absolut nimic la voia întâmplării și care e deopotrivă capabilă să-și țină ascultătorii cu suflul la gură.

Dar nu în ultimul rând trebuie adăugat că, mai mult decât oricare alt tip de muzică, cea contemporană este profund dependentă de dăruirea și profesionalismul interpreților, nu prea numeroși, care aleg să o promoveze. De aceea, pentru faptul că au făcut posibilă înțelegerea și trăirea în condiții ideale a valoroaselor lucrări tocmai descrise, membrii cvartetului *Gaudeamus* – Lucia Neagoe (vioara I), Raluca Irimia (vioara II), Leona Varvarichi (violă) și Ștefan Neagoe (violoncel) – merită cuvinte de laudă. Seriozitatea și lipsa de ostentație cu care s-au angajat în pretențioasele partituri abordate au ilustrat perfect ceea ce Ulpiu Vlad, directorul artistic al festivalului, a enunțat ca fiind preocuparea de căpătâi a muzicienilor participanți la *Meridian*: „...să afli ce ai făcut tu prin muzică, iar nu neapărat ce ai primit de la ea”.

Vlad VĂIDEAN

Muzică și poezie în a doua zi a Festivalului Meridian

Nu este pentru prima dată când ansamblul *devotioModerna* îmbină aceste două arte într-un concert de muzică contemporană din cadrul Festivalului Internațional *Meridian*. În anul precedent, publicul a avut ocazia să asiste la un eveniment asemănător, în care fiecare compoziție interpretată de ansamblu era precedată de o poezie aleasă de creatorul fiecărei piese în parte. Mi-a plăcut inițiativa, mai ales că textele au fost expresiv prezentate de către o actriță (în 2017) și de o poetă (în 2018).

Am recunoscut numele primei compozitoare, Ivana Stefanović, de la concertul de anul trecut. Dacă în ediția precedentă am audiat un *trio*, pe 6 noiembrie 2018, la sala Auditorium a Universității Naționale de Muzică din București, Mihai Murariu a interpretat o lucrare pentru pian solo a compozitoarei sârbe. *For Left Hand Only* a fost introdusă de poeta Lidia Lazu (care a recitat toate poeziile din concert) cu un text propriu, intitulat *Un nume dorit*. Cu toate că am apreciat atât poezia, cât și lucrarea prezentată de Mihai Murariu cu virtuozitatea sa pianistică deja bine-cunoscută, nu am fost totuși pe deplin convinsă de compatibilitatea celor două lucrări artistice care se presupuneau a fi în legătură. Explicația a venit mai târziu, din partea dirigoarei ansamblului, Carmen Cârneli, care a semnalat existența unei erori în programul concertului, două poezii fiind inversate și recitate înaintea altor piese...

Al doilea moment al serii i-a aparținut lui Carmen Cârneli: *...qui rêve. Giacometti-Szene* pentru flaut-bas, precedată de rostirea textului lui Alberto Giacometti care însoțește sculptura acestuia, *Femme couchée qui rêve*, din 1929. Compozitoarea și-a imaginat o lucrare plină de seducție, mister și farmec, toate aceste trăsături specific feminine fiind puse în valoare de interpretarea Carlei Stoleru la flaut-bas.

Poezia care a introdus următoarea lucrare, *SORI* pentru violoncel și bandă de Donoung Lee, s-a numit *Paradisul poetic* și îi aparține Magdei Cârneli. Chiar dacă poezia aceasta nu era menită să vină în introducerea piesei pentru bandă (din câte am înțeles, inversarea s-a produs între poezia Magdei Cârneli și cea Lidiei Lazu), mi s-a părut că asocierea dintre *SORI* și *Paradisul poetic* a fost una foarte reușită. Dacă în poezie autoarea fixa anumite locuri, cum ar fi biblioteca, palatul, atelierul, labirintul sau orașul, lucrarea lui Lee – interesantă, bine gândită și cu bun-gust – s-a axat întocmai pe diverse efecte de spațialitate.

Încă un cuplu de muzică-poezie care a funcționat foarte bine a fost cel dintre *Hyperlink I* pentru flaut și percuție, de Mihai Murariu și textul lui Ștefan Augustin Doinaș, *Arie și ecou*. Formula de început și de final a piesei lui Murariu, cea în care flautul intona un pasaj ascendent, urmat îndeaproape de ecoul marimbei, părea să sugereze sonor ideea exprimată în poezie, prin ultimele două versuri: „O, arie-a lumii absent suverană/ pe cine-ntâlnești că te-ntorci ca ecou?”. Pe parcursul întregii lucrări am perceput acest „joc” între flaut și percuție, interpretat de Carla Stoleru și Irina Rădulescu.

Trio-ul Liviei Teodorescu-Ciocănea, intitulat *Namağiri*, pentru vioară, corn și pian (Natalia Pancec, Sorin Lupașcu și Mihai Murariu), a debutat cu melodii cantabile la pian și vioară, și punctări cheie ale cornului. Dialogul tonal-modal între cele trei personaje a continuat să evolueze până în punctul din finalul piesei, atunci când a apărut o stare de „încremenire”, o tatonare continuă și lentă a unui la bemol major, cu scurte întreruperi de acorduri micșorate, mărite, și de clustere.

Dacă aspectul de continuitate a ocupat un loc important în lucrarea Liviei Teodorescu-Ciocănea, prefațată de poezia *Arborele de banyan* de Sudeep SEN, în ultima lucrare

a concertului, *ORsept pentru opt seara*, pentru ansamblu și bandă de Octavian Nemescu, am întâlnit exact opusul, și anume discontinuitatea. Membrii *devotioModerna* menționați mai înainte li s-au alăturat Mihai Bădiță (clarinet), Cristian Buciumaș (fagot) și Dan Cavassi (violoncel), pentru a prezenta, în primă audiție absolută, lucrarea lui Nemescu (fără vreo poezie asociată). Se întrepătrundeau două planuri: pe de-o parte, exista elementul de continuitate al benzii peste care se suprapuneau, pe de-altă parte, numeroase intervenții ale instrumentiștilor, fie în *tutti*, fie grupați în *duo*, *trio*, etc. Caracterizată de fractura constantă și intenționată, lucrarea lui Nemescu a valorificat și noțiunea de *tăcere* în muzică, chiar și banda întrerupându-se, în câteva rânduri, pentru scurt și semnificativ timp.

Desiela ION

Percussion Landscapes

Ziua de miercuri, 7 noiembrie, ne-a regăsit, plini de entuziasm, în cea de-a treia zi a Festivalului Internațional *Meridian*, când mexicanul Aldo Aranda a oferit un spectacol de excepție pe scena Studioului de Operă și Multimedia la Universității Naționale de Muzică București.

Repertoriul interpretului ne-a propus sonorități contemporane, pentru ca în final să se încheie cu un suflu tradițional mexican. Aranda a deschis seara cu lucrarea lui Vinko Globokar (Franța), *Ombré* pentru percuție, bandă și tobe. Percuționistul a reușit să transpună pe scenă povestea piesei, o luptă continuă dintre cele două personalități ale omului, cea din interior, rebelă, care încearcă să evadeze, și cea de la exterior. În ceea ce privește interpretarea, fără cusur, am simțit emoție, sensibilitate și deopotrivă patos, toate dublate de un joc scenic impresionant. Nu toată lumea din public a apreciat această piesă, dat fiind că, deranjați de caracterul ei dur, câțiva au părăsit sala chiar înainte ca ea să se încheie. Cea de-a doua piesă, o compoziție proprie, *Pour qui le cloches sonnent*, pentru marimbă, bandă și video opțional, scrisă în timpul călătoriei autorului prin Nepal, ne-a proiectat, cum spune și titlul spectacolului, un peisaj al percuțiilor, energia muzicianului dovedind plăcerea continuă cu care cântă. În continuare am putut asculta *Largo Argento* pentru percuție, video și bandă, de Martin Jaroszewicz (S.U.A.), o combinație între muzica electronică, percuții și proiecții. *Ultimatum I* pentru marimbă solo, de Nebojsa Jovan Zivkovic (Serbia), a reprezentat poate un moment de destindere al recitalului, dat fiind că a presupus cântatul în mod clasic la marimbă. În *Match* pentru percuție și video, de Alejandro Castaños (Mexic), am avut ocazia să ascultăm și să vizionăm un duet între muzicianul de pe scenă și cel din proiecție. Seara s-a încheiat cu *Temazcal* pentru maracas și bandă, de Javier Alvarez Fuentes (Mexic) care, deși a început cu sonorități electronice, s-a încheiat tradițional, în spirit mexican. Și aici, la fel ca în toate celelalte piese, Aranda și-a completat interpretarea cu mișcare scenică.

Lavinia FRÂNCU

Cross-event: Arhitectură și muzică

Ediția din acest an a Festivalului Internațional „Meridian”, dedicată Centenarului Marii Uniri, a avut un program extins, atât prin multiplicarea și diversificarea evenimentelor – majoritatea recitalurilor fiind precedate de conferințe pe teme diverse –, cât și prin lărgirea orizontului înspre alte arte, precum arhitectura. Întrepătrunderea a fost binevenită, având în vedere numeroasele puncte comune pe care le împart, la nivel structural, arhitectura și muzica. Altminteri, în deschiderea celei de-a treia serii a festivalului,

arhitectul Bogdan Trofan afirma că „arhitectura – care înglobează totodată și arta și ingineria – este muzică cristalizată”. Iar evenimentul din seara zilei de 7 noiembrie a înglobat chiar și o a treia artă: pictura, prin frescele Ioanei Greceanu, în sala... „Frescelor”, evident.

Conferința care a precedat recitalul ansamblului „Profil” a debutat cu prezentarea intitulată *Interfețe sustenabile ale arhitecturii*, realizată de Anca Mitrache. Am aflat, așadar, care sunt calitățile care ar trebui urmărite în arhitectura zilelor noastre, din două perspective importante – aplicabile, de altfel, și în compozițiile muzicale. Abordarea etică, pe de-o parte, reprezintă calitatea sustenabilă din punct de vedere tehnic și presupune folosirea principiilor pasive de proiectare (proiectare care definește obiectul arhitectural): condiții de amplasare, poziția în funcție de punctele cardinale, accesibilitate socială și de conectivitate, structură și conformare de ansamblu, materiale folosite etc. Pe de altă parte, abordarea estetică se constituie din elementele identitare care conferă echilibru imaginii de arhitectură și presupune cunoașterea elementelor sustenabile sub aspect durabil, caracterelor specifice locului (arhitectură tradițională, locală, dar și manifestări-reper ale arhitecturii moderne). Din această perspectivă, în arhitectura de la începutul secolului XX se disting deja curentele decorativist (Ion Mincu), modernist și realist-socialist. De la arhitectul Bogdan Trofan am aflat apoi că Bienala Națională de Arhitectură (desfășurată în perioada mai-noiembrie) s-a extins, începând cu acest an, în toată țara. Astfel, cele 11 secțiuni ale expoziției s-au desfășurat la București, Constanța, Brăila, Iași, Sibiu, Cluj, Oradea și Târgu Mureș, unde au fost prezentate 553 de lucrări. Am apreciat că, pe tot parcursul prezentărilor, cei doi arhitecți au fost foarte atenți la limbajul specific, explicând fiecare termen străin publicului, iar atmosfera s-a menținut destinsă până la finalul serii.

În introducerea recitalului susținut de ansamblul „Profil”, compozitorul Dan Dediu – care a asigurat și conducerea muzicală a lucrărilor pentru fagot și cvintet de coarde (toate trei prime audiții absolute) –, a precizat că programul se bazează pe două idei: „cercul” sau „circularitatea” (3 piese) și „vânătoarea” (2 lucrări). Programul a debutat nostalgic, cu prima parte din *Cvartetul nr. 2* de regretatul Nicolae Teodoreanu, lucrare dedicată acestui ansamblu, care reprezintă „o căutare în cerc a aceleiași melodii la fiecare instrument”. Structurile eterofonice au sugerat acea căutare continuă, apăsătoare, care și-a găsit liniștea, în final, după enunțarea temei la vioară, printr-o disipare a melodiei, într-un tril prelung. Sonoritățile luminoase ale primei lucrări au fost urmate de caracterul teatral al piesei *Elul Voices* pentru fagot

LUNI, 5 noiembrie 2018

- Aula Palatului Cantacuzino, Ora 17:00: RECITAL GAUDEAMUS QUARTET Filarmonica Brașov
- Universitatea Națională de Muzică București, Sala Auditorium, Ora 18:30: Grupul de Muzică Nouă TRAIECT

MARTI, 6 noiembrie 2018

- Universitatea Spiru Haret București, Sala Studii, Ora 14:00: CONFERINȚĂ - compoziția Dana Cristina PROBST (Austria)
- Universitatea de Arhitectură și Urbanism Ion Mincu București - Sala Frescelor, Ora 18:30: BIENALA NAȚIONALĂ DE ARHITECTURĂ CONFERINȚE Prof. univ. dr. arh. George MITRACHE Lect. univ. dr. arh. Sidonia TEODORESCU EXPOZIȚII Curator și Comisar al BNA 2018: Conf. univ. dr. arh. Bogdan TROFAN Curator: Prof. univ. dr. arh. Beatrice-Gabriela JÖGER RECITAL DE JAZZ SEBASTIAN BURNECI QUINTET
- Universitatea Națională de Muzică București, Sala Auditorium, Ora 19:30: Ansamblul devotioModerna

MIERCURI, 7 noiembrie 2018

- Universitatea Națională de Muzică București, Sala de Operă și Multimedia, Ora 17:00: PERCUSSION LANDSCAPES - Aldo ARANDA
- Universitatea de Arhitectură și Urbanism Ion Mincu București - Sala Frescelor, Ora 18:30: BIENALA NAȚIONALĂ DE ARHITECTURĂ CONFERINȚE Conf. univ. dr. arh. Anca MITRACHE Conf. univ. dr. arh. Bogdan TROFAN RECITAL ANSAMBLUL PROFIL
- Universitatea Națională de Muzică București, Sala de Operă și Multimedia, Ora 20:30: CONCERT DE MUZICĂ ELECTRONICĂ, VIDEO, FILM

JOI, 8 noiembrie

- Universitatea Spiru Haret București, Sala Studii, Ora 14:00: CONFERINȚĂ - compoziția Dana Cristina PROBST (Austria)
- Aula Palatului Cantacuzino, Ora 16:30: LANȘARE DE PARTITURI Prof. univ. dr. Valeriu CODREANU RECITAL DE PIAN - Valeriu CODREANU
- Casa Artelor Dina Lipă, Salonul de muzică, Ora 18:00: CONFERINȚĂ - Dr. Irina CODREANU RECITAL DE FLAUT - Valeriu CODREANU RECITAL DE LIEDURI - Claudia CODREANU
- Universitatea Populară de Muzică, Sala Dalles, Ora 19:00: Ansamblul ARCHAEL

VINERI, 9 noiembrie

- Aula Palatului Cantacuzino, Ora 17:00: RECITAL FLAUT, PIAN Matei IOACHIMESCU
- Casa Artelor Dina Lipă, Salonul de muzică, Ora 18:00: CONFERINȚĂ - Conf. RECITAL DUO CELLO LUMINIȚA PETRE și Ioana CODREANU
- Universitatea Populară de Muzică, Sala Dalles, Ora 19:00: RECITAL MUD CAVALI

SĂMBĂȚĂ, 10 noiembrie

- Universitatea Națională de Muzică București, Sala Enescu, Ora 11:00: RECITAL ANSAMBLUL PROFIL
- Universitatea Națională de Muzică București, Sala de Operă și Multimedia, Ora 16:30: LANȘARE PARTITURI RECITAL "MICROPER" Lavinia CHERCHES și Valeriu CODREANU

și cvintet de coarde de Menachem Zur (Israel). În calendarul ebraic, *elul* reprezintă cea de-a douăsprezecea lună a anului ecleziastic și a șasea lună din anul civil; este o lună de vară (29 de zile), o perioadă de pocăință succedată de două mari sărbători ebraice. Așadar, titlul ar putea sugera tot o așteptare, chiar o pregătire. Caracterul dramaturgic a fost redat prin expunerea de tipul întrebare-răspuns, realizată între fagot și cvintet.

În contrast, lucrarea *Concentric Concertino*, tot pentru fagot și cvintet de coarde, de Mihai Măniceanu, a readus starea meditativă, pornind de la „câteva canoane realizate pe armonice, cu patru instrumente cu coarde în *scordatura*”. Pentru realizarea acestei miniaturi, interpreții au ales să înlocuiască instrumentele cu altele, acordate astfel: vioara I (Diana Moș) cu un semiton mai sus (*la bemol, mi bemol, si bemol, fa*), vioara a II-a (Petru Nemțeanu) cu un ton mai jos (*fa, do, sol, re*), viola (Marian Movileanu) cu un semiton mai jos (*si, fa diez, do diez, sol diez*), violoncelul (Mircea Marian) cu un semiton mai sus (*re bemol, la bemol, mi bemol, si bemol*). Dificultățile tehnice nu au lipsit nici la celelalte două instrumente, care au avut în partitură armonice provocatoare, contrabasul (Săndel Smărăndescu) ajungând până la armonica 16! Stratul de bază se construia prin întrepătrunderea notelor lungi ale instrumentelor cu coarde, deasupra căruia fagotul (Cristian Buciumaș) intervenea cu scurte fragmente melodioase.

„Vânătoarea” a început tot cu un cvartet de coarde, *Jagdquartett* de Jörg Widmann, al cărui debut clasicizat, cu ritm punctat în stil vânătoresc, a fost imediat alterat prin intervenția corzilor grave, care au „descentrat” armonia tonală dintre cele două viori. Pe parcurs, cei patru „vânători” s-au reechilibrat, pentru câteva momente, în acea armonie „perfectă”, pentru ca în scurt timp melodia să devină irecognoscibilă, prin intermediul diferitelor procedee variaționale. Compozitorul a inclus diverse efecte care asigurau și o teatralitate a interpretării: de la sunetul aerului care trece rapid

instrument au fost bine individualizate, atât componistic cât și interpretativ, astfel încât opusul s-a remarcat prin omogenitate. În plus, tema a fost contagioasă – cred că nu am fost singura care a fredonat-o pe drum.

Ansamblul „Profil” încântă de fiecare dată nu numai prin acuratețea interpretării, profesionalismul și implicarea interpreților, cât și prin programul diversificat, alcătuit din lucrări alese și alternate cu grijă, toate aceste ingrediente având ca rezultat un spectacol impecabil de muzică contemporană pe care nu îl poți rata!

Benedicta PAVEL

Ritm, sunet, vibrație, emoție – GAME

Cea de-a șasea zi a Festivalului MERIDIAN a adus, sâmbătă, 10 noiembrie, orele 11, pe scena *George Enescu* a Universității Naționale de Muzică din București, un nou recital susținut de ansamblul GAME. Repertoriul contemporan destinat percuției este, putem spune, cel puțin impredictibil. Datorită unei palete generoase de exprimare, însumând deopotrivă instrumente, efecte, combinații inedite și sonorități neașteptate, lumea ritmului și a combinațiilor impredictibile pare să le ofere compozitorilor posibilități nemăsurate de a imagina, fapt dovedit la audierea celor cinci lucrări ce ne-au fost prezentate în cadrul recitalului.

Concertul a debutat cu lucrarea *Catharsis pentru trei percuționiști*, aparținând tânărului Bogdan Pintilie. Înfățișându-ne o muzică a transcenderii spirituale, structurată în trei secțiuni bine definite, lucrarea părea să propună un parcurs sonor al purificării (prin artă), deopotrivă cu efect terapeutic. Dialogurile susținute de cei trei percuționiști în secțiunea mediană au creat o imagine sonoră de joc al spiritelor, un dialog intens care s-a desfășurat ca un cumul de energie, transpunând, parcă, o intensificare a stării de revoltă. Starea de transcendere spirituală dispărea în momentul apariției ultimei secțiuni, o secvență ce poate fi asemănată limpezirii tumultului precedent. Varietatea instrumentelor de percuție utilizate a conferit imagini sonore inedite. Ansamblul a impresionat printr-o omogenitate fără cusur, un atac unitar și un ambitus tensional extins, cât și prin claritatea și dinamica intențiilor expresive. O muzică arheripală și echilibrată.

Venind în contrast cu *Catharsis*-ul răscolitor, *Gol de zbor* pentru vibrafon solo, sub semnătura Sânzianei Dobrovicescu, a prins în interpretarea Irinei Rădulescu contururi metaforice. Plină de sugestie și expresivitate, muzica extrem de aerată, cu un limbaj sofisticat, lansează prin intermediul frazelor muzicale o multitudine de semne de întrebare ce aparent rămân fără răspuns. Lucrarea ne trimite cu gândul la o muzică literară, unde fiecare sunet reprezintă o metaforă. Arcușul pe vibrafon sugerează aluzia căderii în timp și spațiu, care sub mână Irinei Rădulescu regăsește plăcerea rostirii instrumentale, exprimată firesc.

Menținând aceeași linie a surprizelor sonore, concertul s-a oprit la două prime audiții românești, aparținând compozitorilor Gene Koshinski (SUA) – *Song of the metals* pentru doi percuționiști și Michael Taylor (Mare Britanie) – *Rapsodie* pentru vibrafon și marimbă. Lucrarea lui Gene Koshinski (scrisă în două părți *Song of the metals* și *Voice of the drums*), în interpretarea lui Vlad Polgar și Alina Trifu, a reprezentat un moment cu totul inedit. Prima parte a lucrării, *Song of the metals*, a creat o atmosferă ambientală, unde instrumentul solist a fost calimba, amplificată și mixată. Utilizarea tehnicii de muzică cu bandă (semnificând sunetul unei păduri tropicale), peste care au fost suprapuse instrumentele de percuție, a dat un efect colorat, însuflețind imagini exotice, relaxante. Realizându-se trecerea dintr-un

Festivalul Internațional MERIDIAN
Ediția XIV-a
5-11.11.2018
Ediție dedicată Centenarului Marii Uniri

Proiect cultural finanțat de Ministerul Culturii și Identității Naționale

2018
Sala de Muzică București

Conducător Sorin LERESCU

RECITAL JAZZ ȘI PROIECȚII DE FILME
Mircea TIBERIAN

Casa Artelor Dinu Lipatti
Salonul de muzică
Ora 18:00
CONFERINȚĂ - Prof. univ. dr. D.H.C. Dan DEDIU
RECITAL DE PIAN - Madalina-Claudia DĂNILĂ
RECITAL TRIO MOZAC

Universitatea Populară Ioan I. Dalles
Sala Dalles
Ora 19:00
SPECTACOL CROSS-MEDIA
Grupul de muzică și dans contemporan Inter-Art

Universitatea Națională de Muzică București
Sala Enescu
Ora 19:30
Ansamblul adHOC al AMGD din Cluj-Napoca

DUMINICĂ, 11 noiembrie 2018

Universitatea Națională de Muzică București
Sala Enescu
Ora 11:00
RECITAL DE PIAN - Sorin PETRESCU
LANSARE DE CD

Aula Palatului Cantacuzino
Ora 17:00
REMEMBER ANATOL VIERU - 20 DE ANI

Casa Artelor Dinu Lipatti
Ora 18:00
CONFERINȚĂ - Prof. univ. dr. Ion B. ȘTEFĂNESCU
RECITAL VOCE - PIAN
Bianca și Remus MANOLEANU

Universitatea Națională de Muzică București
Sala de Operă și Multimedia
Ora 18:30
RECITAL ZONA IMAGINARIUM
Concert cameral multimedia

Universitatea Națională de Muzică București
Sala Enescu
Ora 19:30
Ansamblul SonoMania

ANSAMBLUL GAME
Sala de Muzică București
Ora 21:00
Lect. univ. dr. Diana ROTARU
Diana DAVA BARB

printre arcușuri (prin scuturarea ritmică a acestora), la intervenții vocale ale interpreților (strigăte) și utilizarea diverselor suprafețe ale arcușului sau chiar ale instrumentului.

Ultima piesă ne-a „teleportat” într-o sală de cinema (proiectorul a contribuit la această imagine), prin piesa tânărului compozitor Sebastian Androne Nakanishi, *The Hunter, the Hummingbird and the Hippopotamus*. Scrisă inițial pentru piccolo, tubă și pian, și transcrisă ulterior pentru fagot și cvintet de coarde, miniatura ne-a transpus pentru scurt timp într-o lume fantastică, asemănătoare celor descrise de J. K. Rowling în romanele sale celebre. Deși melodia se alcătua din structuri fragmentate, în *staccato*, intervențiile fiecărui

mediu în altul, în *Voice of the drums*, așa cum ne spune și subtitlul, „vocea” a fost reprezentată de rîmul tobelor. Cea de-a doua parte s-a distins prin ritmurile pregnante și variate, combinațiile dintre motive fiind foarte bine realizate din punct de vedere arhitectural. Elementul surpriză al acestei părți a fost cornul de vânătoare, ce dădea semnale distinctiv înțepuse cu ritmurile complexe ale percuției. Instrumentul a fost special achiziționat pentru această piesă, în partitura originală fiind utilizată o scoică marină.

Rapsodie pentru vibrafon și marimbă, a lui Michael Taylor, a înfățișat dialoguri dinamice între cei doi percuționști. O combinație dintre conceptul modal și tonal, intercalând pasaje construite în stil polifonic, o muzică plăcută, spectaculozitatea sa constând în virtuozitatea cu care a fost executată, interpreții Irina Rădulescu și Răzvan Florescu, dând dovadă de o viteză ireproșabilă.

În finalul concertului *Scales, Harmonies and Rhythms* pentru patru percuționști, semnată de Bogdan Vodă, a reprezentat fenomenul sonor contemporan. A căpătat relief spectacular în cadrul demersului componistic, alături de o abordare interpretativă deosebită, cu care membrii formației ne-au familiarizat, metamorfozând-o într-o contribuție expresivă proprie.

Având în vedere faptul că anul acesta programul Festivalului MERIDIAN nu a inclus nicio lucrare semnată de Ștefan Niculescu, prof. univ. dr. Alexandru Matei a considerat că un compozitor de talia acestuia nu trebuie omis, astfel am auzit în interpretarea sa *Solo pentru marimbafon și vibrafon*. O partitură ce îmbină polifonia cu eterofonia și folosește sincronizarea ca tehnică componistică, utilizând pe lângă marimbafon și vibrafon și un cinel suspendat și un tam-tam.

După cum am fost obișnuiți, aparițiile ansamblului GAME sunt fără cusur. Conduc de 23 de ani de prof. univ. dr. Alexandru Matei, GAME (Irina Rădulescu, Răzvan Florescu, Alina Trifu, Vlad Polgar) se detașează drept un ansamblu ce a câștigat notorietate, reprezentând un exponent al valorilor autohtone, ajuns deja la nivel de etalon interpretativ. Așa cum ne-a mărturisit coordonatorul ansamblului: „GAME reprezintă profesionalism și dăruire, lucruri pe care ne-am dori să le regăsim reflectate în cadrul tuturor specializărilor din cadrul UNMB.” În cadrul recitalului, GAME ne-a purtat într-un periplu al senzațiilor sonore, ghidați de vibrația unor corzi adânci ale psihologiei umane: ritmul și timbrul.

Maria-Isabela NICA

Operă de buzunar și Brâncuși filmat în stil jazz - o seară de sâmbătă la UNMB

„Provocarea este fermentul pe care se bazează întreaga muzică a lui Nicolae Brânduș” - afirma compozitorul Dan Dediu în penultima zi a Festivalului Meridian (10 noiembrie 2018), cu prilejul unei lansări de partituri realizate de Editura UNMB. Demersul se aliniaza direcției adoptate de editură în ultimele câteva luni, de a prezenta cât mai multe opusuri românești de secol XX și contemporane. Colecția a fost inaugurată de *Sonatele pentru pian* de Aurel Stroe, iar cu timpul s-au adăugat muzici semnate de Doina Rotaru, Tudor Feraru, Gabriel Mălăncioiu, Gabriel Almași, Christian Berger și, cel mai recent, Nicolae Brânduș. Lansarea a cuprins patru titluri din creația acestuia din urmă: *Tema cu variațiuni și Ostinato* pentru pian, datând din anii 1960, din perioada studenției autorului; *Glosa* pentru vioară și pian, variantă a unei lucrări anterioare pentru orchestră de cameră și bariton; *Menestrel* pentru soprană, mezzosoprană, harpă și violoncel și *Ornitorinc - microoperă de buzunar* pentru soprană și pian, compusă în anul 2015. Evenimentul de lansare a fost urmat

de prima audiție absolută a acestei ultime opere, care a avut loc pe scena Studioului de Operă al Universității Naționale de Muzică din București.

Dan Dediu caracterizează materialul sonor utilizat de Nicolae Brânduș ca provenind dintr-o zonă a eterogenității, a impurității, poziționându-se în continuarea unei linii exploratorii începută de Paul Constantinescu și continuată de compozitori precum Anatol Vieru, Brânduș sau Liviu Dănceanu. De asemenea, mai spune că una dintre cele mai mari provocări pe care și le asumă Nicolae Brânduș este de a explora categorii estetice complexe și rar utilizate, precum bizareria, absurdul sau ludicul. Toate acestea s-au regăsit, într-o măsură sau alta, în lucrarea *Ornitorinc*, așa-numita „operă de buzunar” care, în mai puțin de 25 de minute, a reușit să ne captiveze și să ne amuze, să ne impresioneze prin fragmente de o dificultate tehnică foarte ridicată. Soprana Lavinia Cherecheș a făcut față cu succes pasajelor de virtuozitate, trecerilor bruște de la registrul grav la acut și viceversa,

Coloana infinitului în atelier

ornamentației bogate, momentelor improvizatorice, declamatorii și tipurilor nenumărate de ciripit de păsări indicate în partitură. Iar partenera sa de scenă, pianista Diana Dava Barb, s-a alăturat, cu farmec și carismă, jocului actoricesc, într-o viziune regizorală minimală dar sugestivă, descrisă, de altfel, cu precizie în partitură.

Selecții din versurile lui Mihai Eminescu au fost colorate și aduse în actualitate, cu umor și ironie, de Nicolae Brânduș, prin formulări de tipul: „Ce te legeni, codrule / Fără ploaie, fără vânt / Cu crengile la pământ? [...] / De ce nu m-aș legăna / Parcă mă costă ceva?” (această strofă este destinată a fi recitată emfatic de către pianist).

Finalul operei rămâne în sferele subtile ale ironiei. Constă într-un dialog repetitiv în contradictoriu între cele două personaje și este bazat pe celebrul slogan al libertății de exprimare, creat de Joachim Roncin în urma atentatului din 2015 - „I am Charlie!” („Je suis Charlie!”).

Festivalul Meridian a continuat în aceeași seară de sâmbătă, tot la UNMB, cu un episod jazzistic desfășurat în ambianța intimă a Sălii Auditorium. Proiectul muzical-cinematografic realizat de pianistul de jazz Mircea Tiberian a gravitat în jurul proiecției filmului mut creat de Centrul Pompidou din Paris, *Brancusi filmé*. Muzicianul a mai prezentat o formă a proiectului, cu doi ani în urmă, la Institutul Cultural Român din București, în cadrul Bucharest ArtFilm Festival. Tema festivalului a fost, în anul 2016, aniversarea celor 140 de ani de la nașterea marelui sculptor român.

Documentarul fără sunet, de aproximativ o oră, a fost lansat de Centrul Pompidou în anul 2011, cu ocazia organizării unei expoziții dedicate artistului. Filmul reunește secvențe, fără o legătură explicită între ele: unele îl surprind pe Constantin Brâncuși lucrând, însă cea mai mare parte reprezintă imagini captate chiar de artist (pasionat de domeniul fotografiei și al filmului), în interiorul și în jurul atelierului său parizian, cu prieteni sau cu unele dintre cele mai cunoscute lucrări ale sale. Apar personalități ca Barbara Hepworth, Marcel Duchamp, Ezra Pound sau Man Ray. Iar sculpturi precum *Pasărea măiastră*, *Nou-născutul*, *Peștele* sau *Leda* sunt surprinse de autorul lor în jocuri de lumini care evidențiază cel mai bine, în mod nemijlocit, intenția creatoare și caracteristicile definitorii ale fiecăreia dintre ele.

Mircea Tiberian și-a adaptat în mod inspirat stilul improvizatoric, pentru a servi cât mai bine acestui tip de manifestare sincretică. Cei prezenți s-au putut bucura de o ambianță sonoră frumos conturată, fără a le fi îngreunat procesul de urmărire a imaginilor proiectate. Coerența discursului muzical a fost dată de echilibrul pe care pianistul l-a găsit între complexitatea formulilor de jazz și estomparea dificultății acestora prin procedee de tip repetitiv. Repetițiile utilizate fie în formula de acompaniament, fie la nivelul unei întregi structuri muzicale, familiarizează auzul cu un anumit traseu sonor și îl ajută să se deconecteze de la urmărirea conștientă și concentrată a muzicii (care este necesară, de pildă, în momentul audierii unui concert simfonic).

În ceea ce privește corespondența dintre muzică și imagine, Mircea Tiberian a speculat câteva conexiuni. Bunăoară, peisajele statice surprinse de Brâncuși, cu iarna înghețată, încremenită sau cu frunzele ușor mișcătoare ale unui copac, au fost asociate de pianist cu o muzică la fel de așezată (armonii arpegiate în tempo lent, acorduri placate etc.). Iar dinamizarea ritmică apare odată cu săriturile zglobii ale unei păsări din subsecțiunea *Bestiaire*.

O secvență cu impact atât în ceea ce privește filmul, cât și muzica acompaniatoare, a fost redarea atmosferei de iarmaroc din Târgu-Jiu, în ultimele câteva minute ale proiecției. Țărani și orașeni îmbrăcați în costume populare, militari și aglomerație sărbătorească, toate acestea au fost transpuse pe fond muzical prin expunerea și varierea în ritmuri și armonii de jazz a unor melodii antrenante de inspirație folclorică.

Ana DIACONU

Sonorități românești la Casa Artelor „Dinu Lipatti”

Al treilea moment din programul serii de 10 nov. derulat la Casa Artelor „Dinu Lipatti” l-a constituit recitalul pianistei Mădălina-Claudia Dănilă care a prezentat un program de muzică românească, din cele șase lucrări interpretate patru fiind prime audiții. Pentru început, a introdus publicul în sonoritățile meditative ale *Nocturnei în fa diez minor* de Dinu Lipatti. Lucrare mai rar auzită, aceasta a căpătat în interpretarea pianistei o profunzime dramatică, printr-un splendid *crescendo* și un rafinament al nuanțelor.

A urmat *Fantasia quasi una Sonata*, „...cette fois-ci à Paris”, piesă aparținând cunoscutului compozitor din Republica Moldova, Ghenadie Ciobanu. Aici s-a putut remarca agilitatea pianistică aflată în concordanță cu o atenție sporită acordată pauzelor, ca elemente esențiale ale discursului sonor.

O primă audiție absolută, în această seară, a fost cea a *Sonatei a V-a pentru pian solo* semnată de compozitorul ieșean Paul Rogojină. Solista a stăpânit cu lejeritate dificultățile partiturii, executând cu precizie trilurile strălucitoare și efervescente, pasajele de agilitate, evidențiind atent planurile sonore și contrastele dintre registrele extreme ale pianului.

A urmat *Sonata a III-a* de Alexandru Hrisanide, compozitor român stabilit în Olanda. Redată în primă audiție românească, aceasta este construită pe mari contraste și numeroase diferențe de agogică. Solista s-a remarcat și de această dată prin tehnica sa, reușind să interpreteze memorabil acest *opus*, precum și ultimele două lucrări ale recitalului, ambele în primă audiție absolută.

Sonata (Sonata, Interludiu și Tocatta) compusă de Mihail Vîrtosu s-a dovedit o adevărată provocare ritmică, ce a necesitat o forță intensă în interpretare și reflexe extrem de precise.

Ultima piesă, *Croquis* pentru pian, compusă de Dan Bălan, s-a evidențiat prin antiteza rafinată dintre tensiune și

agilitate, pe de o parte, calm, mister și meditație, pe de altă parte. Așa cum sugerează și titlul, am putut audia o interpretare pianistică a unei „schite”, putând fi asociată chiar cu actul creator plin de tumult, dar și de inspirație. Recitalul s-a încheiat cu aplauze generoase, iar prezența în sală a lui Paul Rogojină, Mihail Vîrtosu și Dan Bălan a fost prilej de emoție și bucurie pentru artiști, dar și pentru spectatori.

Maria-Elisa GHIZELEA

Ansamblul SonoMania (În)locuit / Inhabited

Intrând din culise, pășim curioși pe scenă, fiind imediat întâmpinați de un semi-întuneric și de un dansator ce poartă o sferă pe cap. Câteva lumini sunt prezente pe scenă și pe scaunele din sală (ocupate de membri ai ansamblului, care țin în mâini obiecte luminate ce seamănă cu niște coji de ouă supradimensionate), iar șoaptele și foșnetele ne însoțesc în timp ce ne îndreptăm spre locurile noastre.

Artiștii își aprind rând pe rând luminile de la stative, un al doilea dansator târându-se din sală pe scenă și foșnind din folia cu care este îmbrăcat. Deodată, se aude muzica. Cei doi dansatori încep să își execute coregrafia pe sunetele fugitive ale piesei *Tactum* pentru oboi, clarinet și vioară de Gabriel Almasi (în primă audiție). Mai departe, ansamblul

Festivalul MERIDIAN - Ecouri

alături violoncelul și purcede în a înfățișa atât sonor, cât și vizual (prin mișcările dansatorilor, acum dezvăluiți, Ana Costea și Răzvan Rotaru) capcana țesăturii din *Arachne's Fabric* pentru ansamblu de Șerban Marcu, ce amintește de mitul antic grecesc al țesătoarei care a provocat-o pe zeița Atena.

Atmosfera capătă avânt. Pe muzica din *Crescendo* pentru vioară solo de Mihai Măniceanu, dansatorul (purtând o mască de vultur) ilustrează un zbor zbuciumat, amplificat și de „aripile” partenerei de coregrafie. Zborul se sfârșește abrupt într-un final, apoi masca este dată jos, rămânând uimirea, ca după o revelație. Întinzând o prelată pe aproape toată scena, membrii ansamblului lasă loc clarinetistului Mihai Pintenaru să creioneze un fel de pândă ce îi are ca protagoniști pe el și pe „umbrele” descrise de mișcările coregrafice de sub prelată. Acest „joc” audio-vizual are aspectul unor mișcări unduite, pornind de la lucrarea *Meander* pentru clarinet solo de Diana Rotaru.

În continuare, pășim în universul ludic și asistăm la un teatru de păpuși ai cărui protagoniști sunt niște viermi. Muzica din *Behind the Sun* pentru oboi și violoncel de Diana Gheorghiu (tot o primă audiție) însoțește relația celor trei personaje, oboistul Valentin Ghita chiar interacționând cu ultimul vierme rămasă la sfârșit (aici apare un citat din *În palatul regelui muntelui* de Edvard Grieg). După comic și ludic, trecem la un subiect profund, înfățișat de *Cage Music* pentru ansamblu de Tudor Feraru (a treia primă audiție a

spectacolului). Cei doi dansatori rămân „captivi” pe o închisoare sugerată de un cub, executând mișcări care duc cu gândul la căutări și întrebări ale omului pentru sine însuși. Instrumentiștii (violonistul Mircea Grigore Lazăr și violoncelistul Eugen-Bogdan Popa) încep la rândul lor să adreseze întrebări, totul terminându-se printr-o despărțire conflictuală, în care toți muzicienii rostesc replici având ca subiect societatea.

Rămas singur pe scenă, violoncelistul încheie într-o notă transcendentă, ce caracterizează atmosfera lucrării

Sonneuntergang Ritual pentru violoncel solo de Alexandru Mihalcea. Chiar dacă dansatorii nu mai sunt pe scenă, mișcarea nu a dispărut. Creată de o lumină mai puternică, umbra interpretului apare pe tavanul sălii și configurează mișcări asemănătoare unui șaman cuprins de trăirile ritualului.

În această manieră s-a sfârșit cea de-a XIV-a ediție a Festivalului Internațional „Meridian”, evenimentul de duminică, 11 noiembrie din sala „George Enescu” a UNMB aducând în vedere un aspect interesant legat de relația muzică – mișcare coregrafică. Deși muzica nu a fost inițial gândită în raport cu dansul, conceptul propus de Smaranda Găbudeanu a oferit o interpretare, poate, mai explicită a lucrărilor contemporane românești. Însă, în unele momente a realizat o „abstractizare a abstractului”, lăsând în urmă mai multe variante de interpretare și întrebări decât au fost în primă fază.

Vlad-Cristian GHINEA

foto: Andra Aron

Serile de chitară 2018 – Instrumentiști români de vârf

A pune în pagină, a organiza și a coordona un festival – de amplitudine internațională – în condițiile în care sprijinul instituțiilor statului care girează asemenea proiecte artistice ample „este sublim dar lipsește cu desăvârșire”, pare o ipoteză aproape imposibilă. Și totuși, inspiratul muzician Costin Soare a reușit să finalizeze în cea din urmă lună de toamnă, prin Asociația Culturală Kitharalogos pe care o reprezintă, o ediție proaspătă a **Serilor de chitară** – a opta la număr.

Evident, n-au lipsit din parcursul festivalului nume interpretative excepționale precum András Csáki, apreciat ca un vârf al chitaristicii europene (al cărui recital a marcat, de altfel, avanpremierea debutului său pe importante podiumuri de concert australiene), dar, mai ales, spectaculosul Marcin Dylla care, cu cele 19 premii I obținute în perioada 1996-2007 la cele mai importante competiții internaționale, se situează în elita mondială a chitariștilor, ambii instrumentiști menționați evoluând remarcabil în Aula Bibliotecii Centrale Universitare (în 8 și, respectiv, 10 noiembrie) în fața unei săli constant pline, care i-a aplaudat minute în șir.

Și pentru ca lucrările scrise în ultimii ani să circule și printre cei mai tineri pasionați de acest delicat instrument, Asociația Culturală Kitharalogos a reușit să materializeze, în **Serile de chitară 2018**, o inițiativă unicat pentru școala chitaristică românească: Bursa Kitharalogos, ce sprijină pregătirea talentelor autohtone promovând, totodată, și arsenalul contemporan românesc. Derulat on-line, concursul a invitat chitariști care nu au împlinit încă douăzeci și șase de ani să interpreteze și o lucrare românească elaborată în cadrul ingeniosului proiect al **Serilor de chitară**, „*Musica...*”, cinci cadre didactice din învățământul universitar, alături de inegalabilul Pablo Marquez (cel care anul trecut și-a donat onorariul propriului recital Asociației

Costin Soare, Marius Ungureanu

foto: Loredana Baltazar

Kitharalogos, special pentru o asemenea bursă!), hotărând ca, în acest prim an competițional, să recompenseze performanța a doi studenți: Ana Maria Bibescu (București) și Zsombor Filip (Brașov). Împreună cu alți trei tineri și expresivi chitariști – Tudor Torge (Cluj-Napoca), Paul Tudora (București) și Andrea Tomulescu (București) – cei doi câștigători au cântat ulterior pe scena Palatului Suțu în deja tradiționala **Gală extraordinară a chitariștilor în afirmare**, seara fiind inclusă în Stagiunea Muzicală „Iosif Sava” a Fundației ACCUMM.

Musica della Memoria

“Și te gândești că toți anii vieții tale au fost tot atâtea ierni. Cu viscole și zăpezi, cu viscoale ploilor și arșițelor de vară, cu viscoale de fân ale toamnelor. Cu viscoale de oameni care ți-au tropăit prin minte și suflet, cu viscoale de toate felurile și în toate chipurile. O viață ca un uragan nesfârșit...” A fost seara de început a festivalului, centrată asupra figurii inconfundabile a lui Petru Maier Bianu – cineast, scriitor, publicist, inițiator al Stagiunii “Iosif Sava” de la Palatul

Suțu a Fundației ACCUMM – ale cărui extrase din volumul “Inventarul iernilor”, gânduri rostite *offstage* cu o cuceritoare franchețe și impresionantă candoare de către Verona Maier, au îndeplinit rolul de liant al pieselor muzicale. Cumva, în același mod în care autorul lor, dispărut dintre noi acum șapte ani- și-a adus aportul, cu un deceniu în urmă, la transformarea primei ediții a **Serilor de chitară** din stadiul de proiect la cel de realitate palpabilă!

În fapt, actuala ediție a festivalului a fost în întregime gândită ca un omagiu adus acestei “voci” aparte a culturii românești, recitalul duo-ului Marius Ungureanu – Costin Soare susținut în Aula Palatului Cantacuzino în 1 noiembrie evocând explicit – ca realizare spectaculară cu efect teatral – complexitatea unui destin spiritual atașat deopotrivă de literatura și arta autentică. Pendulând între spațiul scenic “văzut” și cel invizibil, și configurând două lumi temporar congruente, vocea și viola lui Marius Ungureanu versus chitara lui Costin Soare au evoluat treptat de la aparent simpla graniță a tăcerii (“asezonată” cu efecte percutante) către construcții muzicale ale căror linii de forță au jalonat, la nivel superior, un scenariu fonic încărcat de emoție.

Inițiat, într-un semi-întuneric generator de umbre, de acel bocet din Bihor “îngânat” de Marius Ungureanu ca sursă de inspirație a sensibilului comentariu creat de

Sînziana Dobrovicescu în *Aproape*, traseul muzical a gravitat în jurul unei mixturi inedite de texte contemporane și romantice. Suita de prime audiții (în care s-a integrat și compoziția Sînzianei Dobrovicescu) a cuprins partituri semnate de către Gabriel Mălăncioiu – *Lacrimosa*, Carmen Cârnci – *Mars-Luna. Asterism*, Violeta Dinescu – *Revedere* și Dan Dediu – *Romanță pentru Petru* a căror amprentă coloristică, sugestiv conturată în dialogul viu dintre violă și chitară, a fost potențată dramatic prin intermediul elementelor de legătură: titlurile schubertiene *Der Müller und der Bach*, *Der Wanderer* și *Der Leiermann*, mostre de poeticitate discret etalată.

Chitarele bine temperate: colinde dinainte de timp

Dacă în 1 noiembrie, viola lui Marius Ungureanu și chitara lui Costin Soare s-au “acordat” subtil vibrației lăuntrice a “*Inventarului iernilor*”, în următoarea seară derulată la Institutul Cervantes, Olivia Iancu și Claudiu Lobonț au ales să illustreze conceptul “*Chitarelor bine temperate*” printr-un program variat care, pornind de la titulatura generică a opusului lui Mario Castelnuovo-Tedesco, a focusat atenția publicului asupra unor aranjamente deosebit de interesante.

Apelând la sonoritatea cu totul specială a instrumentelor cu 8 corzi construite de apreciatul lutier Alexandru Marian, duo-ul concertistic Iancu-Lobonț a pus în lumină o sumă de lucrări-etalon pentru diferitele epoci ale istoriei muzicii; debutând cu *Preludiul și fuga nr. 3* din *Les guitares bien tempérées* de Castelnuovo-Tedesco, recitalul celor doi rafinați chitariști a plasat delicatul instrument în posturi stilistice cât mai diverse, pe parcursul unui periplu care a cuprins pagini de referință din creația lui Domenico Scarlatti – *Sonatele K268, K217, K239 Essercizi per Gravicembalo, Voce luntana & Lariulă* din *Piedigrotta* și *Rapsodia Napoletana* ale aceluiași Castelnuovo-Tedesco,

Melodii de colinde din *Rumänische Weihnachtslieder für Klavier* semnate de Bela Bartok, *Fanteziile IX & X* din *Opera Omnia III, Miscellaneous works* compuse de unul dintre cei mai importanți lutiști ai secolului al XVI-lea, născut la Brașov, Valentin Bakfark, celebra și totodată extrem de dificila *Sinfonie rossiniană nell’Opera “Il Barbiere di Siviglia”* și, în primă audiție absolută, piesa lui George Balint, *Dai corinde!*. Generoși în a oferi bisuri de nivel asemănător, Olivia Iancu și Claudiu Lobonț s-au oprit asupra pasionalei *Milonga* a lui Alberto Ginastera, și, pentru final, asupra unei splendide ipostaze a *Passacagliei* haendeliene. Alături de *Preludiul* lui Tedesco și de dinamica lucrare cu trimiteri folclorice a lui George Balint, ambele scrise anume pentru duo chitaristic, toate celelalte partituri audiate în concert au pus în valoare nu doar acuratețea coeziunii interpretative a protagoniștilor, ci și implicarea lor creativă în structurarea versiunilor pentru două chitare ale opusurilor originale, spre a le evidenția amplul potențial tehnico-expresiv.

Fiarec pentru o întreprindere culturală de asemenea anvergură, imensa bucurie a succesului de public a răsplătit încheierea **Serilor de chitară** cu validarea recunoașterii unui eveniment de top. Felicitări, Kitharalogos, pentru această reușită pe care cu toții ne-o dorim permanentizată!

Loredana BALTAZAR

Jurnal de festival (II)

Ziua 3

În dimineața zilei de 20 noiembrie am asistat la două conferințe excelente. Prima a fost susținută de **Cătălin Crețu**, unul din foarte puținii compozitori români care se descurcă cu aplomb și naturalețe prin hățiturile programului Max/MSP și care a vorbit, după cum era de așteptat, despre *Prolongăția corporală prin gestul mediat tehnologic*. O metaforă foarte frumoasă a computerului ca prelungire a corpului și a minții muzicianului; de altfel, compozitoarea Sabina Ulubeanu a și remarcat că modul în care Cătălin vorbește despre computer este ca despre o ființă vie, un prieten vechi. Au fost prezentate, cu carismă și claritate, șase modalități de folosire a tehnologiei în artă: 1. Computerul, 2. Sensorii, 3. Microfonul, 4. Camera video, 5. Kinectul și 6. Electroencefalograf. Cătălin a început prin a vorbi despre tabelul cu zaruri al lui Mozart, o primă aplicație a combinatoricii în muzică (pe baza unei scheme armonice foarte clare), apoi și-a prezentat fragmente din lucrări multimedia precum *Piano Interactions* (ciclu de șapte miniaturi pentru pian augmentat cu senzori), instalația audio-vizuală *Lipatti Interactive* (cu fotografii și muzici de Dinu Lipatti), *Odd Interactions* pentru percuție solo și live electronics (în care toboșarul își generează „acompaniamentul” tot cu ajutorul senzorilor), instalația audio-video *Inner Dust* sau *Aquacustectonium*, o instalație cu un *subwoofer* lipit de un acvariu cu apă, tremurul apei fiind proiectat pe jos și transformat în „32 de pianiști virtuali”, instalația fiind controlată audio-video prin mișcare. Și multe altele, care au convins publicul că poți face magie și poezie și cu ajutorul tehnologiei sau al algoritmilor, dacă ai imaginație. Delicioasă a fost intervenția la final a unei doamne din public care, fascinată de experimentele cu electroencefalograf, l-a întrebat pe Cătălin dacă comunică cu extraterestrii. Din păcate, vorbitorul a preferat să rămână discret în această privință.

A urmat o prezentare impresionantă a compozitorului **Mihai Popean**, *Transcendence: Aus den sieben Tagen*, care a prezentat ciclul de muzică intuitivă lui Karlheinz Stockhausen, 15 *text compositions* scrise în 1968. Popean l-a pus în legătură pe Stockhausen cu Ray Kurzweil – avocat al mișcărilor futuriste și transumaniste – și cu principiile praxisului antic indo-tibetan de sunet ceremonial, respectiv cu obsesia găsirii unui vehicul al transcendenței, a unei modalități de augmentare a conștiinței. Analiza temeinică folosind modelul de *mandala* a ciclului *Aus den sieben Tagen* a fost completată și de concluziile cercetării de teren a lui Mihai Popean în America și Nepal.

Seara ne-am adunat în superba sală a Muzeului de Artă pentru două concerte consecutive, primul susținut de cadrele didactice și al doilea de studenții Facultății de Muzică

din Timișoara. **Concertul cadrelor didactice** a prezentat lucrări în general mai vechi: am ratat din nefericire primele trei, *Soliloque IV* pentru trombon de Nicolae Brânduș, interpretată de studentul Vlad Faur și două lieduri interpretate de Mia Iuga și Aida Marc, *Vin țigăncile...* de Dumitru Capoianu și *Amărâtă turturea*, de Felicia Donceanu. Prima parte din *Sonata IV – Rapsodia în tre episoade* de Constantin Silvestri a fost interpretată competent de Melitta Neag. A urmat *Divertimento Nr. 3* („Blues” și „Swing”) de Sabin Păutza interpretat de Aida Marc (pian) și Teofil Buteică (vioară) cu mari probleme intonaționale. Silvia Sorina Munteanu (soprană) și Victor Andrei Părau (pian) au interpretat minunat muzici foarte reușite, *Trei cântece pe versuri de Tristan Tzara* de Sabin Păutza și delicioasa *Un păianjen*, pe versuri de Tudor Arghezi, de Dan Dediu. O voce superbă și un pianist cu totul excepțional, despre care voi vorbi pe larg mai încolo. Nu m-a impresionat interpretarea *Interludiului* și *Tocatei* din *Suita a II-a* pentru pian de Remus Georgescu de către Marcela Sorina Costea. Carismaticul și talentatul trompetist Sergiu Cârstea a interpretat *Puzzle* de Elena Apostol, o lucrare în care un element *giusto*, o figurație cariată, începe să fie virusat treptat de unul liric și meditativ. A urmat o lucrare acusmatică de Mihai Popean, *Bardo*, lugubră și rafinată, bântuită de păsări fantomatice, ecouri, glisări și pulsații stranii, într-un discurs din ce în ce mai eterogen. Nu am înțeles includerea în program a *Cvartetului de coarde nr. 5* de Mihai Ungureanu, o lucrare foarte scolastică interpretată de altfel competent de Simona Dehelean,

Ansamblul de muzică experimentală FMT

foto: Darius Sala

Mariana Radu, Irina Vizir și Petre Călin. Concertul s-a încheiat cu deja celebra și mult-cântată *Radio.zip* de Cristian Bence-Muk, acum în varianta pentru vioară și pian: *Interferences – Radio.zip retuned*. O lucrare scrisă cu foarte mult umor care sugerează schimbarea din ce în ce mai frenetică a posturilor de radio, prilejuind un univers postmodern și absurd. Piesa a fost interpretată foarte convingător de Cătălina Căpățînă (vioară) și Roxana Ardeleanu (pian).

Dacă am avut câteva rezerve la concertul profesorilor, **concertul studenților** m-a făcut să reînvii precum Pasărea Phoenix. Pentru mine a fost o surpriză extraordinară și nu numai unul din cele mai bune concerte din TIMSONIA, dar unul din cele mai bune concerte ale anului. Am văzut o atitudine absolut exemplară a studenților claselor de interpretare, pe care recunosc că pe teritoriul românesc nu am mai întâlnit-o. Tineri interpreți care nu numai că nu s-au ferit de muzici curajoase, dar le-au interpretat cu vădită plăcere și seriozitate. Primul moment din concert a fost susținut de *Ansamblul de muzică experimentală FMT*, coordonat de Mihai Popean, care au interpretat selecții din ciclul lui

Stockhausen despre care s-a discutat dimineața, *Aus den sieben Tagen*. Este vorba despre talentații Beatrice Degan, Ligia Tiponuş, Filip Năsui (voci), Georgiana Groza (flaut), Mihai Reja (vioară) și Duško Savić (trompetă). Violonista Evelina Mehedinți a interpretat cu aplomb lucrarea francezului Armando Balice, *Călătorie în România* pentru vioară și bandă, o piesă gestuală, scurtă dar producătoare de fiori. A urmat piesa de rezistență a aceluși puzzle de muzici și momentul de vârf al serii: György Ligeti, *Mysteries of the macabre*, interpretată excepțional de trompetistul **Paul Grosar** și pianista **Csilla Bordos**. Ambii în travesti, cu un joc scenic formidabil și o clară cunoaștere în profunzime a foarte dificilei partituri. Un moment viu, dement și haios foc. În continuare două pianiste foarte bune au interpretat selecții din ciclurile *Makrokosmos I și II* de George Crumb: Bernadett Bakos („Proteus - Pisces” și „Dream images - Gemini” din primul volum) și Cristina Zgriban („Morning Music -

Cancer” și „The Mystic Chord - Sagittarius” din al doilea volum). Două interpretări foarte expresive ale muzicilor unui compozitor din păcate prea puțin cântat la noi, cu o lume timbrală foarte personală. Semela Amara Măgărin a optat pentru... 4'33” de John Cage, „cântat” foarte serios și asumat. În afară de umorul inerent unei astfel de manifestări, m-a bucurat mult curajul propunerii. În încheiere, un mini-concert al ansamblului **Percutissimo**, despre care nu am destule cuvinte de laudă. Cât de buni sunt toți (Amelia Trifu, Patrick Cojorean, Patricia Popescu), cât de multă pasiune insuflă în ei profesorul lor, minunatul **Doru Roman** (care a cântat cot la cot cu ei) și piesele alese, toate excepționale (ceea ce denotă nu numai profesionalism, dar și inteligență curatorială). S-a început cu Gert Bomhof - *Hand Work*, o miniatură în care cei patru percuționiști nu se folosesc decât de mâini (pocnituri, aplauze) și voci (șuierături). A urmat *Improvisation* de Zoltán Pongrácz, unde s-a cântat la pahare, la celine, la corzile pianului, la kalimbe și, spre final, la membrane. În final, *The Chair-men of the Bored* de David Punto, din nou un moment de teatru instrumental ludic în care cei patru se așează și ridică de pe scaune, bat din picioare, bat în propriul corp, se joacă și dansează între ei, pe o structură ritmică foarte bine definită. Concertul a fost dedicat colegului lor care în prezent are probleme de sănătate, foarte talentatul Daniel Jumugă Cuiariu. Aș mai avea multe, multe epetete admirative și semne de exclamare în tolbă pentru acest concert, dar din păcate spațiul nu îmi permite.

Ziua 4

A patra zi „timsonică” (21 noiembrie), din nou la Bastionul Theresia, care a rămas din acest moment până la finalul festivalului gazda tuturor evenimentelor, a debutat

dimineața cu o discuție foarte interesantă, moderată de compozitoarea **Sabina Ulubeanu** - unul din cei mai activi promotori ai muzicii noi din ultimii ani din România, în calitate de director artistic al festivalului InnerSound. Discuția s-a numit *Make it Happen! O conversație atipică despre management cultural și imaginea personală a artistului în secolul 21* și i-a avut ca invitați pe un manager cultural timișorean, **Oltea Zambori** (PRbeta Agency) și pe un interpret deja de renume internațional, flautistul **Matei Ioachimescu**. Provocați de Sabina, cei doi au vândut niște „ponturi” foarte deștepte tinerilor muzicieni prezenți în sală și îmi permit să notez aici cele care mi s-au părut cele mai interesante. Oltea, un PR atât de pasionat încât a mers timp de două luni 2-3 ore pe zi cu tramvaiul numai ca să asculte ce vorbesc oamenii și să își dea seama ce interese au, ne-a vorbit despre: necesitatea creerii unei imagini umane și simpatice a artistului promovat, prin detalii aparent nesemnificative dar care îl umanizează (de ex., ce filme îi plac); necesitatea lipsei de prejudecăți și elitism în promovare, pentru că de multe ori poți găsi modele valabile și în domenii care nu intră în aria ta de interes; necesitatea de a semna un contract pentru absolut orice faci. Matei ne-a vorbit despre: alcătuirea inteligență și în baza unei idei / tematici a repertoriului unui concert („înainte să îl poți vinde, trebuie să ai un produs foarte bun”); modalități de a face publicul să se simtă privilegiat pentru că este în sală și de a ști să îl vrăjești („nu trebuie să înțelegeți magia pe care o facem noi aici, ci doar să o simțiți”); necesitatea, în mod paradoxal, de a avea emoții pe scenă dar și de a le transforma în emoții pozitive, precum și necesitatea

de a greși pentru a putea ulterior crește; privilegiul de a studia în intimitate la instrument și de a fi astfel transportat în propria ta lume.

Seara, cele două recitaluri au fost reunite de tema **BAROC - CONTEMPORAN**, dar distanțate extrem de mult de atitudinea interpreților. Primul recital a fost susținut de către pianistii **Manuela** și **Dragoș Mihăilescu**, care au interpretat la patru mâini *Fantasia upon one note* de György Kurtág pe o temă de Henry Purcell și *Arabesque* de Gabriel Alması, precum și lucrarea pentru pian solo *11 Minuten für Klavier* a compozitorului austriac Martin Lichtfuss (Manuela Mihăilescu). Cu regret trebuie să spun că acest concert a fost foarte puțin pregătit, s-a cântat neglijent și inexpressiv, aproape robotic, și că a fost în discordanță cu restul evenimentelor din festival. Am reținut însă lucrarea foarte expresivă și bine condusă a lui Gabriel Alması, într-un limbaj aproape neoclasic, cromatic, care sugera un pianist cu patru mâini, cele două partituri omogenizându-se pe gesturi comune. Aștept cu nerăbdare să o ascult într-o altă interpretare.

Duo-ul vienez **Matei Ioachimescu** (flaut) și **Alfredo Ovalles** (pian), alcătuit dintr-un interpret român și unul din Venezuela, a demonstrat o atitudine la polul opus, extrem de profesionalistă și plină de respect față de partiturile interpretate. Chiar dacă nu au mai fost chiar în forma de la București (aceiași recital, cu câteva modificări, l-am ascultat și la începutul lunii noiembrie, în cadrul Festivalului MERIDIAN), cei doi au făcut cu adevărat Muzică, unul carismatic și „mișcător din șolduri” (Matei), celălalt un mecanism de înaltă precizie (Alfredo); Aer și Pământ, dar (talentați) Foc amândoi. Printre lucrările interpretate am ascultat variațiuni „deconstruite” ale ciclului *La Folia* de Marin Marais, realizate de multitalentatul Alfredo Ovalles. S-a cântat superba lucrare *Lied* de Toshio Hosokawa, un compozitor japonez care explorează calitățile „caligrafice” ale sunetului prin melisme eterofonice. S-a cântat mai puțin inspirata lucrare *Voce Rotta* de Füsün Köksal, un fel de expoziție de tehnici extinse și de obiecte sonore – interpretată în schimb extrem de convingător. S-a cântat a treia parte din *Duo-ul* lui Wolfram Wagner, un compozitor ale cărui opțiuni estetice incredibil de anacronice nu le înțeleg (e născut în 1962!), dar iată că muzica sa, în mâinile unor interpreți de calibrul celor doi, a fost convingătoare. S-a mai cântat *Elegia* Doinei Rotaru, frumusețe sonoră provocatoare de lacrimi, o eterofonie lichidă inspirată de versurile lui Lucian Blaga, un *lamento* apropiat ca stil de construcție (nu neapărat ca sonoritate) de muzica lui Hosokawa. În final, am avut bucuria să reascult exploziva lucrare *Beastie Poetry* a tinerei compozitoare Margareta Ferek-Petric, de origine croată dar stabilită tot în Viena, o compozitoare care nu are nicio „jenă” în a-și exprima sincer vitalitatea, balcanismul din ADN și simțul umorului.

Ziua 5

Ultima zi de TIMSONIE (22 noiembrie) ne-a prilejuit ocazia să luăm contact cu muzici foarte interesante, prin conferințele compozitorilor Péter Tornyai (Ungaria) și Filippo Perocco (Italia). Tânărul **Péter Tornyai** ne-a vorbit despre *‘Objet trouvé’* și citat în lucrările tinerilor compozitori din Ungaria. Am aflat că, la fel ca în cazul Serbiei, există o centralizare foarte mare în Ungaria, totul petrecându-se în Budapesta. Am aflat de CentriFUGA, o organizație de muzică contemporană a cărui co-fondator Péter este, împreună cu Máté Balogh și Csanád Kedves. Am aflat că tânăra generație de compozitori se simte mai aproape din punct de vedere estetic de generația „bunicilor” decât de cea a „părinților”, bunăoară de grupul experimental *New Music Studio* creat în anii '70. Apropierea, pe filieră postmodernă, a tinerei generații de muzica trecutului, se face pe trei căi: 1. prin integrarea unor citate recognoscibile în creații originale, 2. prin distorsionarea și transformarea citatelor și 3. prin *objets trouvés*, inserții ale unor fragmente de material non-muzical sau extra-muzical în creația respectivă. Lucrările despre care s-a vorbit și din care am auzit câte un fragment au dovedit marea ingeniozitate a autorilor: Péter Eötvös, „maestrul citatului”, *da capo* (Mit Fragmenten aus W. A. Mozarts Fragmenten) pentru țambal/marimbă și ansamblu; Bálint Laczkó, *Rhapsodie Of 132* pentru cvartet (un discurs fracturat care destructurează cvartetul lui Beethoven); Máté Balogh, *Játék* („joc”) pentru cvartet cu pian (variațiuni pe lieduri de Beethoven); Zoltán Jeney, *Wohin’* pentru orchestră („Oda Bucuriei” cântată în cromatisme întoarse); Balázs Horváth, *Plunderphonic intermezzi* pentru orchestră și *electronics* (lucrare în care este intercalat un *Intermezzo* de Kodály); din categoria „obiectelor găsite”, György Kurtág, *Perpetuum mobile* pentru

pian (o piesă numai din *glissandi*), László Vidovszky, *Schroeder's Death* pentru pian preparat în timp real de trei asistenți (pianistul cântă game cromatice, dar sunetele sunt pe rând blocate) și Balázs Futó, *Toccata* pentru pian (toată pe bas Alberti). Cele mai incitante mi s-au părut chiar lucrările compozitorului Péter Tornyai, din care enumăr: *Fritz und Franz* pentru cvartet (în care ascunde din loc în loc primele cinci note din cvartetul op. 76 nr. 3 de Haydn, împreună cu armoniile aferente, într-o figurație continuă de șaisprezecimi); fragmente din ciclul *Anamorphosis* – Nr. 2, *Bartók-anamorphosis* pentru bariton și orchestră (obsesia „Judith” din *Castelul lui Barbă Albastră*) și Nr. 3, *Purcell-anamorphosis* pentru voce, violoncel, clavecin și pian (transpoziția unor armonii dintr-o polifonie la 5 voci din care melodia uneia este „anihilată” și transformată în recitativ); *KAGELstatt-trio* pentru două violoncele și țambal (o

variațiune a celebrei piese *Match* de Kagel). Trebuie amintită și instalația interactivă cu cântece populare ungurești pe care compozitorul a realizat-o împreună cu Krisztián Kertész, *Bartók's Bug Collection*. Rog cititorul să mă ierte pentru acest lung pomelnic de lucrări, dar entuziasmul cu care au fost primite de către public mă face să cred că acest *playlist* este necesar oricărui amator de muzici (mai cu seamă postmoderne).

Compozitorul **Filippo Perocco**, conducător al celebrului ansamblu *L'arsenale*, nu a putut din păcate sosi la Timișoara, însă a trimis o prezentare video în care ne-a prezentat câteva dintre cele mai reprezentative **lucrări dedicate ansamblului**. Suntem într-o zonă estetică foarte diferită de cea prezentată de Tornyai, în care timbralitatea devine parametru principal de lucru. Și urmează aici o nouă listă de muzici: Silvia Borzelli, *di questo I. andante* (o ostinare dramatică pentru voce și ansamblu mic); *Rizoma I* pentru voce, ansamblu și *electronics* de Stephano Pierini (o lucrare care mi-a plăcut la nebunie, condusă cu o mână foarte sigură și minunat colorată); Stefano Trevisi, *Breaking a curtained haze* (o magmă de *noise-uri* cu „mușcăături”); Lorenzo Tomio, *You are sick* (pe departe cea mai „trăznită” lucrare din listă, minimalistă, cu sonorități agresive de sintetizatoare și șoapte poliritmice alternate cu sunete extrem de acute); *Quintettino* pentru 5 instrumente de Riccardo Vaglini (o lucrare excelentă cu influențe din jazz) și Giovanni Verrando, *Keekee Bouba* pentru voce transformată și patru muzicieni care cântă la instrumente neconvenționale (din nou o lucrare fascinantă în care compozitorul creează un spațiu bizar din sonorități percusive). În încheiere, Perocco ne-a vorbit puțin despre noul proiect al ansamblului *L'arsenale*, *Don Quijote*, muzică pentru filmul lui Orson Wells scrisă de mai mulți compozitori.

Seara a avut loc ultimul concert din festival, **ROMANTIC-CONTEMPORAN**, o manifestare amplă la care au participat basul german **Martin Wistinghausen** și **ansamblul timișorean ATEM**: Cristian Miclea (clarinet), Cristina Mălăncioiu (vioară) și Victor Andrei Părau (pian). Unul dintre cele mai active și mai valoroase ansambluri de muzică nouă din țară, deși înființat destul de recent, în 2013, ATEM este coordonat de Gabriel Mălăncioiu, un excelent curator muzical. Fiecare din membrii ansamblului este un profesionist desăvârșit și foarte dedicat muzicii secolelor XX și XXI. L-am remarcat în mod special pe pianistul Victor Părau, cu siguranță unul dintre cei mai buni din țară, cu un sunet minunat, un control impecabil al claviaturii și o muzicalitate ieșită din comun. Am remarcat și vocea frumoasă și expresivă a basului Martin Wistinghausen, care nu se află la prima colaborare cu ansamblul ATEM. Programul a alternat lucrări contemporane cu muzici de Franz Schubert, toate unificate de o cantabilitate specială: din nou, un program gândit inteligent și cu o unitate tematică neforțată. O încheiere excelentă a unui festival excelent. Enumăr rapid lucrările lui Schubert, al cărui lirism a fost moderat de o notă destul de austeră în interpretare care mie mi-a plăcut: *Grenzen der Menschheit* pentru bas și pian, *Serenade* pentru vioară și pian, *Der Tod und das Mädchen* pentru bas și pian, *Sei mir gegrüsst* pentru vioară și pian, *Florio*

procesarea unui pian (în general *ostinato*-uri și arpegii ascendente) și a unei voci de femeie care din când în când anunța robotic și impasibil debutul fiecăruia dintre cele cinci exerciții: 1. *Keeping yourself patient*; 2. *Keeping yourself together*; 3. *Keeping yourself aware*; 4. *Asking yourself how it's going so far* și 5. *Keeping yourself undisturbed*. Basul a fost provocat nu numai să folosească tipuri de emisie neconvențională (falset, vorbit, șoptit), dar să și bată din palme și din picioare sau să mimeze exerciții fizice cu o cravată. Martin a interpretat convingător lucrarea, deși mi s-a părut că nu i se potrivește neapărat foarte tare acest tip de muzică și că s-a simțit mai bine în lucrări mai lirice. Superba lucrarea a lui Filippo Perocco, *Dalla brina* pentru pian, hipnotică și repetitivă, s-a desfășurat numai în registrul acut al instrumentului, cu câteva „clopote” în extremul grav, un limbaj născut din păsările lui Messiaen, clipociri și vibrații de note repetate și figurații rapide care evoluau lent. O lucrare care a pus în evidență extraordinara atenție pentru detaliu a pianistului Victor Părau. Gabriel Mălăncioiu a optat pentru titlul care a fost emblema acestei ediții a festivalului: *Interferențe* pentru bas și ansamblu. Lucrarea a alternat două tipuri de structuri: una lentă, misterioasă și lugubră, mai mult în registrul grav cu irizări în extremul acut, pe *Scrisoarea I* de Mihai Eminescu (foarte bună pronunția lui Martin!) și una energetică, o figurație rapidă pe celula enesciană urmată de clopote dramatice, basul cântând aici pe texte de Hölderlin. O lucrare foarte bine condusă și de o sensibilitate aparte, caracteristică compozitorului. *aus seinen Schriften* pentru bas solo de Péter Tornyai a folosit fragmente din corespondența lui Schubert, punând în valoare toate registrele lui Martin. Structurată în trei părți, din ce în ce mai scurte, lucrarea a demonstrat talent și pregnanță melodică – un arpeggiu ascendent obsedat în prima secțiune, o melodică lentă și spațializată în a doua, un discurs ludic în a treia. Despre lucrarea *Meander* pentru clarinet solo care îmi aparține nu pot spune nimic, dar pot spune că m-a bucurat imens colaborarea cu un interpret minunat, Cristian Miclea, care a „simțit” foarte bine piesa și i-a găsit cumva interpretarea cea mai personală, accentuând latura misterioasă a contrastelor dintre zvâcnirile melismatice și *lamentourile* statice. Concertul – și festivalul – s-a încheiat cu o mult prea scurtă lucrare de Martin Wistinghausen, care este și un talentat compozitor, *Lună tu – Beiseit*, pentru bas și ansamblu. Pornind din nou de la *Scrisoarea I* de Eminescu, Martin a demonstrat că își cunoaște, firește, foarte bine „instrumentul”, explorând o mare varietate de culori, de la șoaptă la falset la *rap* cu permutări la lamentare, trio-ul de instrumente țeșând în jurul vocii un fundal realizat în mare parte din *ostinato*-uri și pedale.

Am obiceiul de a pleca din orice loc de care prind drag cu câteva pietre: cu cât mi-e mai plin sufletul, cu atât atârnă mai greu bagajul la final. Am băgat și când am plecat din Timișoara în buzunar diverse comori: rafinatul Raphaël Languillat, haiosul Paul Grosar, tânguitorii Saša Mirković și Vladimir Blagojević, ingeniosul Péter Tornyai, *Longing*-ul lui Vladimir Trmčić, Doru Roman, ATEM-ii cei dragi și multe, multe alte momente care m-au emoționat, m-au bucurat și m-au făcut să sper că lumea muzicii noi din România este pe drumul cel bun. Și cu oameni ca Gabriel Mălăncioiu, Gabriel Almași, Mihai Popean și restul echipei TIMSONIA, avem șanse mari de tot ca România să (re)devină, de ce nu, un punct de referință în Europa.

Diana ROTARU

foto: Darius Sala

și *Der Wanderer an den Mond* pentru bas și pian. Restul lucrărilor au fost în mare parte prime audiții absolute, iar compozitorii care au scris special pentru acest proiect au pornit de la fragmente din muzica lui Schubert. Lucrarea Sabine Ulubeanu, *Unfinished Doppelgänger*, pentru bas care se acompaniază singur cu un pian de jucărie, a fost scrisă pe versuri de Paul Celan și a combinat două lumi aparent „incomensurabile”: o melodie cățăraătoare și cromatică, cu aplomb romantic și momente de șerpuire melismatică pe cromatism întors, era sfredelită din când în când de triurile metalice ale pianului de jucărie, ecouri nostalgice ale universului copilăriei. O lucrare foarte expresivă, care poate ar fi beneficiat de o mai mare pregnanță melodică. Șerban Marcu a construit o lume sonoră deși neoclasică și cu ecouri prokofievienne, foarte vie și proaspătă în *Toccata impaziente* pentru clarinet, vioară și pian. O lucrare delicioasă și interpretată cu vădită plăcere de ansamblu. Lucrarea lui Erich S. Hermann, *shift 3 - nowhere near (5 exercises to keep yourself busy)* pentru bas și bandă a fost singura din program care s-a aplecat asupra umorului absurd și al teatrului instrumental. Mediul electronic, simplu dar eficient realizat, consta din

Muzica Unirii la Facultatea de Arte din Constanța

Muzica este energia ce crează, motivează și susține demersuri esențiale pe parcursul vieții unui om, ale unei societăți, ale unei culturi. Adesea, ea este flacăra ce luminează o anume dimensiune a istoriei, evidențiind chiar trăsături de personalitate ale unei nații întregi.

Ziua Unirii Principatelor Române de anul acesta a semnat împlinirea a 160 de la actul justițiar al uniunii celor două regiuni ce erau "de-o mamă": Moldova și Țara Românească. În spiritul aceluia act de justiție națională, chiar în data de 24 ianuarie, 2019, am participat cu bucurie la un *Concert de muzică și poezie românească, 160 de ani de la Unirea Principatelor*, găzduit de sala principală a Muzeului de Artă, Constanța. Inițiativa celor doi coordonatori, conf.univ.dr. Nicoleta Ardelean și prof. univ.dr. Ioan Ardelean, a trezit interesul unui public avizat, dornic să revadă și asculte vocile celor doi artiști lirici profesioniști, menționați anterior, având susținerea pianistei Gabriela Oprea, dar și al ansamblului studenților specializării Interpretare muzicală-Canto, Facultatea de Arte, Universitatea "Ovidius" din Constanța, atât în ipostaza de soliști cât și în aceea de coriști.

Repertoriul, exclusiv românesc, a evidențiat o selecție din creația unor compozitori, ce are ca sintonie ideatică iubirea de neam, patriotismul de reală și înaltă ținută: Ion Vidu, D.G. Kiriac, C. Porumbescu, I. D. Chirescu, Al. Flechtenmacher. Melodicitatea și armonizarea lucrărilor, au constituit un sprijin real pentru ansamblul studenților. Într-o vestimentație de sărbătoare, în consonanță cu momentul festiv și cu repertoriul ales, studenții specializării Interpretare muzicală-Canto, au dovedit calități interpretative cu grijă lucrute de către profesorii lor: omogenizare deosebită, atenție și intenție corect orientată spre dirijor, exprimare muzicală sensibilă pliată pe stilistica compozitorului, prezență scenică agrerabilă, bucuria exprimată și resimțită de public de a cânta. Aplauzele, de fiecare dată în abundență, au răsplătit implicarea lor. Programul a cuprins și lucrări pentru voce solo și acompaniament, coral sau pianistic. Silviu Vizan, Mircea Găvan, Alexandru Popescu, Maria Chiriță, Eugen Florea, Adrian Clinciu, Georgiana Gordea, Estera Dumitrescu, sunt studenții ce au convins că sunt orientați spre o consecvență educație muzicală, ce doresc să se exprime prin cânt odată cu rafinarea cunoștințelor musicale.

Soprana Nicoleta Ardelean, a încântat audiența ca un profesor complet: dirijând, interpretând, coordonând. Multiplele fațete ale artistei ne justifică nouă încă odată părerea că este o împrejurare favorabilă pentru studenții clasei de cânt vocal să beneficieze de experiența sa de scenă, de pregătirea asiduă pe care a alocat-o sieși, de calitățile sale vocale, de generozitatea cu care se aproprie și se dedică lor. Cu un gest dirijoral animat de talent și știință deopotrivă, dar și interpretând solistic (*La oglindă*, de Timotei Popovici) soprana a etalat o prezență scenică de înaltă ținută artistică. Voce caldă și expresivă, tehnică convingătoare, nuanțare subtilă în susținerea melodică precum și a sensului cuvintelor, costum popular autentic, prezență scenică fermecătoare, sunt virtuți ce au fost exprimate cu mult profesionalism și aplaudate pe măsură.

Ioan Ardelean, profesor și artist liric deopotrivă, coordonator al programului Interpretare muzicală-Canto, a prezentat cu elocvență programul întregii serii, atrăgând atenția asupra momentului istoric de la 1859. Pe măsura mesajului convingător din expozeul seratei, ne-a impresionat și cu sensibilitatea interpretării celor două lucrări: *Revedere*, de Aurel Eliade și *Gornistul*, de Paul Constantinescu. Armonicele evidente ale vocii sale baritonale și nuanțele delicate de piano, atenția pentru o exprimare cât mai veridică a cuvântului ce întrecește linia melodică, au fost calități dovedite și apreciate de către public.

La pian, ca la toate manifestări musicale camerale academice, a fost conf.univ.dr. Gabriela Oprea. Întreg repertoriul musical a fost susținut de către valoroasa pianistă constanțeană. Cu talentul manifestat printr-o virtuozitate deosebită și într-o compliere firească pe vocalitatea lucrată a ansamblului sau a soliștilor, calități însoțite de o evidentă modestie, Gabriela Oprea se dovedește o pianistă profesionistă ce susține constant, clasa de cânt vocal a Facultății de Arte. Profesorii soliști și studenții se dezvăluie pe scenă de fiecare dată, ca și artiști împliniți profesional în prezența acompaniamentului pianist asigurat de domnia sa, fiind inspirați și destinați deopotrivă.

La acest concert, surpriza plăcută nu s-a limitat numai la audiția așteptată, ci, și la o inspirată inserție a liricii poetice. Păstrându-și personalitatea unui spectacol de muzică românească, am remarcat și apreciat aportul binevenit al liricii poetice, ce a clarificat și conturat aspectele ale unei trăiri

patriotice. Invitații concertului au fost actorii prof.univ.dr. Daniela Vitcu, decanul Facultății de Arte, și prof.univ.dr. Radu Niculescu, directorul de Departament al aceleiași facultăți. Versurile poezilor Grigore Vieru - *Formular*, *Limba noastră cea română* - și Mihai Eminescu - *Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie*, *Odă (în metro antic)* - au evidențiat însemne ale unui românism, sincer și devotat. În interpretarea actorilor profesori am reamărcat mijloace bine lucrute, actricești, de redare a emoției, a substanței cuvântului determinat de trăirea unei uniri istorice.

Concertul aniversar s-a încheiat cu o reunire muzicală, vibrantă, a întregului ansamblu vocal și a publicului, pe muzica piesei patriotice *Hora Unirii*, de Alexandru Flechtenmacher. Impresia generală, resimțită unitar, a fost aceea menționată și la începutul articolului, că muzica poate construi, uni și înalta spiritual un om, o colectivitate și chiar o nație întregă, astfel încât "Să-nvârtim hora frăției/Pe pământul României".

Ruxandra MIREA

Vedete internaționale la Opera din Craiova

Poate cea mai dinamică instituție lirică de la noi – în mod sigur cea mai dinamică la început de an calendaristic – se afirmă a fi Opera Română din Craiova. Dacă ar fi să judecăm statistic, numărul de evenimente raportat la numărul total de spectacole plasează pe o poziție de frunte acest colectiv artistic. Fapt datorat, fără tăgadă, tânărului său manager, Antoniu Zamfir. Chiar dacă nu a izbutit să se impună în cadrul concursului de proiecte de management pentru conducerea Operei din București – concurs viciat de atât de multe imperfecțiuni (în prezent dar și în trecut) încât a generat o serie de procese, toate câștigate de cei care au depus contestații, ajungându-se la o situație halucinantă –

Carlo Colombara, Sorin Drăniceanu

entuziasmul său a rămas nealterat și se canalizează, cu consecvență, către inițierea de momente speciale datorite publicului craiovean, căruia îi este fidel de mulți ani.

Am asistat la început de Făurar, la o reprezentație cu *Don Carlo* de Verdi, una dintre cele mai recente premiere ale teatrului care până nu demult purta numele Elenei Teodorini (păstrat pentru Festivalul Internațional de Operă). Un spectacol care mi-a atras atenția cu mult timp înainte, pentru numele de mare rezonanță care figurează în echipa de realizatori și interpreți. Și, spre lauda organizatorilor, nu doar la premieră au fost aleși soliști de reputație ci și, iată, și în spectacole ulterioare, managerul opinând că o producție "se maturizează" și poate primi cu cel mai mare succes oaspeți de valoare ulterior lansării sale, când, din punct de vedere artistic, au fost optimizate toate aspectele. Prin urmare, așa spune că acum s-a plusat în această direcție, distribuția din spectacolul urmărit de mine fiind, în opinia mea, chiar mai atractivă decât cea de la prima deschidere de cortină, petrecută în toamna anului 2016.

Mai întâi de toate am fost surprins plăcut de prezența pe afiș a numelui Barbarei del Piano, scenograful spectacolului, realizatoarea costumelor de la *Oedipe*-ul creat pe scena ONB în 2015, reprezentație urmărită atunci de toți delegații Conferinței de toamnă a organizației "Opera Europa" – elita internațională a slujitorilor Euterpei, Thaliei și Melpomenei. Colaborând atunci cu regizoarea Valentina Carrasco iar acum cu Rareș Zaharia, Barbara del Piano s-a dovedit a fi un artist inspirat, inventiv, o creatoare talentată, cu viziune teatrală, cu imaginație, cu capacitatea de a transpune mesajul și emoțiile textului și ale muzicii în limbajul artei plastice, în spațiu, în culoare, în simboluri.

O contribuție importantă la succesul de acum a avut-o dirijorul invitat Christian Sandu, care a preluat bagheta de la directorul artistic al Operei Craiovene Walter Attanasi, realizând o derulare muzicală cursivă, incisivă, nuanțată și

concentrată pe reliefa melodismului și a tensiunilor dramatice specifice partiturii verdiene, sigur, în limitele unui număr de repetiții restrâns și ale unui ansamblu orchestral perfectibil dar ambițios. *Don Carlo* care este o încununare a măiestriei și experienței componistice a autorului, compusă puțin după împlinirea vârstei de 50 de ani. Iar când o asemenea partitură se asociază valențelor teatrale ale unei tragedii de Friedrich Schiller, rezultatul nu poate fi decât fericit, dovadă perenitatea acestui titlu. Faptul că Verdi a ținut foarte mult la această operă îl demonstrează și numeroasele revizuri și variante ale partiturii (cele mai multe față de oricare altă creație a sa), compozitorul dorind să ajungă la formula perfectă, la optimizarea derulării teatral-muzicale, la care au contribuit și importanți oameni de teatru francezi (întâi Joseph Méry, apoi Camille du Locle dar și implicit dramaturgul Eugène Cormon, din piesa căruia au fost împrumutate 2 scene, intercalate în piesa germană).

Cum era de așteptat, vedeta seriei a fost basul Carlo Colombara, revenit cu plăcere pe scena din capitala Olteniei (teatrul care l-a adus pentru prima dată în România, atunci pentru rolul titular din *Don Giovanni*). Răsfățat al tuturor marilor scene italiene, de la Teatro alla Scala la Arena di Verona, și al multor alte teatre celebre ale lumii, de la Metropolitan Opera la Bolșoi Teatr, de la Staatsoper Viena la Tokio, de la Teatro Colon din Buenos Aires la Royal Opera "Covent Garden" etc. etc., basul italian a lăsat o impresie excelentă, modelând cu rafinament celebra arie "Ella giammai m'amo", într-un cadru regizoral dominat de personaje fantastice care manipulau voința Regelui.

Un timbru cald, calitativ, o voce maleabilă și atent condusă a relevat baritonul Leonardo Lopes Linares, oaspete argentinian, talmăcitorul rolului marchizului Rodrigo de Posa.

Vocile puternice, metalice, penetrante, au aparținut tenorului spaniol David Banos (*Don Carlo*) și sopranei americane de origine italiană Joanna Parisi (*Elisabetta di Valois*), aceasta din urmă posesoarea unei cărți de vizită care alătură roluri foarte diverse și tari. Fără să evite preferința pentru nuanțele intense, și tenorul care a redat rolul Infantelui de Spania a plăcut publicului prin acutele sale strălucitoare. Nu la fel de concludentă a fost întâlnirea cu soprana Lisa Houben în rolul Principesei Eboli, cu un repertoriu vast, aproape exclusiv pe roluri de soprană, circumscrise unei cariere desfășurate pe multe meridiane. Mai mult am apreciat prestația (călduros aplaudată de public) basului craiovean Sorin Drăniceanu, având aici o apariție staliniană, cu binecunoscuta uniformă și pipă ale dictatorului de la Kremlin. Sorin Drăniceanu (versatil în a trece de la rolul Regelui la rolul Marelui Inchizitor) rămâne cel mai bun produs al Operei Române Craiova, și este meritoriu că rămâne credincios teatrului în care s-a lansat și publicului de acasă, desigur fără să refuze și invitațiile altor instituții.

Don Carlo a fost doar una dintre etapele de racordare internațională a acestui teatru, consecvent ideii de a aduce mereu în fața publicului interpreți de largă recunoaștere. Chiar dacă evoluează încă în deplasare (sala Operei fiind închisă de mai mulți ani pentru sperată renovare care încă nici nu a început), mica dar inimoasă trupă craioveană țintește mereu sus, acum având în lucru o nouă premieră, tot de mare atractivitate, care va reprezenta și o noutate absolută pentru Craiova: *Mefistofele*, programată pentru luna aprilie (capodopera lui Arrigo Boito împlinind în actuala stagiune 150 de ani).

C. MIHAI

Un român la Oscarurile Operei

Reporter: *Domnule profesor Mihai Cosma, am aflat recent că ați fost cooptat pentru a face parte din juriul mondial al Oscarurilor de Operă (International Opera Awards). Spuneți-ne, vă rog, câteva cuvinte despre aceste premii.*

Mihai Cosma: Da, într-adevăr, anul trecut, în vară, aflat la Londra, la Royal Opera "Covent Garden", într-o discuție cu criticul britanic John Allison, coordonatorul artistic al International Opera Awards, am fost întrebat dacă aș accepta să fiu integrat în acest juriu global, fapt concretizat apoi în luna decembrie, când mi s-a făcut oferta propriu-zisă. Iar în ianuarie am început treaba, după ce juriul a fost prezentat în cadrul comunicatului de presă prin care s-a lansat ediția din 2019 a Oscarurilor Operei.

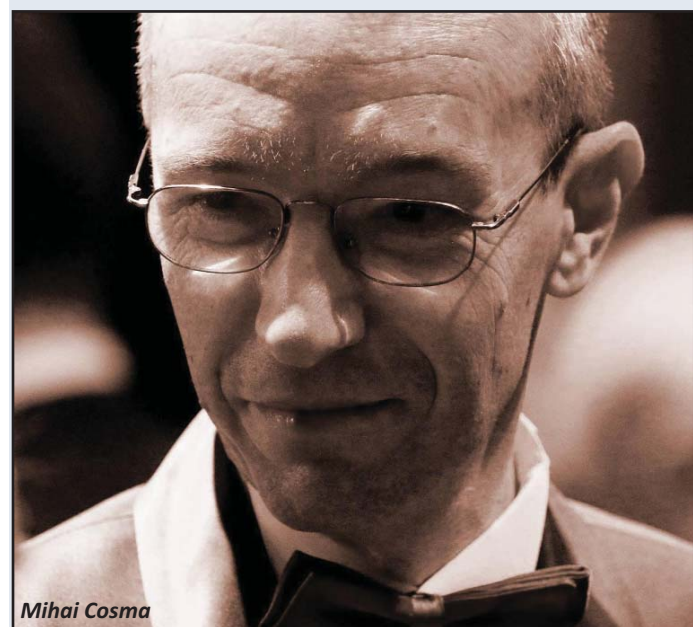
Rep.: *Cum se alcătuiește un asemenea juriu și cine mai face parte din el?*

M. Cosma: Criteriile de selecție sunt legate de capacitatea profesională, de experiența internațională, de

care au un reprezentant în acest grup de elită, care decide cine a realizat cele mai mari performanțe în spectacolul de operă, la nivel mondial. Este o responsabilitate în plus pentru mine, să știu că votul meu este privit ca o opinie reprezentativă pentru România și într-un fel pentru Europa de Est și Balcani, zonă care până acum nu intra în vederile celor care organizează Oscarurile Operei. Trebuie să vă spun însă că este a doua oară când trăiesc un asemenea sentiment, după 2015, când am devenit singurul reprezentant al României la Adunarea Generală a Federației Mondiale a Concursurilor Internaționale de Muzică, și când drapelul României a fost alăturat celorlalte națiuni care au pătruns în elita concursurilor de muzică iar pe masa mea era montat, lângă microfon, un steag în miniatură, numele României fiind scris alături de numele meu, pe plăcuța de identificare a aceluși birou... E un sentiment foarte special, pe care atunci îl datoram performanțelor atinse de Grand Prix, concursul de operă pe care îl coordonez. De altfel, am constatat cu mare plăcere că între cei 42 de experți de la Oscaruri se regăsesc 4 membri ai juriului concursului din România, ceea ce arată că am ales bine când ne-am oprit asupra acelor nume, reprezentând, iată, specialiști de cel mai înalt prestigiu.

Rep.: *Cum funcționează Oscarurile Operei? Care sunt categoriile de premii și cum se alege laureații?*

Mihai Cosma

cunoașterea evenimentelor și a artiștilor, de probitate, corectitudine și moralitate, de apartenența la structuri internaționale de prestigiu, cum ar fi juriile de concursuri recunoscute sau colective redacționale de specialitate. Din juriu fac parte critici muzicali, jurnaliști specializați în spectacolul de operă, cântăreți, regizori, realizatori, coordonatori de programe, manageri, cu toții reprezentanți de anvergură ai fenomenului operistic internațional. Pot să vă dau și câteva exemple: celebra regizoare Francesca Zambello (MET, Royal Opera House "Covent Garden", Opera de Paris, Teatro La Fenice, Chicago, San Francisco, Bregenz etc. inclusiv Broadway), Nicholas Payne (Președintele Opera Europa - organizația din care Opera din București s-a retras după înlăturarea lui Răzvan Ioan Dincă de la conducere), Christoph Meyer (Intendantul Deutsche Oper am Rhein), George Loomis și Fiona Maddocks (titularii unora dintre cele mai citite pagini de cronică de operă) și mulți alții, până la un total de 42 de persoane de pe 6 continente.

Rep.: *Mai sunt și alți români în juriu?*

M. Cosma: Nu mai sunt. Este pentru prima dată când în acest juriu a fost invitat și un român, fapt salutat cu căldură de coordonatorul juriului, criticul John Allison, care și-a exprimat bucuria că acum apare și România pe lista țărilor

Președintele juriului, John Allison

M. Cosma: Nu degeaba International Opera Awards mai sunt numite - inclusiv în mass media și printre oamenii de operă - Oscarurile Operei. Din multe motive: este cel mai prestigios premiu pe care cineva îl poate primi în această lume a spectacolului liric, este cu adevărat de anvergură mondială, juriul este alcătuit dintr-un număr foarte mare de specialiști,

sistemul de nominalizări și de vot este același ca la Academy of Motion Picture Arts and Sciences - AMPAS (structura profesională care organizează Premiile Academiei de film, denumirea oficială a Oscarurilor decernate la Los Angeles). Și categoriile sunt similare: cel mai bun solist, cea mai bună solistă, cel mai bun regizor, cel mai bun spectacol în premieră mondială, premii pentru scenografie etc. Și, pentru că există un specific aparte în operă, comparativ cu filmul, lipsesc desigur categoriile tehnice specifice acestuia dar apar

Carmen, regizată de Calixto Bieito, cu Ruxandra Donose

categoriile noi precum cel mai bun dirijor, cea mai bună orchestră, cel mai bun cor, cel mai bun disc. Mai sunt și alte premii foarte râvnite, precum cea mai bună companie de operă sau cel mai bun festival de operă.

Membrii juriului fac propuneri pentru toate categoriile în ianuarie, după care se centralizează și se votează aceste propuneri, până se ajunge la lista scurtă de nominalizați, dintre care, în februarie, sunt votați câștigătorii. Deci la fel ca la premiile de film.

Rep.: Am înțeles că nu am avut niciodată până acum un reprezentant în juriu. Dar artiști ajunși în acest top mondial am avut?

M. Cosma: Chiar dacă nu a fost niciun român care să propună pe cineva de la noi, am avut bucuria ca în 2015 să fie remarcată performanța de excepție a unei interprete din România, ajunsă până în etapa nominalizărilor, deci finalistă. Propusă în mod independent de juriul internațional, deci fără

Barbara Hannigan

niciun ajutor de acasă! Este vorba despre soprana Aurelia Florian, ajunsă în top pentru rolul Violettei din producția cu *La traviata* semnată de Paul Curran (realizată la București tot în timpul directoratului lui Răzvan Ioan Dincă și preluată apoi și de Opera din Philadelphia). A fost unul dintre cele mai bune spectacole montate în România în ultimii ani, realizat

de o echipă internațională (regizor, scenograf, dirijor) pe bază de casting pentru rolurile principale, astfel ajungând în rolul titular Aurelia Florian, free lancer, cu o carieră internațională remarcabilă, o interpretă de mare valoare, atât prin prisma vocalității cât și prin calitățile actricești. A fost singurul succes de o asemenea anvergură pentru România. Pentru a fi pe deplin corect trebuie să amintesc și nominalizarea tenorului Ioan Hotea în 2016, la o categorie inventată în acel an, care a și dispărut ulterior, numită bărbați debutanți...

Să ne amintim că a te afla pe o asemenea listă înseamnă să ajungi alături de nume precum Anna Netrebko, Jonas Kaufmann, Juan Diego Florez, Piotr Beczala. Dar ne putem bucura că printre câștigătorii Oscarurilor Operei se numără și Vladimir Jurovski, directorul artistic al Festivalului și Concursului Internațional "George Enescu" de la București. Iar printre nominalizați Leo Hussain, dirijorul *Oedipe*-ului de la București și al celui de la Londra sau Bruxelles și Kasper Holten, directorul de la Royal Opera care a programat *Oedipe* pe scena londoneză. Sau Festivalul de la Garsington, de la care ONB a preluat producția de *Così fan tutte* (premiera a avut loc sub directoratul lui George Călin).

Și ca să vă faceți o idee despre cât de serioasă este analiza pentru acordarea unui premiu, despre cât de sever și de corect este juriul, vă pot da exemple și de nominalizați care nu au câștigat până la urmă (din cauza concurenței acerbe și a criteriilor stricte), cum ar fi Anna Netrebko (în alt an față de cel când a învins), Dmitri Hvorostovsky, Cecilia Bartoli,

Aurelia Florian în La traviata

Joyce di Donato (2 nominalizări, niciun premiu), Bryn Terfel, dirijorul Christian Thielemann, regizorul Graham Vick, costume-designer-ul Christian Lacroix...

Rep.: Cine sunt favoriții la premii în acest an?

M. Cosma: Suntem în plin proces de jurizare, în etapa în care se definitivează premianții, pe care acum îi alegem dintre nominalizați. Lista acestora din urmă a fost făcută publică într-o conferință de presă la Londra (să mai amintim că BBC3 și revista Opera sunt parteneri media ai International Opera Awards, deci există și un suport mediatic de cea mai bună calitate și de maximă vizibilitate). Evident că nu am voie să fac pronosticuri privind câștigătorii, dar puteți privi aceste liste de nominalizați pentru a vedea acolo câteva dintre cele mai prestigioase companii de operă sau mari regizori, căutați de directorii din întreaga lume. Sau cântăreți tineri lansați în carieră în mod viguros, deja foarte vizibili și apreciați pe plan internațional. Iar distribuția geografică este foarte variată, din Canada până în Australia, din Rusia până în Africa de Sud. Vă promit că după ceremonia fastuoasă de la Londra, când în cadrul Galei Oscarurilor Operei vor fi anunțați câștigătorii, în splendida sala a Teatrului Sadler's Wells, vă voi pune la dispoziție numele câștigătorilor și fotografiile de la eveniment.

Rep.: Vă mulțumesc. (Interviu de C. C. A.)

Elogiind rapsodul

În neostoita și nobila aspirație a profesorului Constantin-Tufan Stan de a-l elogia periodic și a-l pune în adevărata sa lumină și altitudine umană pe marele nostru virtuoz și compozitor, cartea de față nu este o simplă reeditare a lucrării *George Enescu în Banat*, din 2009, ci o ediție realmente revizuită în structura și conținutul ei mult îmbogățit cu alte documente și noi date culese asiduu din arhive, biblioteci și presa multilingvă a timpului cu privire la strânselile relații întreținute de neprețuitul prieten al Banatului cu melomanii de aici.

O lume întreagă se perindă vie, caldă, pestriță pe dinaintea ochilor noștri nostalgici însetați de vremile apuse, cu care, dintr-odată, ne trezim contemporani și constatăm cât de mare este asemănarea dintre noi și înaintașii noștri. Iată-o, bunăoară, pe profesoara Olimpia Teodoru, fostă directoare în interbelic a Liceului de Fete „Iulia Hașdeu” din Lugoj, o idealistă înălțând ode lui Enescu, o perfecționistă plângându-se de nivelul scăzut de pregătire al profesorilor din subordine, bănațeni și regățeni deopotrivă, care promovează examenul de capacitate prin dizertații dictate de profesori, și nevăzând în bacalaureat nimic altceva decât o parodie. Întâmplarea a făcut să cumpăr de la un anticar lugojean un exemplar în stare perfectă al cărții *Personalismul energetic* de C. Rădulescu-Motru, Editura Casei Școalelor (1927), purtând ștampila liceului, oferit ca premiu chiar de dna directoare, care i-a scris caligrafic premiantei pe foaia de titlu următoarele cuvinte: *Elevei Mikeș Elisabeta, clasa VI / Fetiței harnice și cuminiți, bine / educată, c-un rozar ca premiu / din partea Directoarei, / Olimpia Teodoru / Liceul „Iulia Hașdeu” / Lugoj, 928*. Vai, cât de inocentă putea fi conducătoarea unei instituții de învățământ și admiratoarea înfocată a lui George Enescu, încât să-și închipuie că această „fetiță cuminte” din clasa a VI-a (adică a X-a de azi) ducea lipsă, la vârsta sângelui înfierbântat, tocmai de o carte ca aceea a filozofului Motru! Căreia hărnicuța școpilandră nici măcar nu s-a nevoit să-i taie foile! Dar personajul Olimpia Teodoru prinde viață în carte, reapare după mult timp în peisajul uman al Lugojului de azi, alături de alte numeroase posibile și pitorești personaje cu care profesorul Stan, prin tușele crochiurilor lui, l-ar putea ademeni pe un viitor romancier să reconstituie marea frescă muzicală de odinioară a urbei de pe Timiș. Evocarea documentată este cel mai important merit al scrisului muzicologului lugojean, care, prin arta actualizării dramatice, îl aduce în prim-plan în carne și oase pe „solul colaborat din Tării” care este, sub pana Olimpiei, George Enescu, dar și pe alți bănațeni cu care acesta a venit în contact.

Refăcând pas cu pas itinerarele concertistice ale lui Enescu prin Banat, autorul este pe deplin conștient că o personalitate de talia acestuia trebuie menținută mereu în memoria activă a poporului, precum sacralitatea însemnelor noastre naționale: steagul, stema, imnul. Nu altfel a procedat poetul bănațean de limbă germană Franz Liebhard (1899-

1989), care, în poezia *Patriae trinitas*, pe care o reproducem în tălmăcirea noastră, îi proslăvește ca exponenți ai românilor pe trei dintre cei mai mari artiști ai noștri: Eminescu în centru (strofa a doua), flancat de Grigorescu (strofa întâi) și Enescu (strofa a treia):

Flora noastră română / mereu ne va-mpresura; / și hora-n chiot, bătrână; / și viața eternă a / mănoasei vetre, la fel, / cu chipuri de aur, suavul, / colorate cu sfântu-i penel / de Grigorescu, Zugravul.

O, țară,-n care-s acasă / și faptă, și vis, și cânt, / statornică rămasă / prin vremuri de frământ; / râsul în plâns când schimbat e, / luceferi ne-aduce cu-ncetul / și lebede-argintate / Eminescu, Poetul.

Ce mai tumult de bucium, / de tunet, de tonuri sublime - / spre-a naște frumosul în zbucium - / durerea lumii s-aline; / de-a prăpădului panică / oricând își scapă norodul, / prin oda-titanică, / un Enescu, Rapsodul.

Patriotismul, ca imbold care vine, ca și iubirea, „tare de departe” în noi, stă la baza tuturor scrierilor muzicologice, dar și a inițiativelor de consolidare a identității noastre naționale, pe care și le asumă energicul profesor Constantin-Tufan Stan și pentru care este el atât de prețuit și recunoscut nu numai printre membrii Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, ci și printre mulți artiști și intelectuali din elita culturală a țării și chiar de peste hotare.

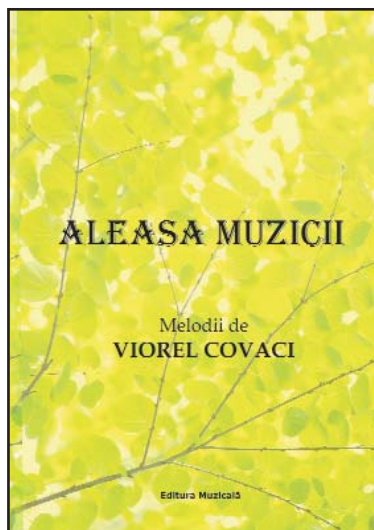
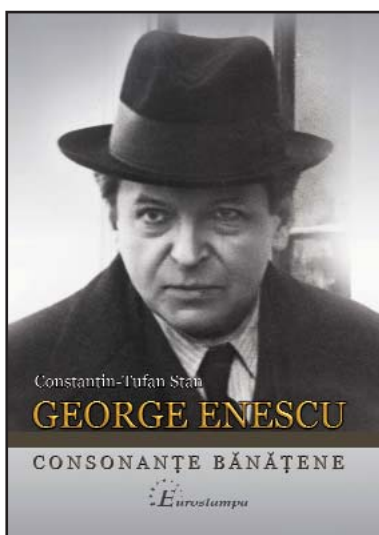
Simion DĂNILĂ

“Aleasa muzicii” - melodii de Viorel Covaci

Membru al UCMR, Viorel Covaci este un personaj special: compozitor, textier, umorist, profesor (firește, de muzică). A studiat pianul și vioara la Liceul de muzică, a absolvit, în 1975, Conservatorul “Ciprian Porumbescu” - lucru normal, am spune, având în vedere faptul că tatăl său

a fost cornist și șef de fanfară, că a avut un străbunic violonist la Viena, iar fratele său, violoncelist, este dirijor la orchestra simfonică din Lucerna, Elveția. A cântat un timp în orchestra Teatrului din Pitești, orașul său natal, debutând în 1978 în postură de compozitor de muzică ușoară. O parte din creațiile sale, în număr de 70, sunt reunite în acest frumos volum editat de Editura Muzicală și îngrijit de soția sa, Silvia-

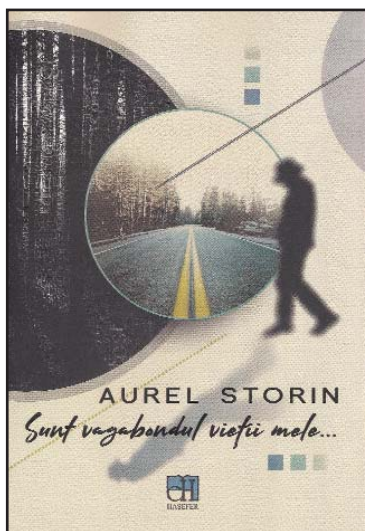
Nina Covaci. Nu lipsesc, firește, titlurile cântate și nu o dată laureate la festivalurile importante ale genului - Mamaia, Melodii sau Mamaia copiilor (de altfel este unul dintre cei mai apreciați autori de muzică ușoară pentru cei mici, fiind invitat nu o dată și în juriile competițiilor de gen). În ultimii ani și-a descoperit și vocația de autor de romane, fiind nelipsit din finala festivalului “Crizantema de aur” de la Târgoviște, cu lucrări cântate de Marian Stere sau Liliana

Cornilă ("Din scrisori facem palate" a fost distinsă cu premiul III, versuri Marin Voican-Ghioroiu). Cunoscut și apreciat și peste hotare (SUA, Spania), Viorel Covaci este un muzician neobosit, dincolo de activitatea componistică și cea didactică fiind extrem de prezent în emisiuni radiofonice, la televiziune, la Club "A", jurii diverse. Volumul de față stă din plin mărturie a realelor sale înzestrări muzicale și literare.

Aurel Storin: "Sunt vagabondul vieții mele..."

Acest mare șlagăr pe versurile poetului Aurel Storin dă și titlul cărții pe care a îngrijit-o și a publicat-o (la editura Hasefer a Federației Comunităților Evreiești din România), cu devoțiune, văduva acestuia, Adina Storin. Este un volum impresionant și cuprinzător (vorba vine, cum să cuprinzi în 309 pagini activitatea de peste cinci decenii a unei asemenea personalități?), incluzând versuri ale nu mai puțin de 65 de cântece memorabile de muzică ușoară, cuplete post-decembriste pentru teatrul de revistă (a fost o viață secretar literar al teatrului "C. Tănase"), câteva poezii inedite. Storin n-a fost nici o clipă un simplu "textier", ci un autentic poet al cântecului, așa cum ne dovedesc cele 65 de poeme de care aminteam, dintre care 16 sunt reunite pe un CD atașat cărții, realizat de Editura Muzicală, cu mastering semnat de compozitorul Mircea Drăgan. Ar fi fost mai multe,

dar spre surprinderea doamnei Storin și, mărturisim, și a noastră, moștenitorii unui reputat compozitor nu și-au dat acordul... La polul opus se situează Horia Moculescu, care după cum mărturisește aceasta în postfață, a pus la dispoziția doamnei Storin un întreg dosar de titluri și versuri, deși nu are pe CD decât o singură piesă, cântată chiar de el și imprimată din concert, "Un actor în plus...". Discul include câteva șlagăre uriașe, cum ar fi "Lalele" (Luigi Ionescu), "Sunt vagabondul vieții mele..." (Gheorghe Dinică, piesă lansată însă de un alt regretat actor, Dumitru Rucăreanu), "Cu cine semeni dumneata?" (Aurelian Andreescu) - toate de Temistocle Popa, "Balada" (Margareta Pâslaru și Marina Voica), "Parfumul străzilor" (Mihaela Mihai) - ambele de Radu Șerban, "Vino iubire-napoi!" (Corina Chiriac) - Ion Cristinoiu, dar s-a pus accent mai mult și este bine așa pe piese mai puțin circulate și difuzate, unele din ele tălmăcite de actori: Nicu Constantin, Adrian Pinte, Nicolae Dinică, ceilalți compozitori de pe album fiind Mircea Chiriac, Edmond Deda, Vasile Veselovschi, V. V. Vasilache, George Marcu. În schimb, între cele 65 de titluri ale căror versuri sunt incluse în volum (dintre cele peste 400 semnate) regăsim câteva la a căror simplă lectură vibrăm de emoție și nostalgie: "Să mori de dragoste rănită...", "Te-am căutat...", "Mai rămâi și nu pleca...", "Astă-seară m-am îndrăgostit", "Aș vrea să fiu...", "Și plouă...", "Glasul meu, tăcerea mea", "Cine a găsit tinerețea mea?", "Ești bărbatul altei femei"... Aurel Storin a fost doctor în filologie, din 2008, al Facultății de Litere a Universității din București, pe care a absolvit-o în 1959, așa încât nu se putea găsi o persoană mai apropiată și mai competentă care să semneze prefața. Este vorba de prof. Ștefan Cazimir, care i-a fost asistent în anul IV de facultate și apoi prieten apropiat. Frumoasa copertă a cărții este semnată de Diana Storin, fiica scriitorului, stabilită de trei decenii în Republica Panama. Volumul de față vine să umple un gol în zbuciumata istorie a divertismentului românesc, în care "actorul" Aurel Storin a jucat atâta vreme rolul principal...

Oana GEORGESCU

Despărțiri

In memoriam Cornel Trăilescu

Ne amintim cu emoție de personalitatea dirijorală și componistică a maestrului Cornel Trăilescu care, în preajma vârstei de nonagenar, a părăsit lumea artistică și muzicală românească. Cei care au asistat la spectacolele sale, dirijate cu o măiestrie remarcabilă, aveau impresia certitudinii stăpânirii ambianței artistice a scenei muzicale, în ansamblul unui repertoriu ce domina creația lirică și coregrafică a epocii.

Talentul viitorului maestru s-a desăvârșit prin studiile muzicale la Conservatorul Municipal și Institutul de artă din Timișoara, între 1945 și 1949, concomitent cu activități în calitate de corepetitor la Opera Română din capitala Banatului.

După definitivarea pregătirii artistice a fost acceptat ca maestru de cor la Teatrul de Stat de Operetă din București, timp de mai mulți ani (1951 - 1955), afirmându-se și ca dirijor de orchestră. A continuat activitatea ca maestru de cor la Opereta bucureșteană, unde a lucrat până în 1955. Concomitent, a fost solicitat de Opera Română din București, întâi ca dirijor de cor, apoi ca dirijor de orchestră și, în final, ca director (1992-1993).

În derularea carierei, de-a lungul anilor, Cornel Trăilescu a dirijat concerte simfonice și spectacole de operă la Timișoara, Cluj, Constanța, Brașov, Iași. A întreprins de asemenea și turnee artistice în Italia, Rusia, Polonia, Franța, Germania, Bulgaria, Finlanda, Spania etc. Însușirile creatoare ale muzicianului au determinat și includerea sa ca membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România. În decursul acestei perioade de interpret și creator, a fost remarcat cu numeroase distincții: Ordinul Meritul Cultural „pentru merite deosebite” (1971); mai târziu, a urmat Ordinul Meritul Cultural în grad de cavaler (2004). Pasiunea realizării spectacolelor scenice lirice la pupitrul orchestrei ansamblului coral-simfonic-solistic justifică atracția artistului către activitatea componistică pentru Muzica de teatru, debutând cu al șaselea deceniu din secolul XX. Selectăm o parte din creațiile sale: **Motanul încălțat** (1961), operă pentru copii; **Domnișoara Nastasia** (1965), balet după piesa

lui George Mihail Zamfirescu; baletul **Primăvara**, operele **Bălcescu** (1974), **Dragoste și jertfă/ Drum spre glorie** (1977) după subiectul piesei "Marele Soldat" de Dan Tărchilă; baletul **Albă ca zăpada** (1986), inspirat după basmul Fraților Grimm; **Fântâna Blanduziei** (2002), operetă muzicalizată după feeria lui Vasile Alecsandri.

Urmează în paralel creații de muzică vocal-simfonică, orchestrală, *Suite pentru orchestră* (1952) muzică de film, lucrări instrumentale și camerale, *piese corale* (texte de Victor Tulbure, Ioan Meșoiu, Constantin Cârjan, Nicolae Dragoș) și muzică vocală (versuri de G. Topârceanu, Lucian Blaga).

Cu o personalitate prolifică în domeniul artei lirice, Cornel Trăilescu a activat intens în cadrul Operei Naționale București ca dirijor de cor apoi, pentru mai mult de jumătate de secol, până în 2011, impunându-se ca prim dirijor al teatrului.

Opera Națională București proiectează prezentarea, în luna februarie 2019, spectacolului „Motanul încălțat”, creație de succes a maestrului Cornel Trăilescu, în semn de ultim omagiu adus memoriei celui care a însuflețit basmele copilăriei pe prima scenă lirică a țării. Susținător al marelui repertoriu liric și coregrafic al Operei Naționale București, Cornel Trăilescu rămâne unul dintre cei mai de seamă dirijori interpreți din perioada ultimelor decenii. Pentru marele public care i-a urmărit creațiile dirijorale, a rămas un artist de primă valoare al scenei muzicale lirice naționale, pe care ni-l amintim cu emoție, reamintindu-ne paginile istoriei muzicii teatrale românești, căruia spectatorii și artiștii îi dedică din suflet, cu admirație, ecoul acestui ultim omagiu.

Grigore CONSTANTINESCU

Dumitru Popescu Chiselet

Prolific textier al muzicii ușoare românești, autorul textelor multor cântece premiate la festivaluri de gen, interpretate de "voci" de referință, cum ar fi Mihaela Runceanu, Stela Enache, Oana Sîrbu, Mirabela Dauer, Ileana Șipoteanu, Marina Florea. „A plecat dintre noi Dumitru Popescu Chiselet, colaborator pentru o bună parte a creației mele. Amintesc câteva dintre cele mai importante cântece la care a realizat versurile : „De m-ai iubi”, „Lumina Învierii”, „Primăvara”, „Mă regăsesc”, „Don-diri-don”, „Tu faci parte din viața mea”, „Viața noastră în doi”, a scris compozitorul Virgil Popescu.

Ionela Prodan

Născută la 6 octombrie 1947 la Dăbuleni, decedată la București, 71 de ani. Cântece cunoscute: *Din bucata mea de pâine*, *Astă seară-i seară mare*, *Voinea-l meu*, *voinicule* (duet cu Ion Dolănescu). În 2002 i se decernează Crucea națională Serviciul Credincios clasa a III-a.

Maria Butaciu - Dragu

Născută la 19 februarie 1940, Salva, interpretă de muzică folclorică din Ardeal, în special de pe Valea Someșului.

A absolvit secția de canto clasic a Liceului de Muzică din Cluj, primele înregistrări la Cluj, în 1959, angajată de

Ansamblul "Ciocârlia", apoi la "Rapsodia română" și din nou la "Ciocârlia". Cântecele cele mai cunoscute - "Trei păcurărei", „Măi bădiță din Ardeal”, „Sus în cel vârf de Gutâi”, „Măi bădiță, buze moi”, „Firule, măi fir de iarbă”, „Povestea puului de cerb”.

Dumitru Fărcaș

Născut la 12 mai 1938, Groși, Maramureș, decedat la Cluj-Napoca, taragotist virtuoz de muzică folclorică. Familie cu tradiție muzicală (bunicul, tatăl și cei doi frați mai mari au cântat la fluier), face liceul de muzică, iar în 1967 termină cursurile Academiei de muzică "Gheorghe Dima", Facultatea de Interpretare, la clasa de oboi. Admirându-i pe taragotiștii Luță Ioviță și Iosif Milu învață ca autodidact taragotul. Devine în 1960 angajat al Ansamblului „Maramureșul” din Baia Mare, iar în 1962 a preluat Ansamblul „Mărțișorul” al Casei de cultură a studenților din Cluj-Napoca, împreună cu care a obținut numeroase premii naționale și internaționale. I s-a conferit Ordinul Meritul Cultural în grad de Mare Ofițer, Categoria D - "Arta Spectacolului" și titlul de Doctor Honoris Causa din partea Academiei de Muzică „Gheorghe Dima”.

Aurel "Relu" Gherghel

Născut la Sibiu, în 1939, a absolvit Facultatea de Electromecanică din Timișoara și ulterior s-a remarcat în presa scrisă la București, unde a activat ca jurnalist, la Săptămâna, Tineretul Liber, Formula As și apoi la Radio România. A înființat Clubul de la ora 7, a fondat Radio Z, a organizat Festivalul ECOPOP, primul eveniment de acest gen din România. A fost unul dintre cei mai importanți organizatori de evenimente din anii '70-'80, sprijind impunerea multor artiști rock, folk și jazz cu care a organizat turnee, concerte la Sala Polivalentă sau Sala Palatului (celebrele „Gale Săptămâna”, alături de Florin-Silviu Ursulescu).

Teodora "Tea" Ionescu

Jurnalistă la București FM, a încetat din viață la 65 de ani. A lucrat în proiectare, a făcut regie la Școala Populară de Artă, era la Clubul de la Ora 7 și la cenaclul Ateneului Tineretului, scria poezii. Realizatoare a multor emisiuni la postul public de radio, precum și a unor reportaje, era o adevărată enciclopedie a folk-ului autohton. A fost membră în numeroase jurii ale festivalurilor de muzică folk. Cartea „Folk pur și simplu” (recenzată în paginile noastre), care poartă titlul valoroasei emisiuni pe care a realizat-o ani la rând, editată în 2016, conține interviuri cu maestrul genului, de la Mircea Vintilă și Doru Stănculescu la Zoia Alecu și Vasile Șeicar.

Adrian Berinde

Pictor, poet, cantautor, a murit într-o clinică din Germania unde era internat pentru tratament, suferind de doi ani de cancer metastazat pe oase, iar în 2009 fiind supus unui transplant de ficat. Născut pe 4 mai 1958, la Oradea, a absolvit cursurile Școlii de Arte Plastice din Cluj-Napoca. În 1982, s-a stabilit la Moudon, în Elveția, unde a lucrat ca pictor, având expoziții personale în Elveția. Repatriat în 1994, a înființat la Cluj studioul de înregistrări Taurus, iar apoi a lansat albumele muzicale "Absent", "Negru de fum" (1996), "Vertical" (1998), "Captiv In Inutil" (2001), lansat și ca volum de versuri, "Albaștri după ploi" (2003), "Azil" (2011), "Atât de bine" (2015) și "Arcan" (2017). În 2000, a semnat un contract cu Cirque du Soleil, cântând în spectacolul "Varekai".

Dorin MUNEA

Restituiri: NOU JAZZFEST BĂIMĂREAN

S-a întâmplat în România anul de grație 2018. Noiembrie - unul, încă vărat în primele sale zile. Zona boreal-occidentală a pitorescului Maramureș. Mai precis Baia Mare. Ba chiar mai localizat: **Teatrul Municipal**, gazdă ospitalieră a celei dintâi ediții „ONE JAZZ FESTIVAL”. Însumând două seri de integralitate *sold out* a biletelor vândute, de captare intensă a interesului meloman... Acestea fiind, iată, datele de generic ale unui eveniment muzical inedit, binevenit în salba festivalieră autohtonă a genului.

Pus în pagină organizatorică de **Asociația „One Sound”** - în speță **Eddy Keller**, **Dan Jilavu** împreună cu **Delia Keller**, **Alexis Selăgianu**, **Raluca Ocean**, **Alina Conțis**, **Mihai Joimir** -, beneficiind de suportul sponsorilor, al partenerilor media, ca și al nelipsiților voluntari, noul *Festival internațional* - ce s-a dorit a fi, conform titlaturii lui, un unicat:

„One Jazz” - s-a întrupat scenic în derularea succesivă a patru ample recitaluri (câte două, în serile de 9 apoi de 10 noiembrie), evoluții ce au adus la rampă patrusprezece instrumentiști din șapte țări: Ungaria, Brazilia, Serbia, Austria, Italia, Republica Moldova și desigur, România

Deși a marcat un început de drum, *ediția I festivalieră* a răspuns în totalitate rigurozității impuse de multiplele resorturi proprii unei atare funcționalități artistice. Astfel, calitatea selecției invitațiilor, atractivitatea și diversitatea

Alex Calancea

stilistică preconizate ale creațiilor / interpretărilor oferite privilegiaților auditorii aflați în incinta Teatrului Municipal, prestația profesională a echipei ce a girat sonorizarea sălii și a scenei (**SAMTECH Sound** - Satu Mare: **Bottyán Zsolt**, **Feleg Gabor**, **Toth Tamás**), inspiratul design al afișului și al programului de sală, asigurarea tuturor oportunităților unei găzduiri ireproșabile, o promoție susținută a evenimentului - constituie tot atâtea argumente venind să legitimizeze fără echivoc obținerea bunelor rezultate scontate. Mai mult decât atât, organizatorii s-au implicat și într-o acțiune caritabilă având ca obiect strângerea de fonduri pentru restaurarea unei vechi biserici din lemn (datată de acum patru veacuri) dintr-o localitate limitrofă!

Momentele sonore s-au depănat între doi poli de virtuozitate, cel de început etalat de **Trio-ul Sorin Zlat** și cel final al explozivului **Alexandrin Calancea** cu al său quartet.

În deschiderea manifestării, instrumentistul băcăuan în vârstă de 33 de ani (anterior absolvent cu brio la Iași al studiilor universitare de *clarinet*, continuate cu perfecționarea ca *pianist de jazz* sub expertele îndrumări ale profesorului **Mircea Tiberian** la Universitatea Națională de Muzică din București) **Sorin Zlat** - actualmente, fără îndoială cel mai premiat tânăr muzician român de gen în țară și peste hotare - s-a manifestat deopotrivă în calitate de compozitor al celor opt creații proprii prezentate publicului. El s-a aflat de astă dată în fruntea unui nou *line up* cuprinzându-i pe talentații **Michael Acker** - contrabas (originar din Brașov) și pe **Mattheus Jardim**, baterist brazilian. Surpriză! admirabilul pianist s-a vădit pentru câteva minute și un imprevizibil *vocalist*.

Parada premiilor a continuat pe scena băimăreană cu frații gemeni **Balogh Roland** - ghtară și **Balogh Zoltán** - keyboards, din Ungaria, competitori de top inclusiv peste ocean în SUA, ei evoluând în formula de quartet „**Finucci Bros**” împreună cu coechipierii **Horváth Plutó József** - ghtară bas și **Bordás József** - baterie. Ropotele de aplauze cu care spectatorii i-au gratulat pe oaspeții ungari (tălmăcitori ai unui program alcătuit aproape în exclusivitate din piese originale semnate de cei doi gemeni), au avut darul de a reconfirma bunul renume pe care ei îl acreditează pe firmamentul contemporan al jazz-ului.

În seara a doua ne-a surprins și încântat mirificul creuzet de stiluri, influențe și rădăcini etnic-muzicale activat scenic de trio-ul de componență multinațională „**Dusha Connection**” (în chip sugestiv, definitoriu pentru traiectele conceptuale ale formației, cuvântul de origine slavă *dusha* înseamnă *suflet*). Bateristul sârb **Esad Halilović**, autor a șapte dintre cele nouă piese prezentate, evoluând în ferm parteneriat ritmic și creativ cu pianistul austriac **Maximilian Schida** și cu contrabasistul italian **Alessandro Vicard**, au dat laolaltă măsura reală a efectivei lor angajări afective. Capacitatea integrării într-o entitate expresivă unică, nonconformistă, a modalităților individuale de a simți și structura contribuțiile fiecăruia la realizarea produsului sonor finit, s-a regăsit în insolitul titlu al primei piese: „Multi - Kult”!

Ajunși la recitalul-epilog al ediției festivaliere, auditorii din sala Teatrului Municipal au trăit la cote de maximă receptivitate excepționalul puls al descătușării de energii sonor-expressive marcat de **Alex Calancea Band** din Chișinău. Devenit unul dintre cele mai solicitate grupuri de către demiurgii festivalurilor noastre de jazz și nu numai, quartetul care cucerește prin tehnică instrumentală înaltă, vitalitate întru totul contaminantă, dar mai ales prin autenticitatea frustă a mesajului, a creat odată în plus la Baia Mare un ambient însuflețitor, exultând în rezonanțe sonore eclatante, policrome, febril dominate de palpitul ritmurilor frenetice. Dar nu doar „capriciosul” basist (atributul între ghilimele se referă la titlul captivantului album discografic al lui **Alexandrin Calancea**, „Basul capricios”) a impresionat asistența, ci și vajnicii săi coechipieri, pianistul **Sergei Ivanov**, jazzman nu odată tentat să apeleze la temerare incursiuni în muzica clasică, ghtaristul **Sergiu Vatavu** și bateristul **Nickel (Nikolai) Russu**, strălucind la rândul lor în consistente intervenții improvizatorice.

„ONE JAZZ FESTIVAL” - venit-văzut-auzit-plăcut sau, ca aluzie la capacitatea de canonadă instalată inclusiv pe arca jazz-ului - *punct ochii, punct lovit!*

Florian LUNGU

Următorii 50 de ani...

Ediția jubiliară, din 2017, a Festivalului internațional al romanței, "Crizantema de aur", a atins, așa cum consemnam la timpul respectiv, un nivel extrem de ridicat, pe care anticipam că-l va egala cu greu ulterior. Iată însă că, în ciuda unui buget evident mai redus, ediția purtând nr. 51 s-a situat și ea la mare înălțime, ținând cu sufletul la gură spectatorii din micuța, dar ospitaliera sală a Teatrului municipal "Tony Bulandra" din Târgoviște (directorul acestuia, Mihai Constantin Ranin, a semnat de altfel și anul acesta regia și scenografia), dar și, mai ales, pe telespectatorii TVR3, care a transmis în direct mai bine de 16 ore - performanță demnă de salutat (producătoare: dr. Maria Tănase Marin). Pus sub genericul "Romanța ne unește. Celebrăm Centenarul Marii Uniri", evenimentul, de mare amploare, a marcat colaborarea perfectă dintre Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România, Ministerul

culturii și al identității naționale (festivalul a avut loc sub egida Anului European al Patrimoniului Cultural), Uniunea Muzicienilor din Moldova, Centrul cultural pentru UNESCO "Cetatea Romanței" Târgoviște (festivalul s-a desfășurat și la actuala ediție sub patronajul Comisiei Naționale a României pentru UNESCO). Consecvența duce întotdeauna la rezultate foarte bune, atunci când factorii locali își dau mâna, conștienți că este vorba de un "brand" atât de important, așa încât și organizatorii au fost aceiași: Consiliul local și Primăria Municipiului Târgoviște (primar Daniel Cristian Stan), Consiliul județean Dâmbovița (președinte Daniel Comănescu), Centrul județean de cultură și, firește, Teatrul "Tony Bulandra". Orașul și-a întâmpinat sărbătorește oaspeții, cu frumoase afișe și bannere, cu teatrul pavoazat cuceritor și cu romanțe difuzate în surdină, cu scena propunând un amestec de epocă, o trăsură dominând fundalul, cu un tablou desprins parcă din Delta Dunării, cu mult stuf și rațe sălbatice. Iar programul de sală, oferit și de această dată gratuit spectatorilor, ca și cupa cu vin de Cotnari din pauză, a fost, practic, o mică enciclopedie, cu informații complete despre juri, concurenți, fotografii, repertorii, preselecții, recitaluri, prezentatori (actrița Alexandra Velnicuic a fost și de această dată la mare înălțime), dirijori, orchestre, dar nu numai. Astfel, se face referire la "Casa romanței", muzeu absolut excepțional din Târgoviște, unde o planșă specială prezintă istoria actualului Imn Național al României, provenit din romanța "Din sânul maicei mele" de Anton Pann (pe versurile poetului târgoviștean Grigore Alexandrescu), compusă în 1836, a cărei linie melodică a fost aleasă în 1848 de Andrei Mureșanu pentru a ilustra poezia sa

"Un răsunet". Este publicat de asemenea Apelul pentru introducerea Romanței în Lista Reprezentativă UNESCO a Patrimoniului Cultural Imaterial al Umanității, semnat de specialiști în patrimoniu cultural din 12 țări. Sub semnătura Alinei Mavrodin Vasiliu, director artistic al manifestării și directoare a Centrului cultural pentru UNESCO "Cetatea Romanței", se face o trecere în revistă a altei inițiative demne de toată stima - programul național de concerte "Romanța ne unește", cu spectacole găzduite de Craiova, Cluj-Napoca, Alba Iulia, Chișinău, București, Constanța, în care valoroasa artistă a fost nu numai cap de afiș în recitaluri, dar și prezentatoare, dânsa fiind de fapt fermentul tuturor acțiunilor circumscrise romanței la nivel național din ultimii 5 ani.

Audiența sporită a festivalului a însemnat și ea enorm, pentru că până nu demult romanța era percepută ca un gen minor, gustat doar de melomani în vârstă. Prin implicarea TVR, în postura de co-producător, cu transmisiile integrale în direct pe TVR3 (cu cele 5 posturi regionale) și secvențe retransmise pe TVR2, TVRi, TVR Moldova, lucrurile s-au schimbat radical, un partener serios fiind și Radio România, cu cele 5 canale ale sale ("Antena satelor" a transmis în direct gala laureaților), precum și publicațiile "Actualitatea Muzicală" sau "Ultima Oră". Referitor la partenerii audio-video, opinăm că ar fi meritat mult mai mare atenție evenimentele găzduite în foyer, în cele 3 pauze ale concertelor (programul a fost lung și dens). S-a detașat, de departe, inaugurarea standului permanent al Casei de discuri Eurostar, în prezența producătorilor Venera și Paul Stîngă, cu zeci de noi apariții de muzica ușoară și romanțe, între care albumul în premieră "Romanțe de aur" al Alinei Mavrodin Vasiliu, dar și alte CD-uri editate special în acest scop (Nicolae Nițescu, George Rotaru, "Târgoviște, romanță nouă", s.a.). Un interes uriaș a stârnit lansarea ediției revăzute și actualizate a "Istoriei Crizantemei de aur", monumentală lucrare a lui Teodor Vasiliu, apărută în condiții grafice senzaționale și distribuită gratuit, grație Primăriei

Municipiului Târgoviște. "Omagiu corifeilor romanței" a fost un alt eveniment, realizat cu sprijinul Fundației "Henry Mălineanu" (sponsor al festivalului), cu scopul promovării creației renumitului compozitor, precum și a altor creatori ai generației sale. În sfârșit, atât pe scenă, cât și în foyer a fost promovată "Marea poezie a romanței", prin albumele conținând romanțe pe versurile poezilor Eminescu, Coșbuc, Goga, Alecsandri, în interpretarea aceluia care a fost omagiat pentru "O viață închinată romanței", Gheorghe Sărac. Inafara sponsorului oficial, Cotnari, alți sponsori au mai fost EuroGas Prescom Fieni, Adelle Style, Iulia Flower Iris Târgoviște.

În rândurile de mai sus am reușit să parcurgem doar o mică parte din formidabilul program al festivalului, care a inclus, înafara celor 6 ore zilnice de la sală, simpozioane și mese rotunde la "Casa romanței", conferințe de presă. Ca de obicei, concursul a inclus cele două secțiuni, Interpretare și Creație. Juriul de la Interpretare l-a avut drept președinte de onoare pe maestrul Eugen Doga, cei însărcinați cu stabilirea ierarhiei finale fiind Daniela Vlădescu, Alexandru Pugna, Florentina Satmari, Matilda Pascal Cojocărița, Antoniu Zamfir, Petre Neamțu, Florin Georgescu, Alina Mavrodin Vasiliu, acompaniamentul fiind asigurat de orchestra "Dor românesc" dirijată de Stefan Cigu. Trofeul a fost acordat,

Eugen Doga, Nicoleta Vasile, Daniel Stan, Alina Mavrodin

oarecum surprinzător, având în vedere ca n-are studii muzicale, Nicoletei Vasile, 34 de ani, din Aninoasa, jud. Dâmbovița. Ea a reușit să-i devanseze pe Alina Ureche, 30, Republica Moldova (pr. I), Theodora Manolache, 22, Iași (pr. II), Ionuț Cristinel Boancheș, 26, Constanța (cu o treaptă mai sus în urmă cu 3 ani) - pr. III. Elevul de 18 ani Matei Tudose din Brașov a cucerit premiul special "Ioana Radu", Lidia Bahnaru din Chișinău a fost recompensată cu un alt premiu special, "Romanța ne unește", iar Ina Cristea, 31, Iași, cadru didactic la Universitatea de arte "G. Enescu", a dobândit premiul "Cetatea romanței", interpretând cu sensibilitate creația mentorului său Titel Popovici, "Îmi pare rău". Finaliștii au mai dat viață unor lucrări compuse de Ion

Paul Surugiu-Fuego, A. Mavrodin

Vasilescu, Nelu Danielescu, Mia Braia, Paraschiv Oprea, Florentin Delmar, Dan Mizrahy, Constantin Bardan, Gherase Dendrino, George Cavadia, Mircea Vasilescu, Angela Moldovan, N. Kirculescu, Ioan Tomescu, Aurel Giroveanu, Dan Stoian, Cornel Vântu, George Grigoriu.

Juriul secțiunii de Creație a fost desemnat de Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România, respectiv de Uniunea muzicienilor din Moldova (să sperăm ca pe viitor această paritate să fie respectată și la competițiile de dincolo

de Prut...). Președinte al juriului a fost maestrul Jolt Kerestely, dânsul fiind secondat de Marius Țeicu, Viorel Gavrilă, Mircea Drăgan, iar din partea basarabeană de Constantin Rusnac, Svetlana Bivol, Aurelian Dănilă. Festivitatea de premiere a adus la rampă, înfara principalilor organizatori, pe Adrian Cioroianu, ambasador al României pentru UNESCO la Paris, și pe Doina Gradea, președinte al TVR. În acompaniamentul orchestrei "Romanța", dirijate de Lucian Vlădescu, au fost audiate, în ordine inversă, melodiile premiate. Surpriză și la aceasta secțiune, premiul I plecând la Iași, cucerit fiind de melodia unui debutant, Marcel Maxim, "De ce pleci? De ce-ai veni?", deși toate pronosticurile mergeau către "Povestea mea" de Nicolae Caragia (tot locul II, ca și anul trecut). Mare bucurie pentru veteranul compozitor local Marcel Morărescu, premiul III cu "Pe sub castanii înfloriți". Valorosul compozitor basarabean Marian Stârcea a fost distins cu premiul special "Ionel Fernic", pentru "Oda vieții", iar vasluianul Marcel Iorga a intrat și de această dată în palmares, cu "Romanța inelului" (premiul "Romanța ne unește"). Decan de vârstă și deținător al numeroase distincții la Târgoviște, Ionel Bratu Voicescu a fost recompensat cu premiul "Henry Mălineanu", pentru piesa "Amândoi". Un debut aplaudat, încununat cu premiul special "Cetatea romanței", pentru "Romanța malului de mare", a fost cel al îndrăgितului compozitor și solist de muzica

Cristina Munteanu

ușoară Ovidiu Komornyik. Piese laurate au fost interpretate, în ordinea citării lor în textul de față, de Aurel Niamțu, Iordache Basalic, Cristi Petrescu, Raisa Bârnaz, Daniela Răduică (o voce remarcabilă), Ina Dincă Velica, Iulian Bratu. Între debuturile de la secțiunea de Creație: Gheorghiza Burcea (laureată a festivalului "Rapsodii de toamnă" de la Câmpulung-Muscel) și mai ales cel al cunoscutului muzician militar Ionel Croitoru, cu o romanță încredințată lui Marcel Roșca, venit special din Germania. Distins cu premiul II la ediția anterioară, Viorel Covaci a sperat la o nouă bună clasare, dar juriul, se pare, ar fi dorit o mai mare apropiere de specificul romanței în ce privește textul și interpretarea piesei "Romanța pădurii". Într-un moment "In memoriam" Dumitru Lupu ne-a fost reamintit cântecul distins în 2017 cu premiul I, "Voi nu vedeți că deranjați?" - versuri și interpretare același Marian Stere.

Se înțelege, dincolo de emoția concursurilor, atenția marelui public a fost atrasă în bună măsură de secvențele înafară de concurs, de la "Bobocii de crizantemă" Mihaela Spiridon, 11 ani, Botoșani, și Andreea Tican, 12, Chișinău, la marile vedete ale genului. Din acest punct de vedere, marea revelație a fost Paul Surugiu-Fuego, recitalul său, pus sub genericul "De la doină la romanță", fiind absolut copleșitor,

Crizantema de aur

prin intensitatea emoției, talent actoricesc și trecerea lejeră de la un gen muzical la altul. Și cum el a încheiat cu "Of, inimioară!" (1968, Edmond Deda), ne-am amintit că de-a lungul ultimilor ani Alina Mavrodin Vasiliu a marcat această apropiere dintre romanță și alte genuri muzicale, prin recitalurile susținute aici de Marina Voica, Stela Enache, regretatul Alexandru Jula, Adrian Nour, Maria Buză, care ar putea continua în anii următori, pentru o necesară diversificare, cu invitarea altor artiști, cum ar fi Alexandru Arșinel, Petre Geambașu, Gabriel Dorobanțu, George Rotaru... Așa a fost, la actuala ediție, show-ul lui Sergiu Cioiu, cu "Romanțe printre stele" și îndeosebi cu cântecele poetice ale lui Alexandru Mandy. O altă idee aplaudată a directoarei artistice, dacă tot vorbim de dialogul artelor, a fost recitalul muzical-poetic susținut de actrița Daniela Nane, cu

un omagiu marilor poeți, și de ilustra harpistă Cristina Munteanu, cu un fond muzical asigurat de teme muzicale celebre aparținând unor Marțian Negrea, Laurențiu Profeta, Dan Mizrahy, Henry Mălineanu, Dan Stoian. Un regal, și acesta, ca și "Poveste din Bucureștii de altădată", în care delicata, atât de înzestrata actriță și cântăreață Miruna Ionescu a revenit pe scena festivalului, unde a fost ani la rând o fermecătoare prezentatoare. Adusă la rampă împreună cu formația reputatului violonist Valentin Albeșteanu, "Povestea..." a fost exact ceea ce trebuie la o asemenea manifestare: un fior de tandră emoție și nostalgie. Tot din altă zonă a muzicii a fost "recrutat" recitalul lui Constantin Lătărețu și al tarafului său, care n-a ocolit creații de Ionel Fernic sau Vasile Veselovski, precum și acela al cunoscutului interpret de muzică populară (a nu se uita totuși că este absolvent al Academiei de muzică "Gh. Dima" din Cluj-Napoca!) Gheorghe Turda, care a adus la microfon, cu vocea sa impresionantă, câteva partituri binecunoscute.

Recitalurile circumscrie strict romanței au fost extrem de diverse și de atractive. Margareta Ivănuș (Republica Moldova), Trofeu în 1990, a optat pentru un medalion componistic Constantin Rusnac, încheiat cu compozitorul la pian. Ne-am putea închipui o "Crizantemă" fără Florin Georgescu? Ca de obicei, îndrăgitul tenor a ales câteva romanțe celebre, în timp ce colega sa de juriu și de celebritate Daniela Vlădescu a fost din nou strălucitoare, trecând cu distincție de la romanță la "surorile" ei, șansoneta și fado-ul. Cristian Lorand a oferit un medalion Dan Mizrahy, mentorul său, cu patru titluri mai vechi, în timp ce un alt laureat, ceva mai recent, Bogdan Hrestic, și-a grupat repertoriul sub genericul "Mari poeți ai romanței". Silvia Gonciar, artistă emerită a Republicii Moldova (unde, să nu uităm, Paul Surugiu-Fuego este Artist al poporului!), a cucerit Trofeul la Târgoviște în 2008 și ne-a propus un duios remember cu romanțe de Aurel Giroveanu, Florentin Delmar, Titel Popovici, Emil Gavriș. O altă secțiune a grupat "Voci de aur

ale romanței", între acestea fiind Domnița Moroșanu (Trofeu în 1993), Sorin Lupu (Trofeu în 2010), marea speranță Tudor Bărbos (pr. I în 2016), Zorina Bălan (Trofeu în 2016), George Cojocărescu (Trofeu la "Crizantema de argint" de la Chișinău în 2017), Olguța Berbec (Trofeu în 2017), Jana Gherbovei din Rep. Moldova (Trofeu la Chișinău în 2018). După cum se vede, sunt promovați în continuare laureații din trecut, ceea ce este foarte bine. Specială a fost și anul acesta prestația grupului vocal "Dorulețul", condus de Mihai Vlădăreanu, impresionând mai ales prin încă puțin cunoscuta romanță "Din sânul maicei mele" de Anton Pann, adaptată și în formă de cântec bisericesc de Gavril Ucenescu. Inspirat de un discurs patetic al Mitropolitului Andrei Șaguna, poetul Andrei Mureșanu scrie o poezie în care românii sunt chemați să se trezească din somnul cel de moarte și așa ia naștere "Un răsunet", actualul nostru Imn Național. "Dorulețul" a cântat alături de întreaga sală celebra romanță eminesciană a lui Guilelm Șorban, "Mai am un singur dor", dar mai ales, cu toți artiștii pe scenă, "Ciobănaș cu 300 de sute de oi", cântec emblematic care încheie, simbolic, în ultimii ani, toate marile festivaluri ale romanței.

Comisia Națională a României pentru UNESCO și Federația europeană a asociațiilor, centrelor și cluburilor pentru UNESCO au decernat, prin dr. Daniela Popescu, 8 diplome de onoare, iar organizatorii - 23 de Diplome de excelență "O viață închinată romanței" și alte 12 Diplome de excelență "Romanța ne unește" unor instituții cu contribuții esențiale la propășirea romanței românești. Au fost onorate cu diplome, flori, plachete, dar mai ales ovații, două mari doamne ale romanței, frumoase și distinse amândouă, ale căror recitaluri au însemnat adevărate lecții de respect pentru acest gen muzical și pentru tradițiile lui, prin implicare, gest, talent actoricesc, opțiuni repertoriale, eleganță. Matilda

Pascal Cojocărița a trecut de la Ionel Fernic și Constantin Drăghici la contemporanul Constantin Bardan, iar Alina Mavrodin Vasiliu (cum a putut fi atât de proaspătă și de coplesitoare la miezul nopții, în ultima seară de festival, după o trudă organizatorică infernală?) A accentuat la rândul-i preocuparea întru promovarea repertoriului de dată mai recentă, din ultimele decenii, cu piese semnate de Vasile Veselovski, Dan Stoian, Ioan Tomescu, Paraschiv Oprea. Indiscutabil, romanța românească se află pe mâini bune!

În toamna anului 1968, în actuala clădire de patrimoniu care găzduiește "Casa romanței" se semna actul de naștere a festivalului "Crizantema de aur", care a intrat, după cum se vede, sub cele mai bune auspicii în a doua jumătate de veac a existenței sale. La a 52-a ediție să sperăm că vom putea anunța introducerea romanței în lista reprezentativă UNESCO a Patrimoniului Cultural Imaterial al Umanității!

Octavian URSULESCU

Muzică și caritate

Reputatul Big-band Radio, cu compozitorul Ionel Tudor la pupitrul dirijoral, a fost amfitrionul muzical al unei manifestări de înaltă ținută organizate de Primăria

Mihai Mugur Toader, Corina Chiriac, Nicoleta Paninopol

sectorului 2 al Capitalei, prin Centrul cultural "Mihai Eminescu" (CCME). Invităm pe toți cei care n-au făcut-o încă să viziteze elegantul sediu al CCME din str. Jean-Louis Calderon, unde vor descoperi o ambianță culturală rafinată, cu săli de expoziții, de concerte (aici am asistat cu câteva luni în urmă la un recital al lui Sergiu Cioiu), directoarea generală, Nicoleta Paninopol, fiind un remarcabil manager, așa cum ne-am dori la toate instituțiile de profil. De altfel, dânsa a deschis Balul de caritate "Împună împlinim un vis" găzduit de Velvet Finest Ballroom, a cărui Sală Rondă a fost arhiplină cu un public distins (ținuta obligatorie: black tie, ca la premiile Oscar!). Inițiatorul și susținătorul acestui proiect, primarul sectorului 2, Mugur Mihai Toader, a informat pe cei prezenți despre scopul nobil al acțiunii, organizate în sprijinul Asociației P.A.V.E.L. (Primind Ajutor Viața Este Luminoasă): îmbunătățirea vieții copiilor și tinerilor bolnavi de cancer, leucemie și anemii grave prin acordarea de sprijin moral, informațional, psihologic, social și material

celor bolnavi și familiilor lor. Fondurile, consistente, s-au strâns atât prin donații, cât și prin participarea la licitații cu obiecte de artă sau cu tricouri cu autograf ale unor mari campioni, prezenți în sală (Helmuth Duckadam, Horia Tecău, Marius Nicolae, Necula "Rică" Răducanu). Se înțelege însă că atracția principală a fost programul muzical. Reprizele muzicale ale big-bandului radio, cu compozitorul Andrei Tudor secundându-și tatăl la pian, cu standarde de pop și jazz, au fost incandescente, nemaivorbind de cele trei recitaluri ale vedetelor invitate. Efervescentă, captivantă, ca de fiecare dată, Corina Chiriac a interacționat cu publicul, antrenându-l la dans, cu șlagărele semnate de ea însăși, inclusiv versurile, sau de Vasile Veselovski, Marius Țeicu ("Mama, doar mama" - cât de potrivit a sunat în această ambianță!), Nicolae Caragia. La rândul-i într-o formă vocală de zile mari, Monica Anghel a dovedit că nu întâmplător este o colaboratoare de bază a orchestrei, trecând cu ușurință de la șlagărele românești care au consacrat-o, semnate de Laurențiu Profeta, Cornel Fugaru, Marius Țeicu, Ionel Tudor la un colaj alcătuit din refrene ale unor piese românești nemuritoare, încheind cu câteva evergreen-uri internaționale care au ridicat efectiv sala în

Ionel Tudor, Cezar Ouatu

picioare. Proaspăt întors din Italia, contratenorul Cezar Ouatu a impresionat printr-un program foarte judicios gândit, cu arii celebre, hit-uri fără vârstă, teme muzicale din filme, canzonete, din care n-au lipsit "Nessun dorma", "Caruso", "O sole mio", "Parla più piano", "You raise me up". Balul s-a încheiat sub semnul ritmurilor balcanice antrenante aduse în scenă de Mahala Rai Banda, într-o dezlănțuire de energie și culori timbrale care a dovedit că nu întâmplător este una din cele mai apreciate grupări de "world music" din această parte a Europei. Dar, dincolo de toate, important este faptul, subliniat la final de directoarea Nicoleta Paninopol, că pe ferestrele Institutului Oncologic și ale Spitalului Fundeni soarele speranței a trimis, în plină iarnă, câteva raze...

Sabina GLIGA

Monica Anghel și Orchestra Radio, dirijor Ionel Tudor

Omagiu lui Dumitru Lupu

"Arta a însoțit cu entuziasm armele, conferind un relief distinct spiritualității militare. În anul Centenarului celebrăm Marea Unire atât prin omagiul pe care îl aducem înaintașilor noștri care, în urmă cu 100 de ani, au pus bazele României Moderne, cât

un prieten, un dascăl, un caracter de excepție!

Pe scenă au urcat Ileana Șipoteanu, Gabriel Dorobanțu, Daniel Iordăchioae și trio-ul vocal Dumitrana Lupu, Raluca Enășoiu, Anastasia Croitorescu, care au interpretat șlagăre din repertoriul regretatului compozitor, în acompaniamentul Orchestrei Reprezentative a Armatei, condusă de colonelul Aurel Gheorghîță, șeful Serviciului Muzicilor Militare. Au fost prezenți invitați de seamă, personalități ale vieții cultural – artistice, oficiali ai Ministerului Apărării Naționale, colegi de breaslă, textieri, admiratori, prieteni, fani, dar și o importantă "delegație" de la Constanța în frunte cu textiera Carmen Aldea Vlad și cu prof. univ. dr. Radu Niculescu, Facultatea de Arte, Universitatea "Ovidius" din Constanța. Cu toții au avut ocazia să asculte, să fredoneze și să aplaude șlagărele compuse de regretatul compozitor și care au scris istorie – "Mă întorc la tine, mare albastră" (Daniel Iordăchioae) – versuri Viorela Filip, "Ce mult te-am iubit" – versuri Mala Bărbulescu, "Rendez Vous" (Ileana Șipoteanu) – versuri Viorel Popescu (Premiul Special la Festivalul Mamaia 1994), "Hai, cântă pădure" (trio), "Unde mergi, iubirea mea?" (Ileana Șipoteanu și Daniel Iordăchioae), "Să nu vii iar să mă cauți" și "Hai, vino iar în gara noastră mică" (Gabriel Dorobanțu) – versuri Florin Pretorian.

și prin încercarea de a-i aduce pe oameni unul lângă celălalt și de a-i face să simtă, la unison, românește. Muzica se numără printre fenomenele care îi apropie pe oameni. Luminile rampei îi stimulează, deopotrivă, pe artiști și spectatori să ofere ce au mai bun în suflet și să împartă acest lucru cu cei din jur".

Sala de Marmură a Palatului Cercului Militar Național - instituție care va sărbători 143 de ani de la înființare, condusă de inimosul colonel Cristian Dorca (director) a găzduit spectacolul "Ce mult te-am iubit!", dedicat compozitorului Dumitru Lupu. O personalitate artistică remarcabilă, un creator de șlagăre cu merite deosebite la îmbogățirea patrimoniului cultural românesc, un muzician atât de talentat și de iubit, cu o carieră exemplară în promovarea și cultivarea pasiunii față de tot ceea ce înseamnă muzică, dar, mai presus de toate, un om,

După cuvântul de bun venit al prezentatorilor Oana Georgescu și colonel Constantin Spănu, a fost vizionat filmul de scurt metraj "Te voi iubi mereu!", realizat de Trustul de Presă al Armatei (felicitări pentru implicare și coordonare colonelului Ion Ciontea, fost șef al instituției, condusă acum de Comandor Alexandru Leaua), și a fost dezvelit portretul compozitorului, pictat de artistul Valentin Tănase, directorul Studioului de Arte Plastice al Armatei.

Rând pe rând, au luat cuvântul compozitori, textieri, prieteni, colegi și admiratori ai lui Dumitru Lupu, printre care Carmen Aldea Vlad, Viorel Popescu - vocea inconfundabilă a Radio România, fost director al postului cu același nume, textier al multor piese compuse Dumitru Lupu, prof. univ. dr.

Radu Niculescu și drd. Alexandru Neș – Facultatea de Arte, Universitatea "Ovidius" din Constanța, realizatoarele și prezentatoarele Olivia Sima (Radio România Internațional)

începând cu anul 1860. Astăzi este singura unitate a Armatei României care execută misiuni de ceremonii și onoruri militare la cel mai înalt nivel. Brigada de gardă este o unitate de prestigiu a armatei române, gata oricând să îndeplinească misiunile primite, iar uniforma de protocol a militarilor Brigăzii 30 Gardă „Mihai Viteazul” a devenit emblematică nu doar pentru armată, ci și pentru România.

Gabriel Dorobanțu

În aplauzele spectatorilor a urcat pe scenă generalul Cătălin Zisu, comandantul și coordonatorul instituțiilor de cultură din Armata României, care a dezvelit, împreună cu artistul Valentin Tănase, macheta unui monument, denumit "Legendele muzicii ușoare românești". "Acest proiect de suflet va fi ridicat anul viitor în București, spre cinstirea interpreților, compozitorilor, textierilor, aranjorilor, tuturor celor care vreme de decenii au construit fundamentul solid al repertoriului bogat, valoros și fără vârstă al genului muzicii ușoare românești, lăsând în urma lor repere esențiale pentru evoluția și continuitatea acestei arte atât de îndrăgite de publicul larg" - a menționat generalul Cătălin Zisu în discursul său.

și Doina Caramzulescu (Radio Vacanța), compozitorul Viorel Covaci ș.a. A fost vizionat și mesajul video transmis de Octavian Ursulescu celor prezenți la eveniment. Alături de recitalurile artiștilor invitați, au urmat câteva piese și arii celebre interpretate de violonistul Stelian Ungureanu, directorul Ansamblului Artistic al Armatei, două momente muzical-coreografice ale Ansamblului de copii ANDANTINO al Cercului Militar Național, iar drill-team-ului Brigăzii 30 Gardă "Mihai Viteazul" a încântat publicul cu o demonstrație de măiestrie în mânărea armamentului. Această unitate de elită a armatei este depozitarul și continuatorul tradițiilor tuturor unităților de gardă,

I. Șipoteanu, D. Iordăchioae

A urmat momentul emoționant al decernării de către General Locotenent Cătălin Zisu, Comandantul Comandamentului Logistic Întrunit, a diplomelor de excelență ARMATA PREȚUIEȘTE ARTIȘTII - în numele Instituțiilor de Cultură din Armata României, lui Daniel Iordăchioae, Gabriel Dorobanțu și Ileanei Șipoteanu. Trofeul "In memoriam", pentru întreaga activitate a compozitorului Dumitru Lupu pe tărâmul muzicii, teatrului și filmului a fost înmănat soției și fiicei, Ileana și Dumitrana, emoționate până la lacrimi.

Lelia PRUNDU

Formațiile noastre

Cine mai crede că zona rockului nostru se rezumă doar la "dueluri" de chitare electrice se înșeală: există acum colaborări cu ansambluri simfonice, filmări în Japonia, înregistrări prin internet, proiecte aparte, texte sociale sau motivaționale, prezențe la festivaluri de film, difuzări pe streaming - un "serial" din care vă prezentăm câteva secvențe în rândurile următoare.

Vița de vie, premianta revistei noastre, a lansat Sorcova, cel de-al patrulea single extras de pe Șase (-), cea de-a doua parte a albumului ȘASE/ ȘASE, lansat ulterior. Noul single completează povestea celei de-a doua părți a albumului - ȘASE (-), începută de piesele Haihui, Dur de-a dura și ialapet. Videoclipul piesei Sorcova a avut premiera în

cadru Festivalul Internațional de Film de Animație, „Anim'est”. „Cel mai nou single Vița de Vie, Sorcova, este o reinterpretare a motivului sorcovei populare, cea cântată de copii imediat după Anul Nou, în care sorcova devine o baghetă cu proprietăți magice” a declarat Adrian Despot.

Luna Amară a lansat cel de-al șaselea album de studio, **NORD**, cu un mesaj puternic, care ne pune în fața alegerii de a-l trece sau nu prin filtrul ignoranței. Noul material discografic **Luna Amară - NORD** conține unsprezece piese. Înregistrat integral în Sala Radio, la Radio Cluj, sub bagheta inginerului de sunet Dan Georgescu, noul album **Luna Amară - NORD** este produs și distribuit de Universal Music România. Coperta materialului este realizată de Costin Chioreanu/ Twilight 13Media Design. **NORD** este promovat în cadrul unui turneu ce va cuprinde 12 orașe din România și Republica Moldova .

Phaser lansează single-ul „Indestructibil”, cu un videoclip filmat în Japonia și în România. O parte din videoclipul piesei a fost filmat la Timișoara, dar cadrele cu adevărat inedite au fost realizate în Japonia, în diferite locații din Tokyo. Pentru realizarea videoclipului trupa a colaborat din nou cu echipa Sebastian MARU Films din Timișoara. Există deja o serie de proiecte create în această formulă, inclusiv pentru single-ul precedent „Până vine dimineața” dar și videoclipuri anterioare cum ar fi „Călători” (filmat în totalitate în Islanda) și „Mă aprinzi”. Muzica și versurile sunt semnate de membrii formației, iar producția și masterizarea au fost realizate de George Hora de la Studio66. În toamna anului trecut Phaser a început colaborarea cu MediaPro Music și Universal Music Romania. „Indestructibil” este al patrulea single după „Alerg”, „Călători” și „Până vine

dimineața”. Din componența trupei fac parte Carina Dumitru (voce), Radu Racz (bas), Sebi Bârzeianu (chitară), Lucian Oprîșan (clape) și Arnold Birta (tobe).

Golan a marcat startul sezonului cu lansarea unui nou material, Golan Symphonic 3.0, printr-un concert la Arenele Romane. Piesa „September Fall” se joacă (așa cum îi sugerează și titlul) cu stări și fragmente de povești, iar responsabilii pentru capturarea acestei nostalgii în videoclip sunt Raya al Souleiman și Horațiu Șovăială. Este cea de-a treia și ultima ediție în acest concept, armonii între clasic și electronic, Golan Symphonic & guests.

Reșița Rocks. „A God Damn Life”, noul single al proiectului REȘIȚA ROCKS, este disponibil pe platformele de streaming și download (Spotify, Apple Music, Amazon, iTunes, Google Play, Deezer). Piesa aparține în original formației SCREAMING HEADS, din Reșița. Octavian „Vița” Horvath de la IMPLANT PENTRU REFUZ și BLAZZAJ, invitat special, a reușit să dea un suflu nou acestei piese, lansată acum aproape 25 de ani. Înființată în 1994, odată cu boom-ul stilurilor Hardcore și Rap Metal, SCREAMING HEADS și-a câștigat popularitatea în fața publicului și a presei. Albumul de debut, „Trăind Degeaba”, a apărut în anul 1996 și a fost înregistrat în componența Alecu Lörincz (voce), Flavius Suci (chitară și voce), Toni Dijmărescu (chitară), Lucian „Dio” Adam (bass) și Cătălin Gavrilă (baterie). În 2006, a fost lansat mini-albumul „A Real Live”, din concert, iar în 2012, albumul „Reinforced”, distribuit de Universal Music Romania. Proiectul REȘIȚA ROCKS s-a

înființat în 2016 la inițiativa muzicienilor Toni Dijmărescu, Adrian Nițulescu și Flavius Suci, ce și-au propus să promoveze artiștii și trupele rock din Banatul Montan. Proiectul se desfășoară exclusiv online (cei trei locuiesc în țări diferite - România, Spania și Germania), înregistrările sunt realizate separat, fiind apoi mixate și masterizate de Flavius Suci în DadiuStudio, din localitatea spaniolă Alcossebre. Proiectul grafic este realizat de artistul Radu Damian.

La un an de la concertul aniversar #IRIS40, celebra formație își respectă promisiunea făcută fanilor și a lansat un nou material discografic, în cadrul unui concert. „Lumea toată e un circ” este titlul noului album IRIS, cu 14 piese înregistrate pe parcursul unui an de zile. Compoziția aparține membrilor trupei IRIS, iar versurile acestora sunt semnate de George Costinescu, Relu Marin, Sorin Poclitaru, Andrei

Păunescu și Liliana Ștefan. Primele trei single-uri de pe acest nou album au fost prezentate publicului începând cu vara anului trecut, fiecare dintre acestea a fost lansat alături de câte un videoclip: „Poți spune orice”, „Poveste fără sfârșit”, „Noapte nebună”. IRIS îi are în componență pe: Nelu Dumitrescu (baterie) și Nuțu Olteanu (chitară) - membri fondatori, Relu Marin (claviaturi), Costi Sandu (voce), Andrei

Bălașa (chitară), George Costinescu (chitară bas) și Cristi Dumitrescu (baterie).

VUNK și Feli, „Toți demonii mei”: Dragostea este religia fără atei - mesajul principal al acestui mai nou cântec. Gândit cinematografic, de la cheia de lumină la styling, la ritmul de montaj, care duce spre maniera filmelor din anii '50, videoclipul piesei „Toți demonii mei” este un îndrăzneț proiect din muzica românească. De peste 13 ani, Vunk este formația premierelor în rockul nostru: primul show multimedia, primul afiș exclusiv din gifuri sau primul videoclip filmat live pe Facebook, utilizarea celor mai noi tehnologii și cântece ce aveau să fie pe primul loc în topurile radio de-a lungul a multor săptămâni: „Pleacă”, „Așa, și?”,

„Scapă-mă de ea” sau „Numai la doi”. În 2017 s-a lansat cel de-al 8 album al lor, „Extrovertit”, în cadrul unui grandios show indoor, „Secretul tău”. În 2018 la Arenele Romane un concert rock acompaniați de o orchestră de peste 50 de muzicieni. Pe 28 mai 2018 lansează la TIFF primul documentar al unei formații rock românești, „Vunk- Jur să spun adevărul”

Arthur Project. Un proiect proaspăt apărut pe piața muzicală de la noi, însă format din muzicieni cu o experiență de 20 de ani, lansează *Happiest Days*: din punct de vedere compozițional, un puzzle, fiecare instrument aducându-și propria personalitate în joc: chitară - Eugen Arthur, pian -

Andrei Tatu, bass - Ionuț Grigore, tobe - Chester și voce - Liviu Mateescu, toate fiind îmbinate de producătorul Vladimir Ivanov. Piesa este ilustrată printr-un lyric video creat de Anya Dimitrov și inspirat de creațiile prestigioasei școli de arte vizuale La Cabre din Bruxelles. Rădăcinile Arthur Project se regăsesc în anul 2003, pe când Eugen Arthur și Liviu Mateescu au format Interzis, grup cu numeroase concerte susținute prin țară, dar și pentru interpretarea *Imnului Stejarilor*, imnul oficial al echipei naționale de rugby. În 2013, a luat ființă în mod concret Arthur Project, iar începând cu 2015 se poziționează drept un proiect axat îndeosebi pe muzica instrumentală, dar nu numai. Formația a fost prezentă pe scena unor festivaluri importante de la noi și a fost invitată să deschidă concertele unor artiști precum Jan Akkerman, Accept, Celelalte Cuvinte sau Cargo, iar anul acesta, Arthur Project a fost selectată personal de Joe Satriani pentru a cânta în deschiderea show-ului său de la Arenele Romane. Formația are la activ și un album, *Every now and then*, format din 9 compoziții instrumentale. În acest moment Arthur Project înseamnă Eugen Arthur (chitară), Nina Neagu (tobe) și Liviu Mateescu (voce).

Moise. La două luni de la lansarea videoclipului piesei „Cine ești, cine sunt”, formația MOISE revine cu un nou single - „Lumea mea”, compusă și produsă de Alin Moise. Este o baladă ușor atipică, o poveste de dragoste care ilustrează despărțirea și tot valul de emoții și stări care vin în

urma acesteia. Noul single beneficiază de un videoclip realizat în colaborare cu SeeDigital Set & Post. Componență: Alin Moise - chitară, Adrian „Geagea” Mariaș - voce, Robert Rîșteiu - baterie și Alexei Nichiforof - bass.

Proconsul. Visele care nu dorm - piesă manifest, al doilea featuring cu UDDI, după ce la începutul acestui an au lansat o piesă în colaborare cu Francisca - „Arunci cu umbra”. Iubirea nu doare niciodată, ci mai degrabă dor îndoielile și fricile venite din trecut. Aceste gânduri le punctează și noul single Proconsul, piesă compusă în studioul HaHaHa Production, de Robert Anghelescu, Dragoș Dincă, Theea Miculescu, Roland Kiss, Șerban Cazan, Lucian Nagy și Dragoș Udilă. Videoclipul este regizat de Raseth Wise și aduce în imagini o poveste despre curaj, învățare, iubire, zilele copilăriei.

Humans. Reprezentanții României în finala Eurovision din 2018 revin cu un nou single - „Binele meu”. După „Goodbye”, revin cu un cântec inspirat de haosul ce ne înconjoară, o temă socială, lumea haotică în care trăim. Formația a luat naștere în 2017, lansând până în prezent single-urile „Îndură inima” și „Goodbye”. Un proiect muzical format din Cristina Caramarcu, Adrian Tetrade, Alin Neagoe, Alexandru Cismaru și Alex Matei. Aceștia au făcut parte anterior din proiecte muzicale diferite.

Florin-Silviu URSULESCU

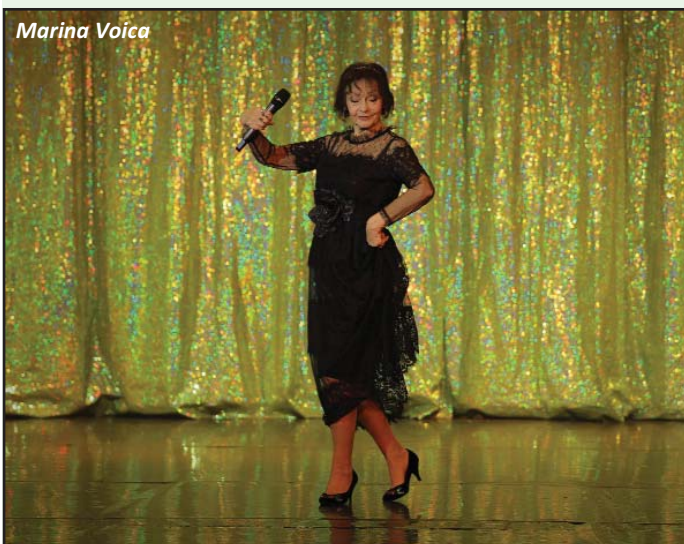
Șlagărele României

Un minunat concert de restituire a adevăratelor cântece de succes ale muzicii ușoare românești ne-a propus Centrul pentru Seniori al Municipiului București (CSMB)! Am scris "adevăratelor", fiindcă este vorba de titluri a căror popularitate uriașă a fost verificată de-a lungul multor decenii, ceea ce dorim sincer și pieselor cu care suntem bombardați zilnic în prezent la posturile de radio. Și nu este vorba doar de șlagăre în sine, ci și de adevăratele VOICI

ALE ROMÂNIEI - artiști al căror nume este rostit cu respect și dragoste. Iar sălile, atunci când ei apar pe afiș, sunt mereu arhipline, așa cum s-au întâmplat lucrurile și la concertul găzduit (ca de obicei impecabil) de Teatrul de revistă "Constantin Tănase".

La invitația organizatorilor, fiecare din cei cinci artiști a venit în față publicului cu cele mai îndrăgite refrene proprii. Doar Ioana Sandu, în pofida zecilor de melodii lansate pe cele mai bine de 15 albume, a fost rugată, datorită repertoriului său foarte vast, să realizeze o trecere în revistă

a șlagărului românesc, ca o uvertură a spectacolului. Și chiar că a fost o idee excelentă, pentru că în acest fel întreaga sală a putut relua în cor refrene de neuitat, cum ar fi cele ale cântecelor "Dacă n-ai fi existat" (Ion Cristinoiu), "Mulțumesc, iubită mamă!" (Marian Nistor), "Melancolie" (Petre Aldea Teodorovici), "Fericirea are chipul tău" (Marcel Dragomir), "De-ar fi să vii" (Alexandru

Vilmanyi). Și cum toate acestea au beneficiat de noi orchestrații semnate de soțul artistei, Francisc Reiter, la bis Ioana Sandu a ales să cânte o compoziție a acestuia cu dureroase reverberații în sufletul spectatorilor mai în vârstă, "Întoarce, Doamne, anii mei!".

Marina Voica reprezintă, la cel mai înalt nivel, o istorie a șlagărului românesc de muzică ușoară, pe care l-a slujit cu cinste timp de mai bine de 55 de ani, așa cum este descris în volumul biografic "Marina Voica, drum spre legendă". O parte din această legendă vie a fost scrisă chiar în spectacolul de față, prin compozițiile proprii "Într-un colț de cafeenea (Și afară plouă, plouă...)", "O căsuță la marginea satului", "Bucureștiul e micul Paris" (care chiar ar merita o atenție specială din partea Primăriei Capitalei), nemaivorbind de pateticul, tulburătorul "Să nu ne despărțim" de Gherase Dendrino, cu care și-a încheiat formidabilul recital. Prestația ei, cu dans și umor, a fost din nou copleșitoare - o lecție de vitalitate și profesionalism înalt. Așa cum își dorește, manifest, să-i calce pe urme tiza sa, Marina Florea, mai ales că pe timpul verii doar trece șoseaua, de la Cornu la Breaza, pentru a mai sta amândouă la povești. La rândul ei a inclus în repertoriu un "evergreen" într-adevăr fără vârstă, vechi de peste 70 de ani, "Nu te pot uita" de Nicolae Kirculescu, alături de șlagărele lansate de ea însăși de-a lungul unei cariere exemplare, compuse de George Grigoriu ("Iubire", "Țurai"), Ionel Tudor ("Stele perechi"), Mihai Alexandru

("Asta-i seara ta", hit incontestabil), Dragoș Docan ("Eu te-am ales"), toate incluse pe recentul său album "Stele perechi", editat de casa de discuri Eurostar.

Într-un fel a fost și un triumf al Eurostar, Marina Voica, Marina Florea, Ioana Sandu, dar și Stela Enache fiind vedete ale reputatei case de discuri. Dintre cele 76 de cântece pe care i le-a compus Florin Bogardo, Stela Enache a grupat câteva într-un colaj, celelalte fiind "Un miracol infinit", "Diminețile mele", "E prima oară" și evident "Ani de liceu", cărora le-a adăugat "Grea e dragostea" de Dan Stoian. Cum ea mai primise o Diplomă de excelență din partea CSMB în urma unui alt eveniment, a intrat pentru a doua oară în posesia unei plachete similare, și de această dată personalizate. Directoarea generală a CSMB fiind plecată cu primarul general Gabriela Firea într-o delegație oficială în Irlanda, superbele buchete de flori și trofee au fost transmise de reprezentanții CSMB, Miruna Ionescu, Oana Georgescu și colegii lor achitându-se perfect de toate

Marina Florea

sarcinile organizatorice. Acum să nu vă închipuiți că au fost doar doamne ale cântecului în acest concert memorabil, onoarea bărbaților fiind salvată de trubadurul cu voce caldă și inimă fierbinte, Gabriel Dorobanțu. Cu glasul său mângâietor el a ridicat sala în picioare (și cum să nu fie așa, când trei sferturi din spectatori erau de sex feminin?) cu refrenele pe care nu le va putea ocoli nicicând, "Hai vino iar în gara noastră mică", "Să nu vii iar să mă cauți", "Iubire fără foc", "Nu știu cine ești" (Dumitru Lupu), "Hai, zâmbește, fată frumoasă!" (Jolt Kerestely), "Niciodată"

(Viorel Gavrilă) și alte câteva, al căror titlu ne-a scăpat, într-atât de intense erau ovațiile și scandările spectatorilor. Să sperăm că CSMB va permanentiza acest gen de spectacole, fiindcă s-a dovedit convingător că marele public bucureștean iubește artiștii, îi dorește, așteaptă

Gabriel Dorobanțu

întâlnirea cu șlagărele care i-au înfrumusețat existența. A fost încă o victorie fără drept de apel a muzicii ușoare românești! (Foto: Ruslan Chetrosan)

Oana GEORGESCU

Un solist plurivalent

Cu primul său album editat de reputata casa de discuri Eurostar, "De ce să pleci?" (piesa titulară aparține lui Ionel Tudor), George Cantea a dovedit că stăpânește bine câteva genuri muzicale, pe care le-a adus la rampă la lansarea oficială de la magazinul Muzica. Astfel, el a inclus pe album vechi șlagăre românești celebre (cum ar fi "Ionel, Ionelule" de Claude Romano sau creații ale lui Henry Mălineanu) alături de celebre titluri internaționale, dar și de patru compoziții proprii. La evenimentul de lansare a fost susținut de colegii din Asociația culturală "Credință și demnitate" (de altfel doamna Valentina Spânu, președinte, i-a înmănat o frumoasă sticlă de șampanie personalizată), între care cunoscutul interpret Aurel Moga, violonistul și șeful de orchestră Petrică Pană, solistul Florin Grigore ("Etno"). Ca o surpriză, acesta din urmă a cântat alături de toți cei prezenți imnul asociației, scris chiar de el. Actrița Doina Ghișescu a

George Cantea, Florin Grigore

oferit ca de obicei un suculent și gustat moment umoristic, destinzând atmosfera. Producătorul casei de discuri Eurostar, muzicianul Paul Stîngă, a subliniat în discursul său tocmai această paletă diversă stilistic pe care ne-o propune albumul, în care creațiile autohtone stau firesc alături de faimoase piese internaționale, cum ar fi "Delilah", "Valencia", "What A Wonderful World", "I'll Never Fall In Love Again" sau "Con te partiro", ceea ce oferă posibilitatea ca discul să ajungă și la melomanii din țările unde George Cantea locuiește și cântă bună parte din timp, Spania și Germania.

Lelia PRUNDU

Diversitate stilistică

E nevoie de o mare știință a organizării de manifestări muzicale populare în așa fel încât să atragi într-un spațiu vast cinci-șase mii de spectatori care să stea în fața scenei șase ore fără să se clinească, indiferent de vreme, ba mai mult, să cânte, să danseze, să ovaționeze, să interacționeze cu artiștii! Abilitatea aceasta constă în alcătuirea distribuției, care trebuie să îndeplinească o serie de cerințe obligatorii: să aibă diversitate (într-o piață vin spectatori de toate vârstele și de toate gusturile), dar fără a produce fricțiuni între adepții unui anume stil sau artist cu ceilalți, și în plus să reunească nume de top, deci să nu se

forte al artistei din Basarabia), dar mai ales la postura de autentică vedetă a internetului. Iuliana este o vloggeriță cu sute de mii de urmăritori, serialul "Lara" fiind extrem de îndrăgit. Cele șase melodii lansate de ea au depășit 60 de milioane de vizualizări, fiind un idol al generației sale. Remarcată la competițiile TV "Vocea Rusiei Jr." și "Next Star", a dat măsura popularității cu cele două spectacole ale ei de la Sala Palatului, "Lara și Generația X", respectiv "Lara și Crăciunul jucăriilor". Și Anda Adam a fost un talent precoce, la aceeași vârstă cu a Iulianei cântând în turnee pe litoral, iar la 16 ani înregistrând alături de Racla hit-ul "Nu mă uita" (continuat acum patru ani cu... "Nu te-am uitat"). În ultima vreme s-a făcut remarcată și prin participarea la tot felul de concursuri și reality-show-uri,

dar dincolo de toate rămâne o cântăreață cu o carieră solidă, marcată de succese indiscutabile, cum ar fi "Love on you" (melodie figurând la vremea respectivă în topurile din 20 de țări), "Ce ți-aș face!", "Selecta", "Ochii mei", "Punani", "Nu sunt cuminte", "Amo", unele născute din colaborările cu Smiley, Randi, Alex Velea. Cu câteva discuri de Aur și de Platină la activ, Anda Adam este în continuare, așa cum a dovedit și la Focșani, o "regină a inimilor". Am amintit de colaborarea ei cu Racla. Mai toate trupele hip-hop

coboare sub un anume nivel artistic. Să recunoaștem că nu e deloc ușor, dar asta reușesc fără sincope, de mulți ani de zile, consilierii muzicali Andreea și Radu Fornea la Focșani, unde frecvența marilor show-uri publice este absolut impresionantă. Așa s-au petrecut lucrurile și la spectacolul la care ne referim în aceste rânduri, când Piața Unirii a fost din nou arhiplină cu un public entuziast și receptiv. "Tehnica" de care aminteam a funcționat perfect, încălzirea fiind făcută gradat, prima parte aparținând unor nume îndrăgite din folclor, care au antrenat spectatorii (care abia așteptau!) la hore și sârbe, fiind vorba de Ansamblul profesionist "Țara Vrancei" (cu tradiții minunate, aduse în scenă inclusiv de copii), de Geta Postolache și de temperamentala bucovineancă Laura Lavric (invitată și de Ștefan Bănică în show-urile sale de la Sala Palatului!), care a demonstrat că nu întâmplător susține într-un cântec al său "Dragu-mi-i la veselie!". Trecerea la genurile moderne s-a făcut firesc, prin ritmurile de tranziție ale trupei etno Datina, considerată la lansare "cea mai bună trupă etno debutantă". În cei peste 16 ani de carieră, Andreea Pavăl și Marius Chină și-au consolidat poziția, mai ales că în 2012 ne-au propus o cotitură, adoptând în compozițiile proprii și elemente pop-rock cu, evident, influențe folclorice. Firește, recitalul formației, ce include și dansatoare, a respectat sloganul de-acum cunoscut: "Joacă și trăiește/ Simte românește!". Dar joaca aceasta poate fi și una a copilăriei, chiar dacă păpușile au cam fost înlocuite acum cu gadget-uri electronice, telefoane inteligente, rețele de socializare și alte asemenea. Cea mai bună dovadă ne-a oferit-o Iuliana Beregoi, 14 ani, pe care regizorii de scenă Alexandra și Mihai Paraschiv au protejat-o cu greu de asaltul sutelor de adolescenți care se regăsesc în acțiunile ei. Când spunem asta ne referim atât la cântece ("Vina mea", "O nouă dimineață", "Kontrol", deși evident nu muzica este punctul

apelează la soliste de valoare, punctul lor forte nesituându-se la nivel vocal, ci la acela al mesajului, adesea social, și al versurilor incitante. Este și cazul reductabilului trio B.U.G. Mafia, revenit la Focșani la cererea publicului, fiind cunoscute colaborările anterioare ale acestuia cu Loredana Groza sau Cătălina Toma. Este o trupă veche, înființată în 1993, cu un prim album editat în 1995. După ce s-au intersectat la început cu Romeo Vanica sau cu Antonio Furtună, băieții "de cartier", de "după blocuri" și-au găsit calea proprie, cu piese de un succes fulminant, cum ar fi "Pantelimonu' petrece", "Până când moartea ne va despărți", "Lumea e a mea", "Un 2 și trei de 0", "Străzile"

(leit-motiv al serialului TV "Băieți buni"), "Românește", "Să cânte trompetele", "Pe coastă" (mai bine de 10 milioane de vizualizări), "Cine e cu noi". Și de această dată Tataee, Caddy și Uzzy și-au susținut incandescentul recital alături de vocile a mii de fani necondiționați. Tradiția ca de fiecare dată la Focșani să urce pe scenă cel puțin o titlatură de

renume internațional a fost respectată, de această dată fiind vorba de cea mai populară formație din Austria și una din veteranele pop-rock la nivel înalt din lume, Opus. Sigur că

publicul cunoștea și a aplaudat ca atare și titluri cum ar fi "Eleven", "Flyin' High", "Whiteland", "When the Night Comes", "A Night în Vienna", "Gimme Love", dar cel mai

așteptat a fost, firește, cântecul de uriaș succes mondial lansat în 1984, "Live is Life", cu recorduri greu de atins chiar și pentru star-uri notorii: locul 1 în topurile din 22 de țări, 20 de milioane de discuri vândute și nu mai puțin de 30 de versiuni (cover-uri) ale altor artiști! Evident că din mii de piepturi încă răsună celebrul refren atunci când prezentatoarea Iuliana Tudor anunța începerea unui moment atât de așteptat, care a constat în perfecta sincronizare (Ovidiu Popică de la Visual Emotion este un adevărat maestru) între artificii, fondul muzical și momentele de dans modern oferite de cei de la Trouble Dance Academy. Și pentru că totul trebuia să fie închis între coperti identice, finalul, de mare antren și ritm, a fost

rezervat grupului etno de mare popularitate Ro-Mania, Răzvan, Ionuț și Mihai dezlănțuindu-se cu repertoriul propriu de o atractivitate rară. S-a cântat, s-a dansat, continuarea fiind făcută, ca de obicei, la hotelul vedetelor, Laguna, unde împreună cu Mirela Cristea, Dana și Nicu Blejan și ceilalți organizatori, artiștii au pus la cale viitoarele reprezentații. Cu siguranță, cel puțin la fel de strălucite! (Foto: Like FX by Infinity Sounds)

U. OCTAVIAN

Frații Mentzel: „La revedere, spectatori...”

DVD-ul include, între altele, spectacolul extraordinar de la Sala Mare a Teatrului Național din București, în care frații Eugen (în egală măsură producător și scenarist) și Vasile Mentzel își luau, într-un fel, adio de la public. Dar dacă în cazul primului, inginer, poate fi valabil, cel deal doilea, actor, cântăreț, scriitor, are în continuare o activitate artistică susținută. Spectacolul, regizat de cunoscutul Gelu Colceag, a avut colaboratori cunoscuți din domeniul dansului sportiv (coregraful Dimitri Strelnic, grupul "Phoenix" condus de Gigi Răducan), plus balerinul Răzvan Mazilu și artista Victoria Trâncă. Am scris "între altele", fiindcă DVD-ul ne propune și o conferință de presă, precum și interviuri după spectacol cu frații Mentzel, soțiile lor și regizorul Gelu Colceag. Nu este o apariție de ultimă oră, dar așa cum am făcut-o și în alte rânduri semnalăm tot ce ține de valoare și tradiție.

„Parada vedetelor”

Pentru nostalgici, dar nu numai, casa de discuri Eurostar propune un album conținând nu mai puțin de 18 șlagăre semnate de Marius Țicu, în interpretări memorabile: Aurelian Andreescu, Marina Voica, Margareta Pâslaru, Angela Similea, Mirabela Dauer, Corina Chiriac, Loredana Groza, Monica Anghel, Adrian Daminescu, autorul cântând la rândul lui și singur, dar și în duet cu Olimpia Panciu. Coperta este din păcate săracă, neprecizând textierii și interpreții fiecărei piese, ceea ce trebuie evitat pe viitor. Din fericire, știm că este vorba de compoziții marca Țicu, iar titlurile sunt foarte cunoscute: "Nu te enerva", "Când iubești", "Frumoasele duminici", "Plouă cu soare", "Nu voi plânge niciodată", "Ce-ar fi să fiu", "Dau viața mea pentru-o iubire", "Unde erai?" ... O adevărată arhivă de aur pentru oricine iubește muzica ușoară românească. (**Ortansa JURCĂ**)

Sanremo - Istoria unui festival (VII)

Răzlețe

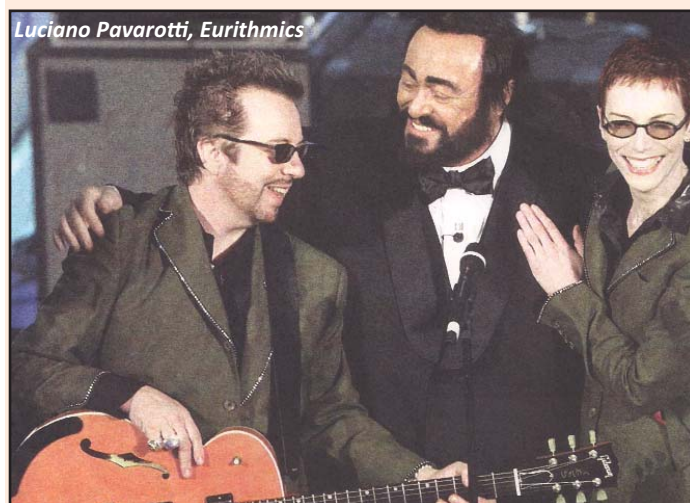
- La ediția a 65-a a fost bătut recordul de jurnaliști acreditați, 1306, dintre care 84 străini (între aceștia și Ileana Popovici, corespondenta revistei noastre), din 41 de țări, festivalul fiind transmis până și în Argentina

- Il Volo, câștigătorii din 2015 cu "Grande amore", înseamnă Piero Barone, Ignazio Boschetto și Gianluca Ginoble, adică doi tenori și un bariton, dar, vorba lor,

Ermal Meta

nimeni nu vorbește de baritonul Sinatra sau de soprana Pausini! S-au lansat în 2009, tot pe scena de la Teatrul Ariston, în emisiunea TV "Ti lascio una canzone", în care au apărut și câțiva tineri soliști români, dar, cum se spune, nimeni nu e profet la el acasă, așa că mai întâi au reputat succese peste hotare: un album în Top 10 în SUA (acolo unde nu mai ajunseseră, dintre italieni, decât Modugno, Eiffel 65 și Bocelli), un turneu alături de Barbra Streisand,

Luciano Pavarotti, Eurithmics

duete (de fapt... cvartete) cu Eros Ramazzotti și Placido Domingo

- Dacă Lara Fabian a ajuns totuși la festival, chiar dacă a fost eliminată din finala de 16, alte vedete străine au fost respinse, după cum relatează Umbi Maggi, fost component al formației I Nomadi. Michael Bolton, de pildă, era dispus să vină gratis pentru un duet cu Linda d., tânăra lansată la Sanremo în 2013. În aceeași situație s-au aflat Anastacia sau Randy Crawford, organizatorii justificând prin valoarea scăzută a melodiilor

- Pippo Baudo visa să prezinte și în 2016, când a împlinit 80 de ani...

- Multe discuții ("chestiune morală") a stârnit invitarea celor trei care au probleme cu fiscul italian: interpreții Tiziano Ferro și Gianna Nannini, precum și antrenorul echipei de fotbal a Italiei și a liderului din Anglia, Chelsea, Antonio Conte

- Cu o pălărie "panama" pe cap (nu mai are podoaba capilară de altădată...) și cu cei 3 copii alături (Yari, Jasmine și Albano jr., născuți din căsătoria cu Loredana Lecciso), veteranul Al Bano vorbește despre Sanremo ca despre "un vis de când eram copil, dorind să rămână mereu la fel". Povestește despre anii și... banii pierduți prin tribunale din 2000, când a început războiul cu Romina Power. Impresarul rus Agapov i-a convins, contra unei sume uriașe, să reînceapă să apară în spectacole împreună (au fost și la Sala Palatului), iar Al Bano se referă, în discuția cu ziaristii italieni, la concertele numeroase din țara noastră, unde, atunci când n-au școală, îi ia și pe copiii mici, și cu cei mari având o relație excepțională, datorită Rominei. La revenirea lor în cuplu cei doi au cântat "Felicita", "Ci sarà", "Cara terra mia", "E la mia vita", declarând că pentru ei a fost cel mai frumos festival. Interesantă este opinia

Pippo Baudo și una din asistente

artistului legată de starea actuală a festivalului de la Sanremo: "Nu mai e festivalul întregii Italii, ca pe vremuri: formații, balerine, oaspeți care decepționează, toate astea au îndepărtat o parte din public. În concursurile TV primează ritmul pieselor, dar tinerii doresc totuși să vină la Sanremo, ca și cum ar trece un examen, dar nu știu dacă de maturitate sau nu... Nu am o formulă ideală, dar ar trebui să redevină o competiție muzicală și atât, fiindcă melodiile faimoase în întreaga lume aici s-au lansat, la festival. Pentru mine Sanremo înseamnă Modugno, un om din Sud care a învins și a zis: pot s-o fac".

- Veteranul Enrico Ruggeri, "super-oaspete", de 2 ori învingător la Sanremo, a emoționat cu piesa în premieră "I tre signori", dedicată marilor Giorgio Gaber, Enzo Jannacci și Giorgio Faletti, acesta din urmă al doilea la ediția 1994, cu melodia-denunț "Signor tenente"

- O adevărată "valletta" (subretă, am spune noi) a fost frumoasa actriță Rocio Munoz Morales, 26 de ani, remarcată în Spania după participarea la emisiunea "Dansând cu stelele", care la noi, la Antena 1, n-a "prins". Ea este logodnica actorului Raoul Bova, cunoscut din serialul "Caracatița".

O poveste cu șlagăre și flori

An de an, ridicat în slăvi sau criticat, festivalul de la Sanremo atrage toată lumea bună a muzicii ușoare italiene și nu numai. Toată lumea se întreabă: "Ce va mai fi anul acesta?". Și chiar cei care pleacă trântind ușile, cum se spune (mă refer la acei ziariști care, ca și la noi, nu știu decât să dea cu pietre, la ei referindu-se cândva într-un interviu Toto Cutugno), tot revin în anul următor... Pentru că, orice s-ar spune, este o mare sărbătoare, urmărită de milioane de telespectatori din întreaga lume. Reparcurgând istoria

Al Bano, Romina Power

manifestării, vă reamintim că timp de 25 de ani concursul a fost găzduit de "Salone delle feste", la Cazinoul local, amplexarea competiției impunând apoi mutarea la teatrul Ariston, loc tradițional de desfășurare din acel moment, o mutare operându-se doar în 1990, la ediția a 40-a, de care ne vom ocupa pe larg, fiind de excepție și marcând și trecerea prin oraș a unei delegații din țara noastră. La ediția inaugurală, din 1951, organizată tot de RAI (Radioteleviziunea italiană), nu se știa încă exact ce va deveni în timp: timp de 3 zile, au concurat 20 de cântece în doar... 3 interpretări! Evident, la data respectivă s-a transmis în direct doar la radio. Câștigătoare a fost melodia

Ennio Morricone

(să fie clar tuturor: este o competiție de CREAȚIE!) "Grazie dei fiori", cântată de Nilla Pizzi. Aceeași solistă va triumfa și în 1952 (când au fost 20 de melodii finaliste, dar în... 5 interpretări!), cu "Vola colomba". Pizzi interpretase piesele clasate pe primele două locuri în 1951, iar de data asta reușește o performanță unică, dând viață cântecelor de pe primele 3 locuri! Din 1953 se trece la dubla interpretare a fiecărei piese (cu o renunțare în 1956). Cântăreții melodiilor laureate atunci sunt pentru noi total necunoscuți, iar pentru italienii foarte în vârstă o dulce amintire: Carla Boni, Flo Sandon, Gino Latilla, Giorgio Consolini, Tullio Pane. În

1955 irumpe cel care va marca, prin vocea și personalitatea sa, festivalul: Claudio Villa, ale cărui recorduri apar în serialul de față. Chiar și astăzi ne este familiar refrenul cântecului "Buongiorno tristezza"... Franca Raimondi și Nunzio Gallo preced, cu succesul lor, un alt reper important: în 1958 triumfă melodia care va rămâne, peste ani, hit-ul nr. 1 al festivalului, adevărată siglă sonoră a acestuia, "Nel blu dipinto di blu" (Volare), scrisă de Modugno și Migliacci, cel dintâi fiind, în tradiția peninsulară, autorul versurilor, deci invers decât la noi, și cântată de Domenico Modugno (a adoua versiune-Johnny Dorelli, care va fi prezentator peste 32 de ani!). Același

Francesco Gabbani

tandem (subliniem, este vorba de două versiuni distincte, nu de un duet), câștigă și în 1959, cu "Piove...", în timp ce în 1960 Modugno optează pentru Teddy Reno în loc de Dorelli și pare a-și fi gonit norocul, fiind învins clar (186 la

Rita della Torre, Nini Rosso, Nilla Pizzi

84 de voturi) de o altă piesă nemuritoare, "Romantica", cântată de compozitorul ei, Renato Rascel, respectiv de Tony Dallara.

Octavian URSULESCU

Preafrumoasa colaborare...

M-a inspirat titlul uneia dintre cele mai vechi piese de pe un recent album, compuse în 1995 de Virgil Popescu pe versuri shakespeariene, "Preafrumoasa lună mai", pentru că m-am gândit cât de frumoasă, de minunată, de exemplară este colaborarea dintotdeauna dintre compozitor și autentică sa muză, Oana Sîrbu. Indiferent de cursul vieților fiecăruia, legătura artistică, muzicală a trecut întotdeauna pe primul

Virgil Popescu

plan, pentru că este mai mult decât evident, iar cele 28 de piese de pe cele două albume "Best of Oana Sîrbu" editate de casa de discuri Eurostar stau mărturie: Virgil Popescu nu putea întâlni o interpretă mai potrivită pentru muzica lui, iar Oana Sîrbu un muzician care să se identifice plenar cu personalitatea ei complexă! Pentru că ea nu este numai cântăreață, ci și actriță, știe să rostească, să intoneze fiecare cuvânt, stăpânește nuanța și șoapta, alintul și tandrețea, pătrunde sensul, gândirea textierului, care nu o dată este însuși compozitorul, atunci când nu semnează chiar ea versurile. Marele public o cunoaște, ca actriță, din filme, deși a jucat și teatru. Este vorba de "Liceenii" (personajul Dana, a cărei tunsoare era imitată de toate adolescentele), "Extemporal la dirigenție", "Liceenii rock and roll", "Liceenii în alertă", "Secretul Mariei", "Vulcanul stins", experiența dobândită la filmări fiind evidentă în show-ul ei scenic, dezinvolt și cuceritor. Dar înainte de filmele care au făcut-o celebră să nu uităm că ea a crescut practic în culisele Teatrului de revistă "Constantin Tănase", fiind fiica actorului Romulus Sîrbu, din faimosul "cuplu comic-fantezist Anton și Romică", așa încât a cunoscut de timpuriu mirajul scenei, pe care peste ani o va înnobila cu talentul ei. Virgil Popescu, eminent muzician, absolvent de Conservator, este unul dintre cei mai modești și mai discreți compozitori ai noștri, deși activitatea sa este extrem de diversă: predă copiilor la școli muzicale, cântă la chitară bas în formația "Zan", alături de Nicu Alifantis, iubește jazz-ul, merge în jurii la concursuri (la un moment dat ne întâlneam la o asemenea manifestare, la Techirghiol), deși intransigența l-a cam făcut să renunțe, fiindu-i străine "jocurile" de culise... Într-un cuvânt, un om integru, "tobă de carte", un melodist prin excelență, pe care n-o să-l vedeti niciodată în paginile publicațiilor mondene.

În vara anului 2018 am prezentat-o pe Oana Sîrbu, după care am urmărit-o cu afecțiune pe scena din Piața Unirii din Focșani, admirându-i dezinvoltura cu care a știut să atragă de partea ei cele câteva mii de spectatori tineri, veniți pentru alt gen de muzică. Pentru ca în finalul recitalului să reușească performanța de a face să răsune din mii de piepturi refrenul celui mai mare șlagăr al său, cel care dă, absolut inspirat, titlul albumului de față, "Te iubeam". Sigur, veți fredona cu siguranță toate piesele de pe disc, în frunte cu "Cabaret", "Dacă te-am mințit cândva", "Cântă și dansează", "Lumea basmelor", versurile fiind semnate de colaboratorii tradiționali ai compozitorului, din păcate plecați dintre noi în ultima vreme, Dumitru Popescu Chiselet și George Popovici, așa cum ne va lipsi mereu talentul poetic al lui Aurel Storin sau Angel Grigoriu, de aceea putem vorbi de o pagină de istorie a genului. Scrise într-un interval relativ mare de timp, 1993-2015, cele 14 compoziții ale lui Virgil Popescu de pe acest album de autor dedicat Oanei Sîrbu au un numitor comun, indiferent de anul lansării: sunt foarte frumoase. Sper ca ascultătorii să prețuiască asta, pentru că avem nevoie mai mult ca oricând de frumusețe. Și de iubire.

Compozitorul Virgil Popescu a reunit pe două albume tip "Best of", editate de casa de discuri Eurostar, cele mai frumoase 28 de piese pe care i le-a scris de-a lungul timpului Oanei Sîrbu, interpreta ideală a creațiilor lui. Al doilea CD poartă titlul cântecului de deschidere, "Doar tu știi", dar m-aș referi la o altă melodie foarte cunoscută, "Un altfel de portret", pentru că aceasta dă numele unui album foarte reușit, iar cel de față chiar asta ne oferă: un portret al unei artiste de mare sensibilitate, "pictat" cu penel de maestru, pe portativ, de autorul celor mai mari șlagăre ale ei. Aș fi putut să vă întreb "Cum vă place?" acest disc, referindu-mă, firește, la "Preafrumoasa lună mai", cântec din 1995, prezent pe

Oana Sîrbu

celălalt album și asta dintr-un motiv foarte simplu: acel cântec data de fapt din 1982, fiind cel mai vechi, făcând parte din muzica scrisă de Virgil Popescu pentru celebra piesă a lui Shakespeare montată la Teatrul Național din Iași, oraș unde el a absolvit Conservatorul. La întoarcerea dintr-un foarte lung sejur muzical în Japonia, compozitorul a "extras" acea secvență și a înregistrat-o. Ca o replică, cel mai "bătrân" cântec de pe acest al doilea album, "N-am visat să fiu cu tine", datează din 1986, fiindu-i comandat lui Virgil de marele realizator TV Titus Munteanu pentru show-ul de neuitat

“Casa cu patru fete”, în care, între altele, apărea și Dana Bartzer. În rest avem piese mai noi, unele de ultimă oră, cum ar fi “Dă-mi mâna ta”, pe versurile scriitorului, jurnalistului și realizatorului TV Narcis Avădănei, și în care Oana cântă în duet cu tenorul Bogdan Mihai.

Virgil Popescu și Oana Sîrbu continuă, prin aceste discuri incluzând “cele mai frumoase cântece” ale lor,

Oana Sîrbu

colaborarea fructuoasă cu casa de discuri Eurostar: tot împreună au mai avut un disc de colinde, altul de muzică ușoară, iar Virgil Popescu, consecvent preocupărilor sale legate de muzica pentru copii, a lansat în 2018 un excepțional album cu corul Meloritm. Mă leagă o veche și trainică prietenie de amândoi, stăm cât de cât la distanțe apropiate, ne vizităm, iar cu Oana am împărțit bucuriile uriașe ale începuturilor sale muzicale, înmânându-i (de fapt... anunțându-i!) Trofeul “Steaua fără nume”, în 1985, și un important premiu, al Tinereții, la festivalul de la Mamaia, în anul următor. Ce a urmat este firește istorie, o istorie nescrisă încă, a celor mai frumoși ani ai muzicii noastre ușoare, cu zeci de turnee, săli arhipline, public entuziast, festivaluri de excepție și șlagăre cu nemiluita, emisiuni de televiziune, iar pentru ea – celebritatea. Să fie oare adevărat că au trecut mai bine de 30 de ani de la debutul ei? Fiindcă astăzi este mai frumoasă ca oricând, ajunsă pe o culme a maturității sale interpretative și asta în bună parte grație minunatelor partituri pe care i le-a dedicat Virgil Popescu. Ascultați “În lumea fanteziei mele”, “Am un defect”, “Fără tine”, “Privește-n ochii mei”, “Știe”, “Aș vrea” și lăsați-vă cuprinși de frenezia latino, exclamând: “La, la, la... baila salsa”!

Octavian URȘULESCU

Nume în ascensiune

Două dintre cele mai recente lansări de albume ale casei de discuri Eurostar, de la magazinul Muzica din Capitală, ne-au impresionat atât prin afluența de public, cât și prin ineditul materialului muzical. Se înțelege, dintre cei doi Alla Cebotari este mult mai cunoscută, absolventa Academiei de Arte Frumoase din Chișinău aflându-se la al 4-lea album. Stabilită de mai bine de două decenii la Craiova (i se spune de altfel “Olteanca de peste Prut”!), unde este actriță la Teatrul “Colibri”, și-a

Robert George și Alla

desăvârșit pregătirea muzicală și prin studii aprofundate de folclor. Abordează cu egală lejeritate toate genurile muzicale, pe tărâmul romanței, de pildă, fiind distinsă cu Premiul de popularitate la festivalul “Crizantema de argint” de la Chișinău. Conținutul albumului intitulat “Secretul meu” este edificator în acest sens: zece compoziții proprii, plus celebra “Melancolie” a lui Petre Teodorovici, două compoziții din alte timpuri semnate de Anton Pann, altele aparținând compozitorilor basarabeni Mihai Dolgan și Ion Enache, o piesă folclorică la care vibrează toți cei originari de dincolo de Prut și nu numai, “Basarabie frumoasă”... La evenimentul de lansare, Alla Cebotari a cântat din fiecare câte puțin, talentul ei, pe care producătorii Venera și Paul Stîngă au mizat inspirat, fiind elogiati la scena deschisă de Sergiu Cioiu, de

bunele sale prietene Ioana Sandu și Viorica Doga (fiica marelui compozitor Eugen Doga), de violonistul Petrică Pană, de actrița (cu o intervenție savuroasă, ca de obicei) Doina Ghițescu, de solistul Ion Ioniță sau de jurnalista Tamara Manole, nemaivorbind de surorile Stănescu, venite special de la Buzău.

Membrii Asociației “Credință și Demnitate”, în frunte cu Valentina Spănu, președinte, au fost la fel de numeroși și de entuziaști și la lansarea albumului, cântat în limba spaniolă, “Como agradecer” (Cum să mulțumești, să fii recunoscător), al unui solist aflat la început de drum, Robert George. De profesie jurist, interpretul a fost recomandat cu căldură pe scenă de Lucia Mușat, președinte al Asociației “Cantores animae”, în care solistul activează încă de la vârsta de 10 ani. De asemenea au avut doar cuvinte de laudă pentru pasiunea și înzestrările artistului producătorul Paul Stîngă, artiștii Aurel Moga și Marian Stere, doamna Valentina Spănu, cantautorul Ion Ioniță, solista Marisena Zamfir, inimitabilul Puiu, vedetă TV, precum și orchestratorul materialului muzical, Ciprian Gurgu. Înainte de ședința de autografe, în cursul căreia și el, și Alla Cebotari au fost asaltați de admiratori, Robert George a oferit câteva din piesele albumului, între care celebra “Besame mucho”.

Ortansa JURCĂ

Stele perechi

Marina Florea și-a început drumul către statutul de autentică vedetă pe care îl are astăzi prin triumful de la Mamaia, din 1983, când a cucerit Trofeul secțiunii de Interpretare. Au trecut așadar trei decenii și jumătate, presărate cu turnee, șlagăre, succese, concerte memorabile, apariții TV de neuitat, colaborări cu cei mai importanți compozitori, așa încât se impunea editarea unui nou album, care să reunească piesele de succes din ultima vreme, alături de marile hit-uri pe care temperamentala artistă le-a lansat. Așa încât "Stele perechi" este mai degrabă cu "Best of", o culegere de succese majore. Din multe puncte de vedere Marina Florea este o stea fără pereche, singularizându-se nu numai prin temperamentul scenic debordant de care am amintit, dar și prin înzestrările vocale excepționale, care-i permit să abordeze cele mai dificile partituri, așa cum a făcut nu o dată, pe vremuri, pe scena de la Mamaia, îndeosebi cu cântecele de largă respirație ale lui George Grigoriu. Casa de discuri Eurostar a programat și această lansare atât de așteptată tot la magazinul Muzica, reintrat în circuitul evenimentelor de gen, după o lungă întrerupere, datorită Venerei și lui Paul Stîngă, conducerea magazinului realizând cât de

important este ca incinta să-i atragă în egală măsură pe cei care vin aici pentru instrumente muzicale, tipărituri, dar și discuri, standul de la parter fiind impresionant, mai ales că propune, pe un perete întreg, apariții ale artiștilor români. Mutate inspirat la etaj, unde este mai mult spațiu pentru scenă (ornată de fiecare dată cu afișul care până în clipa începerii festivității se află în vitrină), lansările atrag un public extrem de numeros și de receptiv, Marina Florea bătănd un adevărat record prin personalitățile venite să fie alături de ea. S-au detașat compozitorii Jolt Kerestely

(inclus pe CD cu piesa laureată cândva la concursul "Șlagăre în devenire", "Un buchet de crizanteme") și Mihai Alexandru ("Asta-i seara mea" nu lipsește niciodată din repertoriul solistei), precum și Paul Surugiu-Fuego, care a provocat-o pe Marina la un duet-surpriză pe melodia "Nu vreau să te pierd, iubire!" de George Grigoriu, stârnind pe drept cuvânt ovații. Cum interpreta n-a fost niciodată o persoană conflictuală, și-a respectat și prețuit colegii, aceștia

au venit în număr mare pentru a fi alături de ea: Stela Enache, Dorin Anastasiu, Viorela Filip, Ioana Sandu, Natalia Guberna, Aurel Moga, Carmen Anton, Camelia Florescu, George Cantea. N-au lipsit cunoscuta promoatoare și prietenă a artiștilor Livia Gauzin, ca și poetul și omul de televiziune Narcis Avădănei. Albumul este ca un pod peste timp (include și șlagărul vechi de mai bine de 70 de ani "Nu te pot uita" al lui Nicolae Kirculescu), reamintindu-ne anii cei mai frumoși ai muzicii noastre

uoare, când aceasta se bucura de considerație și era difuzată și mediatizată corespunzător în mass-media. Este motivul pentru care țin să fie de fiecare dată prezenți, spre bucuria noastră la reîntâlnirea cu ei, cei trei corifei ai radio-ului public din vremurile bune. Cum au difuzat-o intens în emisiunile lor, conform solicitărilor radioascultătorilor, pe Marina Florea, și ei au depănat amintiri emoționante - este vorba de Lucia Popescu Moraru, Adriana Marian și Titus Andrei. În cuprinsul booklet-ului ce însoțește CD-ul, artista este recomandată cu căldură de Horia Moculescu, Paul Surugiu-Fuego (care a inclus-o în ultimul timp în toate proiectele sale majore), Mihai Alexandru și fosta binecunoscută realizatoare TVR Aurora Andronache, care

a jucat un rol important în cariera solistei. Înafara melodiilor amintite, pe album sunt incluse creații de Ionel

Tudor (trei, cu piesa titulară), Marcel Dragomir, Adrian Ordean, Dragoș Docan, Robert Anghelescu (de la formația ProConsul). După ce a elogiât, pe drept cuvânt, personalitatea artistei, producătorul Paul Stîngă (fost component al orchestrei lui Gheorghe Zamfir) i-a invitat pe cei prezenți la obișnuita sesiune de autografe și la tradiționalul cocktail, remarcabil prin produsele "deplasate" de Mihaela Mocanu și Irina Ștefan (Angels R & M Event). Încă o dată casa de discuri Eurostar a făcut o alegere mai mult decât inspirată, completându-și catalogul cu încă un nume de frunte al genului!

Sabina GLIGA

„Musicalurile copilăriei”

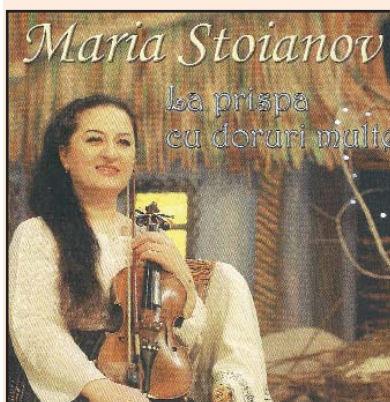
Prin acest album, compozitorul Marius Țeicu ne propune să ne întoarcem în vremea când eram și noi copii, nu numai copiii sau nepoții noștri! Casa de discuri Eurostar reunește secvențe semnificative din trei musical-uri de mare succes cu muzica lui Marius Țeicu, pe versurile regretatei Silvia Kerim, cu care acesta a colaborat perfect. Este vorba de "Micuța Dorothy", "Frumoasa din pădurea adormită", "Gulliver în țara piticilor". Interpretează soliștii Teatrului național de operetă și musical "Ion Dacian" din București, între vocile cele mai cunoscute fiind Daniela Vlădescu și... Marius Țeicu. Salutar gestul de a dedica și celor mici asemenea albume, care nu îmbătrânesc niciodată, ele fiind la fel de proaspete de la o generație la alta.

Carmen Rădulescu: „Cânt pentru voi”

Producătorul Paul Stîngă ne propune la casa sa de discuri, Eurostar, o nouă apariție din peisajul muzicii ușoare de calitate sau, dacă vrei, al șlagărului românesc de gen. Protagonistă este fata care pornea cândva pe drumul succesului de la Onești și care azi este o vedetă, Carmen Rădulescu. Calitățile sale muzicale de excepție sunt pe drept cuvânt reliefate în booklet de Marian Stere, care însă exagerează și se contrazice, vorbind de "intoxicarea cu cântece politice" și "obstacolele impuse de regimul comunist, care nu accepta prea multă frumusețe". De ce? Pentru că discul de față, de tip "Best of", este dominat de marile șlagăre ale lui Șerban Georgescu, lansate... înainte de 1989, când oricum s-au consacrat marile succese ale genului, între altele la festivalul de la Mamaia, care atunci chiar însemna ceva! Prea multă politizare strică... Titlurile la care ne referim sunt "Muzica te cheamă", "O floare de astă vară", "Vise uitate", "Nu știi", "Același vis", "Întoarce-te" (în care frumusețea este la loc de cinste!), care și astăzi constituie osatura recitalurilor interpretei. Discul mai conține creații de Jolt Kerestely, Viorel Gavrilă, Cristian Faur, Octavian Dumitrescu și melodii din repertoriul internațional. 19 cântece frumoase, o voce incitantă - o colecție de refrene de neuitat.

Maria Stoianov: „La prispa cu doruri multe”

Publicul din țara noastră a făcut cunoștință cu valoroasa muziciană mai întâi în postura de componentă a unui foarte valoros trio, Ethnos. Fostă profesoară de vioară la Conservatorul din Chișinău, Maria Stoianov s-a consacrat apoi unei cariere solistice, atât pe tărâmul muzicii ușoare, cât și populare, fiind o apreciată compozitoare, poetă și instrumentistă (nu numai vioară, ci și chitară). Telespectatorii din țara noastră o admiră des în postura de invitată în emisiunea de mare audiență a lui Paul Surugiu-Fuego de la postul Favorit TV, "Familia Favorit". Albumul de față este plin de viață, de coplesitor antren, reliefând colaborarea cu doi virtuozii cobzari, Tudor Ungureanu (cu care are și două melodii în duet) și Sergiu Diaconu. Ceilalți instrumentiști sunt Ion Croitoru (contrabas), Gheorghe Danileșu (nai), Ion Proca (fluiet), înregistrările fiind realizate de regizorul muzical Ion Condrea în studioul său din orașul Ialoveni. Ascultând acest disc înțelegi mai bine de ce la toate concertele Mariei Stoianov sălile sunt arhipline...

Ortansa JURCĂ

GRAMMY Awards 61

Ceremonia ediției cu nr. 61 a premiilor Grammy, televizată de CBS, s-a desfășurat la Staples Center din Los Angeles, onorând creații și muzicieni remarcabili între 1 octombrie 2017 și 30 septembrie 2018. De fapt, majoritatea premiilor se înmânează la Premiere Ceremony, la Microsoft Theater, fiindcă sunt peste 70 de categorii, printre care clasică, operă, coral, video, musical, copii, creștină, jazz, world music, latino, bluegrass, blues, folk, reggae. Evident, ceremonia televizată a fost o producție grandioasă, cu recitaluri și momente omagiale dedicate regrețurilor Donny Hathaway și Aretha Franklin, veteranei country Dolly Parton alături de momentul Motown 60 (dedicat casei de discuri).

S-a observat că ceremonia tinde să devină politizată, prin textele cântecelor și prin discursurile de acceptare, o tribună a mișcărilor civice și sociale. Anul acesta a fost dominată de hip-hop (rap - muzica cea mai ascultată în SUA) și artiștii african-americani, prezentată de muziciana de culoare Alicia Keys, iar Michelle Obama a avut o apariție surpriză la gală și a laudat meritele pe care muzica le are în promovarea diversității. De altfel, pe scenă au urcat artiști născuți în Canada, Anglia, Bulgaria, Cuba, Columbia și chiar ... Kosovo - Dua Lipa, iar premierile au fost deschise de un recital latino. De remarcat că Childish Gambino, numele de scenă al actorului de culoare Donald Glover, a obținut patru trofee, iar piesa sa "This Is America",

Lady Gaga

care se referă la identitatea populației de culoare și brutalitatea poliției, a fost desemnată cel mai bun cântec al anului, devenind prima piesă rap din istorie recompensată cu prestigiosul trofeu. S-a semnat o petiție pentru susținerea rapperului englez 21 Savage, reținut de Serviciul de Imigrație, el intrând ilegal în State.

Pe de altă parte, Kacey Musgraves a câștigat mult râvnitul premiu Grammy pentru cel mai bun album al anului, "Golden Hour", dar și trofee pentru cea mai bună piesă country, "Space Cowboy", și cea mai bună interpretare country, "Butterflies". Muzicianul Chris Cornell, care s-a sinucis în mai 2017, a obținut postum premiul Grammy pentru cea mai bună interpretare rock cu piesa "When Bad Does Good". Fostul președinte american Jimmy Carter a câștigat la categoria "cel mai bun album vorbit" cu "Faith - A Journey for All". Lady Gaga și Brandi Carlile au câștigat fiecare câte trei premii Grammy. Astfel, cantautoarea folk-rock Brandi Carlile a primit trofee pentru albumul ei intitulat „By The Way, I Forgive You” la categoriile dedicate genului Americana și American Roots, în timp ce Lady Gaga a primit trofee pentru cea mai bună interpretare la categoria duo pop, pentru "Shallow", din coloana sonoră a filmului "A Star Is Born" (împreună cu Bradley Cooper) și un premiu la categoria „cea mai bună interpretare pop” cu single-ul „Joanne”.

Lista principalilor câștigători la cea de-a 61-a ediție a premiilor GRAMMY 2019: GENERAL: Albumul anului: „Golden Hour” - Kacey Musgraves - Cântecul anului: „This Is America” - Childish Gambino - Cel mai bun artist debutant: Dua Lipa POP: - Cea mai bună interpretare pop duo/ grup: „Shallow” - Lady Gaga & Bradley Cooper - Cel mai bun album pop: „Sweetener” - Ariana Grande. DANCE/ELECTRONIC: Cea mai bună înregistrare dance: „Electricity” - Dua Lipa & Silk City featuring Diplo & Mark Ronson. ROCK: - Cea mai bună piesă rock: „Masseduction” - St. Vincent (Jack Antonoff & Annie Clark - compozitori) - Cea

Kacey Musgrave

mai bună interpretare metal: „Electric Messiah” - High On Fire - Cel mai bun album rock: „From The Fires” - Greta Van Fleet. ALTERNATIVE: - Cel mai bun album alternativ: „Colors” - Beck. RAP: - Cel mai bun album rap: „Invasion of Privacy” - Cardi B - Cea mai bună interpretare rap: „King’s Dead” (Kendrick Lamar) și „Bubblin” (Anderson Paak) - Cea mai bună piesă rap: „God’s Plan” - Drake COUNTRY: Cea mai bună interpretare a unui duo/grup country: „Tequila” - Dan + Shay. Best Reggae Album- Sting & Shaggy, pentru albumul "44/876".

Dan CHIRIAC

Revistă lunară de informare, opinie și dezbateri editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII ȘI IDENTITĂȚII NAȚIONALE

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef:

George BALINT

Redactori: Mihai COSMA, Octavian URSULESCU

Editorialist: George BALINT

Secretar de redacție: Costin ASLAM

Colegiu redacțional:

Mariana POPESCU, Vasilica STOICIU-FRUNZĂ,
Cristina ȘUTEU, Petre-Marcel VĂRLAN

Semnează în acest număr:

Dumitru AVAKIAN, Loredana BALTAZAR, Cornelia BRONZETTI,
Grigore CONSTANTINESCU, Simion DĂNILĂ, Ana DIACONU,
Veturia DIMOFTACHE, Lavinia FRÂNCU, Oana GEORGESCU,
Vlad-Cristian GHINEA, Maria-Elisa GHIZELEA, Desiela ION,
Ozana KALMUSKI-ZAREA, Florian LUNGU, Carmen MANEA,
Ruxandra MIREA, Maria-Isabela NICA, Diana ROTARU,
Benedicta PAVEL, Mircea ȘTEFĂNESCU, Florin-Silviu URSULESCU,
Vlad VĂIDEAN, Lena VIERU CONTA

www.ucmr.org.ro

Adresa redacției: București, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071,
România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67

E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL

TEL: 021-242.30.32

ISSN: 1220-742x